

Bulletin

Komory daňových poradců ČR

3/2021

- / TÉMA VYDÁNÍ: Pojištění
- / ROZHOVOR: Marieta Vodrážková Melichárková, členka představenstva OK GROUP a.s.
- / Několik poznámek k nastavení pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce
- / Přehled zásadní judikatury pro posouzení problematiky odpovědnosti daňového poradce za škodu
- / Likvidační sankce za porušení AML zákona

Vážené kolegyně a kolegové,

„téměř každá předpověď je obtížná, zejména týká-li se budoucnosti“.

Za posledních téměř 30 let, co existuje naše Komora i profese, došlo k mnoha změnám nejen v civilním a trestním právu ale i v daňových zákonech, což nás nenechává na pochybách, že je v naší profesi stále co řešit. Předpokládám, že se mezi námi nevyskytuje nikdo, kdo by mohl s čistým svědomím tvrdit, že v profesním působení neudělal chybu, ať už ji odhalil správce daně, nebo si ji uvědomil sám a podal dodatečné daňové přiznání, nebo se spolehl na její promlčení.

Každé jednání může mít své nejen kladné následky. U nového civilního práva došlo k tripartici civilního deliktu. Byla definována nová odpovědnost za spolupracovníka dle jeho samostatnosti. Naštěstí byla přijata úprava, která omezila dopady náhrady škody jen na blízko stojící třetí osoby, kterým má zjevně sloužit. Dosud ani civilní právo nemá vyřešeno vše v náhradě škody a její příčinné souvislosti.

Proto si vám dovoluujeme předložit monotematické číslo Bulletinu věnující se pojištění naší profese, případně činností navazujících. Toto číslo je koncipováno poněkud odlišně, než jste jako naši čtenáři byli zvyklí. Vznikalo totiž v úzké spolupráci s naším pojišťovacím makléřem OK GROUP a.s., takže články popisující rizika naší profese jsou doplněny jeho stanoviskem, které vás může uklidnit, co a jak je možno mít pojištěno.

Do celé problematiky vás vtáhne rozhovor s paní Marietou Melichárkovou, ředitelkou pražské pobočky a členkou představenstva samostatného zprostředkovatele OK GROUP a.s.

Navazuje kolega Vladimír Šefl, který z pozice právníka Komory přináší několik poznámek k profesnímu pojištění daňových poradců.

Další článek máme od předního odborníka na korporátní právo pana Petra Čecha. Ten nás upozorní na odpovědnost nejen statutárních orgánů, ale i zaměstnanců právnických osob poskytujících daňové poradenství.

Z týmu OK Group jsme požádali pana Pavla Škvru, aby nám uvedl a komentoval zásadní judikaturu pro posouzení problematiky odpovědnosti daňového poradce za škodu.

Jakub Hajdučík ve svém článku vysvětluje, jaká je právní úprava zajištění, propadnutí a zabrání majetku v trestním řízení, jaká je praxe, co hrozí daňovému poradci, když je účasten na trestné činnosti svého klienta, a co v případě, že je jen držitelem statku, který má vztah k trestné činnosti jiné osoby.

Milan Vodička, vedoucí sekce IT v KDP ČR, přináší stručný výčet možných digitálních rizik, která přicházejí v úvahu při výkonu praxe daňového poradenství. Klade přitom důraz na to, že kyberkriminalita má rostoucí trend, a to jak z hlediska oznámeného počtu incidentů, tak i výše škod.

Marek Piech, vedoucí Sekce pro profesní otázky, se ve svém článku věnuje sankcím podle daňového řádu. Také další článek od Pavla Říhy si bere na mušku sankce, a to sankce hrozící povinným osobám dle AML zákona, mezi které patří i daňoví poradci.

Pan Zdeněk Urban se zamýšlí nad povinným smluvním pojištěním profesní odpovědnosti znalce, znalecké kanceláře či znaleckého ústavu, tedy přesněji řečeno znalce věnujícího se problematice daní. V článku také upozorňuje na novinky, přinášející komplikace do oblasti znalecké práce, které dosud nejsou Ministerstvem spravedlnosti vyřešeny.

Další texty byly připraveny pojišťovacím makléřem OK GROUP a.s., aby pro daňové poradce zrekapituloval všechny typy pojištění, které máme v této době k dispozici, a představil své pracovníky, na které se můžete obrátit se svými problémy nebo konkrétními dotazy.

Posledním článkem do rubriky „Ostatní“ je článek od Karly Maderové Voltnerové zaměřený na porušení rozpočtové kázně podle rozpočtových pravidel územních rozpočtů. Příjemci veřejných prostředků nemají lehký život a článek je upozorní nejen na sankce, ale i na možnost obrany proti nim.

Vážení kolegové, přeji vám bezeškový průběh výkonu vaší práce. /

Ing. Jiří Gebarowský,

vedoucí Sekce pro profesní pojištění KDP ČR,
daňový poradce č. 104,
odborný garant tohoto vydání Bulletinu

Obsah

Úvodník

Ing. Jiří Gebarowský 1

Rozhovor

Ing. Marieta Melichárková, ředitelka pražské pobočky a členka představenstva samostatného zprostředkovatele OK GROUP a.s. 3

Aktuálně

Reakce na rozhovor s Tomášem Goláněm (Ing. Tatjana Richterová) 6

Téma vydání: Pojištění

Několik poznámek k nastavení pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce (Ing. Mgr. Vladimír Šefl, Ph.D.) 7

K přímé odpovědnosti zaměstnanců, členů orgánů a dalších „pomocníků“ za škodu způsobenou jinému při plnění pracovních úkolů či výkonu funkce (JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.) 9

Přehled zásadní judikatury pro posouzení problematiky odpovědnosti daňového poradce za škodu (JUDr. Pavel Škvrna) 14

Kdy lze daňovému poradci zajistit a posléze zabrat jeho majetek? (Mgr. Jakub Hajdučík) 18

Digitální rizika souhrnně (MVDr. Milan Vodička) 22

Sankce dle daňového řádu (Ing. Marek Piech) 24

Likvidační sankce za porušení AML zákona (Ing. Pavel Říha) 28

Daňoví poradci, znalecká činnost a pojištění odpovědnosti (Ing. Zdeněk Urban) 32

Přehled pojistných produktů pro členy KDP ČR 35

Ostatní

Porušení rozpočtové kázně podle rozpočtových pravidel územních rozpočtů (Mgr. et Mgr. Karla Maderová Voltnerová) 45

Ze života KDP ČR

Přípravné kurzy na kvalifikační zkoušky na daňového poradce 49

Česko-německý daňový seminář (20. až 21. července 2021 v Plzni) 50

23. letní sportovní hry KDP ČR 51

5. ročník běhu Komory daňových poradců ČR 52

Tištěný čtvrtletník

Komora daňových poradců České republiky

Kozí 4, 602 00 Brno, tel.: +420 542 422 311

IČO: 44995059

moje.kdpcr.cz

www.kdpcr.cz

e-mail: kdp@kdpcr.cz

Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR

pod číslem E 22060

ISSN 1211-9946

Toto číslo vyšlo 27. 9. 2021,

Datum předání do tisku: 21. 9. 2021.

Čtvrtletník řídí redakční rada ve složení:

Mgr. Simona Hornchová / JUDr. Mgr. Petra Nováková, Ph.D. /

Ing. Lucie Wadurová, LL.M. / doc. Ing. Jana Skálová, Ph.D. /

JUDr. PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M. / Ing. Jana Tepperová, Ph.D.

Články procházejí recenzním řízením. Články obsahují názory autorů, které se nemusí shodovat se stanovisky KDP ČR.

Tisk: **IMPAX**, spol. s r. o.

Ilustrační fotografie Shutterstock.com a Pixabay.com.

Objednávky inzerce na inzerce@impax.cz,

nebo tel. +420 244 404 555, +420 606 404 953.

Mediakit a další informace na www.impax.cz.

Rozhovor s **Ing. Marietou Vodrážkovou Melichárkovou**,
ředitelkou pražské pobočky
a členkou představenstva
samostatného
zprostředkovatele
OK GROUP a.s.
Rozhovor vedl
Ing. Jiří Gebarowský

Marieta Vodrážková Melichárková

Jste partnerem Komory daňových poradců ČR v oblasti pojištění od roku 2015. Došlo v průběhu té doby k rozšíření nabídky pojištění pro daňové poradce?

Jako samostatný zprostředkovatel pojištění v rámci své odborné péče dbáme na to, abychom nejen aktualizovali a rozšiřovali stávající pojištění, ale zároveň se snažíme naplňovat potřeby daňových poradců i vyjednáváním nových pojistných produktů. Z poslední doby můžeme uvést např. pojištění kybernetických rizik, pojištění právní ochrany či pojištění finančních ztrát, které bylo dojednáno na konci minulého roku. Momentálně také zajišťujeme alternativní produkt k pojištění přerušení provozu – pojištění ztráty příjmů, který lze zatím sjednat na individuální bázi.

Které všechny typy pojištění si aktuálně mohou daňoví poradci sjednat a který z nich je nejvyužívanější?

Nejvyužívanějším pojištěním je samozřejmě pojištění profesní odpovědnosti, které je pro daňové poradce povinné. Oblíbeným produktem je také pojištění vozidel a v posledním roce jsme zaznamenali zvyšování zájmu i o pojištění právní ochrany.

Naopak pojištění kybernetických rizik zatím mnoho daňových poradců nevyužívá. Domnívám se, že je to škoda, protože kybernetická rizika jsou velmi aktuální a nebezpečí vzniku škody je vysoké.

Kromě těchto pojistných produktů si mohou daňoví poradci sjednat rovněž pojištění podnikatelského majetku (tj. vybavení kanceláře na živelní rizika, odcizení či vandalismus), pojištění finančních ztrát či pojištění přerušení provozu. Pro právnické osoby, resp. osoby zastávající funkci člena orgánu v právnické osobě, přichází také v úvahu pojištění odpovědnosti členů orgánů společnosti.

Mimo uvedených pojištění, sloužících primárně k pojistnému krytí podnikatelských rizik, si daňový poradce samozřejmě může sjednat i různá soukromá pojištění. Ať už je to pojištění bytu, domu, chaty, soukromého vozidla, pojištění občanské odpovědnosti nebo např. cestovní pojištění.

Na co by si z Vašeho pohledu měli dát daňoví poradci především pozor při sjednávání pojištění profesní odpovědnosti a v průběhu jeho trvání?

Při sjednávání pojištění profesní odpovědnosti (ale i jiných typů pojištění) je nezbytné seznámit se s výlukami, které pojištění má. Některé z nich jsou aplikovány plošně a jsou nepojistitelné – např. úmyslně způsobené škody, povinnost převzatá smluvně nad rámec stanovený právními předpisy, odpovědnost v souvislosti s neoprávněně vykonávanou činností. Jiné jsou sice aplikovány plošně, ale v některých případech lze zmírnit – např. škody způsobené majetkově propojeným subjektům, nemajetkové újmy. A existují i speciální výluky, které aplikují jen konkrétní pojistitelé pro konkrétní činnosti – např. investiční poradenství, zpracování podkladů pro veřejné zakázky, žádosti o dotace, granty či finanční podpory atd.

Kromě výluk je určitě namístě ověřovat časový princip pojištění a územní rozsah. Časový princip pojištění hraje velmi důležitou roli při sjednávání pojištění a změně pojistitele. V takovém případě je důležité sjednat dostatečné retroaktivní krytí. Naopak v případě, kdy je pojištění ukončováno, je potřeba myslet na zajištění prodloužené lhůty pro zjištění a oznámení nároků po ukončení pojištění. V případě územního rozsahu je nezbytné mít na paměti, že územní platnost pojištění nelze posuzovat jen podle toho, kde má daňový poradce sídlo, ale rovněž v závislosti na tom, jakým klientům své služby poskytuje a podle jakého právního řádu.

V průběhu pojištění je jistě nejpodstatnější hlášení případné škody pojistiteli. Oznámení by mělo proběhnout bez zbytečného odkladu po uplatnění nároku na náhradu škody ze strany poškozeného. V případě, kdy je právo na náhradu újmy proti pojištěnému sporné nebo není jasná výše náhrady, na kterou má poškozený právo, a z těchto důvodů rozhoduje o uvedených skutečnostech oprávněný orgán, měl by daňový poradce informovat pojistitele i o probíhající řízení a možných okolnostech škody. V této souvislosti upozorňuji, že v rámcových pojistných smlouvách KDP ČR je uvedena podmínka nahlášení všech uplatněných nároků v průběhu předchozího roku na daňového poradce nejpozději do 30. 6. následujícího pojistného období. Pokud není tato podmínka splněna, pojistitel nemusí poskytnout pojistné plnění.

Hlášení a řešení škod je pro každého daňového poradce tím hlavním důvodem, proč si pojištění sjednává (pomineme-li fakt, že pojištění profesní odpovědnosti je pro daňové poradce povinné). Zejména daňové poradce, kteří ve své praxi nikdy žádnou škodu řešit nemuseli, by jistě zajímalo, jak časté takové škody jsou a jaká je jejich obvyklá výše. Můžete k tomu uvést bližší informace?

Právě řešení škodních událostí je jednou z podstatných složek spolupráce OK GROUP a KDP ČR. Každý rok řeší naši specialisté v průměru 100 škod z pojištění profesní odpovědnosti a průměrné plnění vyplacené daňovým poradcům v součtu dosahuje výše 10 000 000 Kč ročně. Zjednodušeně řečeno tedy v poměru připadá v jednom každém roce jedna škoda na cca každého padesátého člena KDP ČR pojištěného v rámcových smlouvách.

Kromě uvedeného pojištění profesní odpovědnosti spolupracuje OK GROUP rovněž na řešení škod z dalších pojištění, jako je pojištění motorových vozidel, pojištění přerušení provozu, pojištění právní ochrany apod.

Je pojištění kybernetických rizik vhodné i pro menšího DP? Kryje i jiné případy než útok hackera?

Ano, určitě je. S rostoucím důrazem na automatizaci, digitalizaci a provázanost systémů kybernetická rizika narůstají a netýkají se zdaleka jen velkých mediálně známých značek. Většina pojistitelů již své produkty přizpůsobila tak, že jsou nejen rozsahově, ale také cenově zajímavé i pro menší podnikatele. Na přelomu tohoto roku jsme např. pojištění kybernetických rizik sjednali za necelých 6 500 Kč ročně. Stává se tedy i cenově dostupným produktem.

Pojištění kybernetických rizik primárně kryje odpovědnost pojištěného v souvislosti s neoprávněným nakládáním nebo zpřístupněním osobních údajů či důvěrných korporátních informací. Zároveň lze pojištění využít i pro krytí sankcí uložených v uvedených případech dozorovým orgánem přímo pojištěnému, případně dalších nákladů vynaložených pojištěným na řešení kybernetického incidentu. Pojištěný subjekt může být jak přímou obětí kybernetického rizika, tak současně viníkem, který nese odpovědnost za škody vůči svým klientům.

Co přesně znamená pojištění finančních ztrát a k čemu slouží?

Pojištění finančních ztrát je nejnovější pojistný produkt, který byl dojednán společností OK GROUP ve spolupráci s KDP ČR u pojistitele České podnikatelské pojišťovny. Je k dispozici daňovým poradcům od 1. 10. 2020. Jedná se o unikátní majetkový typ pojištění. Daňovému poradci nahradí jeho vlastní finanční ztrátu, kterou utrpěl tím, že mu byla uložena finanční sankce za nedbalostní přestupek / nedbalostní porušení povinností. Primárně byl tento produkt připraven kvůli implementaci evropských směrnic DAC V a DAC VI do českého právního řádu, ale kryje i některé sankce uložené daňovému poradci dle daňového řádu nebo např. na úseku evidence tržeb.

V jakých případech mohou daňoví poradci využít pojištění právní ochrany? Může si DP vybrat sám svého právního zástupce?

Pojištění právní ochrany kryje náklady spojené s ochranou práv daňových poradců. Tj. primárně v případě, kdy je proti daňovému poradci vedeno trestní, správní, disciplinární nebo kárné řízení z důvodu pochybení při výkonu jeho podnikatelské činnosti, může toto pojištění využít k hrazení nákladů na tato řízení. Lze sjednat ale i širší rozsah. V takovém případě mohou být kryty i náklady na některá civilní řízení, a to i v případě, kdy je daňový poradce v pozici navrhovatele.

Právního zástupce si daňový poradce vybírá sám, pojistitel ho v tomto nijak neomezuje.

Jak často doporučujete aktualizovat pojistné částky v pojištění majetku?

Odpověď na tuto otázku může být pojata velmi jednoduše nebo velmi komplexně. Základní pravidlo zní, že aktualizace pojistných částek by měla probíhat minimálně jednou za rok při výročí pojištění nebo v případě jednorázového většího nárůstu majetku. Standardně pojistitelé tolerují navýšení hodnoty majetku v průběhu pojistného období o cca 15%. V případě, že by byla hodnota pojištěného majetku výrazně vyšší než pojistná částka uvedená v pojistné smlouvě, jednalo by se o tzv. „podpojištění“ a v takovém případě může pojistitel krátit pojistné plnění, pokud dojde ke škodě. To platí jak pro pojištění podnikatelského majetku, tak pro pojištění bytů, domů, chat a jiného soukromého majetku.

Pro snazší představu uvádím příklad z každodenního života. Byt, který bylo možné v roce 2015 pořídit za cca 2 mil. Kč, bude mít

Pojištění kybernetických rizik zatím mnoho daňových poradců nevyužívá. Je to škoda, protože kybernetická rizika jsou velmi aktuální a nebezpečí vzniku škody je vysoké.

dnes hodnotu více než dvojnásobnou. I takto snadno může za trvání pojištění dojít k výraznému nárůstu hodnoty pojištěného majetku, a nic netušící pojištěný je tedy podpojištěn, aniž by v zásadě cokoli udělal špatně. Proto je pravidelná aktualizace pojistných částek tak důležitá.

A komplexní odpověď?

Na tu by nám asi nestačil ani celý prostor tohoto Bulletinu. :)

Může daňový poradce vyřešit nějakým pojištěním i situaci, kdy v důsledku např. dlouhodobé nemoci nemůže vykonávat svou profesi, a má tudíž výpadek příjmů?

Ano, tyto situace mohou samostatně podnikající osoby řešit pojištěním přerušení provozu. Předmětem toho pojištění je náhrada ušlého zisku, kterého by daňový poradce dosáhl, pokud by k přerušení výkonu jeho činnosti nedošlo. Pojištění se vztahuje na dočasné přerušení výkonu činnosti z důvodu věcné škody (tj. dojde ke škodě na majetku daňového poradce sloužícího k jeho podnikatelské činnosti, která dočasně znemožňuje výkon daňového poradenství) nebo z důvodu újmy na zdraví (úraz nebo nemoc).

V tomto roce navíc OK GROUP přináší daňovým poradcům novou možnost pojištění ztráty příjmů, které si kromě samostatně podnikajících osob mohou sjednat také daňoví poradci v pracovním vztahu nebo jednočlenné spol. s r. o., v nichž je společníkem daňový poradce, který je zároveň hlavním „producentem“ výkonů společnosti. Toto pojištění není vázáno na přiznání pracovní neschopnosti od lékaře a daňový poradce si pak může zvolit, zda si pojistí pouze dočasnou nebo úplnou ztrátu příjmů či jejich kombinaci. /

Vážené kolegyně a kolegové,

v minulém čísle publikovaný rozhovor s panem senátorem Tomášem Golánem vyvolal řadu emocí. Jeho zveřejnění však považujeme za důležité, protože pro práci daňového poradce je dobré znát názory lidí, kteří jsou ve vysokých funkcích a mají možnost ovlivňovat zákony této země.

Rádi bychom na stránkách našeho Bulletinu dali prostor na vyjádření k tomuto rozhovoru paní **Tatjaně Richterové, generální ředitelce Generálního finančního ředitelství**. Děkujeme jí za souhlas se zveřejněním.

Jana Skálová, vedoucí Redakční rady, členka Prezidia KDP ČR

Reakce na rozhovor s Tomášem Golánem

19. července 2021, rozhovor vedla: Simona Hornochová. Zdroj: Bulletin Komory daňových poradců ČR 2/2021

Senátor a daňový poradce Tomáš Golán v rozhovoru pro Bulletin Komory daňových poradců nevhodným způsobem kritizuje činnost státní správy. Ve svých obviněních pak útočí zejména na zaměstnance Finanční správy. V rozhovoru až nebyvale tvrdým způsobem obviňuje zaměstnance Finanční správy z manipulací daňových řízení, kdy jen – namátkou uvádím – osočuje ze zamlčování důkazních prostředků, účelového hodnocení svědeckých výpovědí, využívání balastu při důkazních řízeních, za který považuje skutečnosti, kdy subjekty neplní řádně své zákonné povinnosti, apod. Pan senátor dokonce současný stav přirovnává k návratu „50. let“, kdy vidí paralelu v tom, že jsou dnes odsouzeni (podle jeho názoru) nevinní lidé za daňové delikty. Zaměstnanci Finanční správy jsou v rozhovoru osočováni ze ztráty kultivovanosti, slušnosti, zdravého rozumu a odbornosti, v čemž vidí příčinu neúspěchu rozhodnutí Finanční správy, kdy jich je (podle něj) 50% správnými soudy rušeno.

Nebudu dělat taxativní výčet všech v rozhovoru uvedených výpadů vůči Finanční správě. Nebudu se dále ani vyjadřovat k tomu, jak pan senátor kritizuje práci a odbornost státních zástupců a soudců, protože mi to nepřísluší, i když s ním hluboce nesouhlasím.

Musím se však souhrnně vyjádřit a důrazně se ohradit proti všem nepravdám, dezinformacím a pomluvám, které pan senátor učinil vůči zaměstnancům Finanční správy.

Finanční správa při vedených řízeních spolupracuje s řadou dalších orgánů a institucí. Vždy vykonává svoji činnost podle platných právních předpisů a svou činností průběžně reaguje na rozhodovací praxi správních soudů, které posuzují složité právní otázky a odlišné právní názory účastníků soudních sporů. V řízeních vystupuje erudovaně a profesionálně, o čemž svědčí i výsledky. Od roku 2015 do roku 2020 byla např. Finanční správa před správními soudy úspěšná v 60% případů a v dalších 10% byla řízení o žalobách proti Finanční správě zastavena. Tuto statistiku jsem rovněž osobně v Senátu minulý rok uváděla. Navíc soudy projednávají jen malou část rozhodnutí, která jsou při správě daní vydána.

V nedávném těžkém období trvajících nouzových stavů Finanční správa ukázala i svoji flexibilitu, kdy v rekordně krátkém čase přenastavila systémy a vyškolila zaměstnance, kteří pak vypláceli podnikatelům kompenzační bonusy.

Stojím si proto jednoznačně za tím, že Finanční správa zaměstnává pracovníky na základě jasně daných kritérií a průběžně je podporuje v profesním rozvoji. Vyžaduje po nich chování v souladu se služebním zákonem, ke kterému patří slušnost, profesionalita a kultivovanost. Určitě není od věci zmínit, že drtivá většina daňových poplatníků nemá s Finanční správou žádné problémy, a to také proto, že si řádně plní své zákonné povinnosti. Bez bližšího komentáře, avšak s úsměvem, ponechám i pocity pana senátora o tom, kdo vlastně řídí Finanční správu.

Finanční správa je apolitický orgán veřejné moci, jehož hlavní úlohou je správa daní a zajištění příjmové stránky státního rozpočtu. Tato práce představuje v podstatě poslání, a to náročné poslání, neboť pouze tehdy, když budou řádně placeny daně a všichni si budou plnit zákonné povinnosti, budou z toho o to více profitovat občané této země.

Závěrem bych, na rozdíl od pana senátora, který vzkazuje svým kolegům – daňovým poradcům, aby se Finanční správy nebáli, neboť problematice daní rozumí lépe než ona a přeje si, aby se naopak Finanční správa bála daňových poradců, vyzvala všechny své kolegy a těž daňové poradce k jinému typu spolupráce.

Opuštěme konfrontační boj a naopak vyzývám všechny ke společné spolupráci a věcné diskusi.

Pojďme jednotně vystupovat proti těm subjektům, které podnikají za účelem krácení příjmů státního rozpočtu, a to na úkor většiny poctivých občanů a firem této země.

Moc bych si přála, kdyby se toto povedlo! /

Ing. Tatjana Richterová,
generální ředitelka Generálního finančního ředitelství

SECURITY

FINANCIAL
PROTECTIONS

UNDERWRITING

HOMEOWNER'S
INSURANCE

Několik poznámek k nastavení pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce

**Ing. Mgr. Vladimír Šefl,
Ph.D.,**

*vedoucí právního oddělení
KDP ČR*

Daňové poradenství se řadí mezi profese, u nichž odpovědnost za škodu způsobenou zákonem upravuje přímo zákon, konkrétně § 6 odst. 8 zákona č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců (dále jen „zákon“). I z tohoto důvodu přímo zákon ukládá daňovým poradcům povinnost pojištění profesní odpovědnosti za škodu, a to v § 6 odst. 10 písm. a). Toto ustanovení poradcům stanoví povinnost mít sjednané pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem daňového poradenství po celou dobu jeho výkonu. V následujícím textu jsou shrnuty základní informace k tomu-

to pojištění, které zohledňují i nejčastější dotazy, se kterými se na kancelář Komory obracují daňoví poradci nebo daňově poradenské společnosti nebo na které je vhodné upozornit.

Přestože tento druh odpovědnostního pojištění kryje samotného daňového poradce, smyslem celého zákonného nastavení odpovědnosti za škodu a profesního pojištění je především ochrana jeho klienta, který má tak díky pojištění záruku, že v případě vzniku škody mu bude tato nahrazena. Přestože se tedy jedná o povinnost uloženou poradci, na druhou stranu lze pojištění prezentovat jako jednu z konkurenčních výhod profese poradce na trhu oproti jiným, zejména účetním, kteří často neoprávněně daňové poradenství poskytují, protože pouze poradci jsou pojištěni na škody v daních. Toto je již potvrzeno i soudně, např. rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. 32 Cdo 4092/2014, podle kterého pojistná smlouva sjednaná na pojištění škod způsobených v souvislosti s provozováním živnosti „činnost účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence“ se nevztahuje na škodu způsobenou pochybením učiněným až při samotném zpracování daňového přiznání. Naopak ale daňoví poradci jsou v rámci svého podnikatelského oprávnění oprávněni poskytovat i služby vedení účetnictví, a profesní pojištění jim tak kryje i škody, jejichž příčina je v chybně zpracovaném účetnictví.

To, že systém pojištění odpovědnosti je nastaven na ochranu klienta, zákon potvrzuje i § 8 odst. 1 písm. c), odst. 4 písm. b), podle kterých Komora může pozastavit výkon daňového poradenství poradci v případě, že povinnost se pojistit nesplní. V praxi je každý rok z tohoto důvodu pozastaven Dozorčí komisí KDP výkon daňového poradenství několika daňovým poradcům, a pokud by toto pozastavení trvalo déle než 3 roky, Komoře nezbyvá než daňového poradce vyškrtnout ze seznamu podle § 7 odst. 2 písm. e) zákona. Pro kontrolu plnění této povinnosti ze strany Komory stanoví upravují lhůtu pro platbu rámcového pojištění do 31. 3. daného kalendářního roku a v případě individuálního pojištění došlo s novelou stanov v tomto roce ke změně lhůty pro doložení pojištění, kdy nyní jej musí poradce Komoře doložit nejpozději „ve lhůtě do 10 dnů před vypršením platnosti pojištění nebo jeho prodloužením pro následující období“ [čl. 4 odst. 2 písm. g) stanov]. Zákon ani žádný vnitřní předpis Komory nestanoví minimální výši profesního pojištění, každý poradce by měl nastavit výši své pojistky podle rozsahu jím poskytovaných služeb z oblasti daňového poradenství, tedy např. s ohledem na typy a velikost klientů, a rizika, která v rámci poradenství podstupuje, a nesmí zapomenout i na to, že v případě podpojištění může pojišťovna následně krátit pojistné plnění při škodní události.

Daňový poradce nebo daňově poradenská společnost se může pojistit jak prostřednictvím rámcové pojistné smlouvy, kterou Komora uzavřela s pojišťovnou Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, tak i prostřednictvím individuální pojistné smlouvy u jakékoli pojišťovny, která tento typ pojištění nabízí, v takovém případě by měl věnovat pozornost rozsahu takové pojistky. Komora uzavřela kromě těchto dvou základních rámcových pojistných smluv i další rámcové smlouvy (např. na pojištění majetku, vozidel, právní ochrany...) a všechny pojistné smlouvy a dokumenty k nim, v podobě stanovisek, judikátů, záznamů seminářů atd., naleznete na webu Komory. Všechny pojistné smlouvy spravuje smluvní pojišťovací makléř Komory, společnost OK GROUP a.s., na kterého se v záležitostech pojištění můžete obracet s plnou důvěrou.

I proto, že přes rámcovou pojistnou smlouvu Komory je pojištěno téměř 90% členů, byla v rámci pojistné smlouvy již v počátcích zřízena Komise pojištění, jejíž náplní činnosti je řešení sporných pojistných případů buď z podnětu daňového poradce nebo společnosti, kteří jsou pojištěni rámcovými pojistnými smlouvami, anebo pojišťovny. Komise dává svůj názor především k otázkám naplnění odpovědnosti daňového poradce za škodu.

Systém pojištění profesní odpovědnosti je založen na principu tzv. *claims made*, který znamená, že pro uplatnění škodní události je nezbytné, aby pojištěný byl pojištěn jak v době vzniku příčiny škody, tak i v době uplatnění škody. Na tuto skutečnost je nutné myslet nejen při ukončení činnosti poradce (zde je však nutné zdůraznit, že daňový poradce pojištěný rámcovou pojistnou smlouvou je automaticky pojištěn ještě 5 let po vyškrtnutí ze seznamu daňových poradců s výjimkou vyškrtnutí jako sankce), ale rovněž při eventuální změně pojistné smlouvy a přechodu k jiné pojišťovně, kdy je určitě vhodné řešit takový přechod např. vyjednáváním retroaktivního pokrytí škod, jejichž příčina vznikla v minulosti. S ohledem na tento systém je jednou z podmínek při žádosti o přerušení výkonu daňového poradenství podle čl. 3

Článek shrnuje základní informace k nastavení profesního pojištění daňového poradce včetně odpovědí na nejčastější dotazy z praxe daňových poradců, se kterými se obracejí na kancelář Komory.

odst. 6 a 7 stanov i to, že poradce bude pojištěn po celou dobu tohoto přerušení, právě proto, aby jeho škoda, s níž se na poradce obrátí klient v době přerušení, mohla být uhrazena z pojištění odpovědnosti.

Protože jedním z důvodů zániku pojištění je smrt pojištěného, a to platí i u pojištění odpovědnosti, ale klientovi může vzniknout škoda až po smrti daňového poradce, uzavřela Komora pojistnou smlouvu pro tuto kategorii škod ve prospěch všech daňových poradců (tedy nejen rámcově pojištěných). Pokud k takové situaci dojde, klient se obrátí se škodní událostí na Komoru nebo makléře, Komora pro zastupování v řízení před pojišťovnou ustanoví některého z daňových poradců pro celý tento proces, a pokud škoda splní podmínky smlouvy, je uhrazena z této pojistky klientovi.

Protože institut pojištění slouží ke krytí škod z nahodilých událostí, přičemž z likvidace některých škod vyplývá podezření, že poradce při poskytování služeb postupoval s hrubou nebdalostí (resp. porušil povinnosti podle § 6 zákona o daňovém poradenství) a s pocitem, že při vzniku škody ho kryje pojištění, došlo v rámcové pojistné smlouvě pro odpovědnost za škody od 1. 1. 2021 k úpravě, kdy pojišťovna i makléř jsou zbaveni mlčenlivosti vůči orgánům Komory, a to nejen pro eventuální přezkum odpovědnosti daňového poradce Komisí pro pojištění, ale také v případě, že postup poradce vykazuje výše uvedené znaky. Výkon daňového poradenství poradcem tedy pak může z tohoto podnětu prošetřit Dozorčí a případně Disciplinární komise, kdy za disciplinární prohřešek může být vyhodnoceno např. opakované pozdní podávání daňových příznání, porušení mlčenlivosti daňového poradce, v důsledku čehož došlo k poškození klienta.

I v souvislosti s pojištěním bych znovu rád apeloval na všechny poradce, aby smlouvu o daňovém poradenství uzavírali v písemné formě. Smlouva s klientem je jedním z dokumentů, které pojišťovna vyžaduje při likvidaci škodní události. Ale vzhledem k zákonné odpovědnosti poradce za škodu je prakticky jedinou možností, jak „omezit“ svoji odpovědnost, jednoznačně vymezení obsahu a rozsahu poradenství, ke kterému se zaváže poradce vůči klientovi. A písemnou formu smlouvy poradce ocení právě v případech jakéhokoli sporu s klientem. /

K přímé odpovědnosti zaměstnanců, členů orgánů a dalších „pomocníků“ za škodu způsobenou jinému při plnění pracovních úkolů či výkonu funkce

Nový občanský zákoník přinesl řadu revolučních novinek v deliktním právu. Některé byly od počátku zřejmé a Nejvyšší soud je ve své rozhodovací praxi již i potvrdil.¹ U jiných naopak setrval na dosavadních závěrech, ač se mohlo zdát, že právní úprava doznala změn.² Jeho judikatura v posledních letech odstranila nejednu výkladovou nejasnost, zvláště pokud jde o vymezení samotného pojmu škoda.³

JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.,

odborný asistent na katedře obchodního práva Právnické fakulty UK, spolupracovník advokátní kanceláře Glatzová & Co., lektor Justiční akademie

Mezi otázkami, jež nicméně zůstávají zahaleny závojem otazníků a odborných sporů a na své rozřešení teprve čekají, ovšem vyčnívá jedna zvláště palčivá. Týká se přímé paralelní odpovědnosti členů orgánů, zaměstnanců a dalších „závislých“ osob (pomocníků), které fyzická či právnická osoba použije k plnění svého závazku či při své činnosti a které při výkonu práce či funkce pro takovou osobu způsobí škodu jinému. Zaměstnanec při plnění pracovních úkolů zanedbá běžnou péči a opatrnost a vážně zraní třetí osobu. Společník či jednatel protiprávně jedná za společnost, a tím výrazně poškodí jejího klienta. Odpovídá za takto vzniklou škodu jen zaměstnavatel, resp. společnost, nebo též osobně škůdce, který škodu

¹ Viz např. zdůraznění rozdílu mezi tím, zda škůdce porušením zákonné povinnosti dle § 2910 OZ zasáhne do absolutního práva poškozeného (např. poškodí jeho věc či mu ublíží na zdraví), anebo do jeho jiného práva (např. jej přiměje vynaložit výdaj nesouvisející s újmou na majetku či zdraví nebo způsobí, že mu ujde zisk, který by jinak dosáhl – tzv. čistá ekonomická škoda). Zatímco v prvním případě bude škůdce poškozenému hradit všechny škody kryté příčinnou souvislostí s porušením povinnosti (tedy i peněžitý výdaje či ušlé zisky), ve druhém bude třeba řešit, zda porušená povinnost co do svého smyslu a účelu vůbec směřovala k ochraně před takovými škodami. Ukáže-li se, že nikoli, povinnost k náhradě takových čistých ekonomických škod škůdci nevznikne. To výrazně omezuje rozsah náhrady škody oproti dřívější úpravě v řadě situací a pravidelně vyloučí četné náhrady kupř. v případě porušení dopravních předpisů. Viz k tomu v podrobnostech rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. 25 Cdo 535/2018. Podobně lze poukázat na opuštění tzv. diferenčního principu. Ten se původně prosazoval za účinnosti starého občanského zákoníku. Pokud si poškozený opravou poškozené věci přilepšil na její hodnotě (oprava např. zahrnovala použití nových součástek, zatímco nahrazované byly značně opotřebované, a věc zhodnotila), soudy původně od výdajů vynaložených na opravu odečítaly míru takového zhodnocení a poškozenému přiznávaly jen rozdíl. Proti takovému přístupu v poměrech nového práva viz § 2969 odst. 1 OZ a především závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. 25 Cdo 2202/2019. Stejný význam pro praxi má také posun v běhu promlčecí lhůty ohledně práva na pojistné plnění z pojištění odpovědnosti. Nadále sice platí, že promlčecí lhůta za pojišťovnou ohledně takových nároků začne běžet až s ročním zpožděním oproti pojistné události (§ 626 OZ). To se však (oproti poměrům starého občanského práva) plně nepromítá do konce této promlčecí lhůty, když § 635 odst. 2 OZ nově stanoví, že právo na pojistné plnění z pojištění odpovědnosti

svým protiprávním jednáním zapříčinil, ač se tak stalo při jednání za zaměstnavatele či společnost? Cílem tohoto příspěvku je připomenout předmět přetrvávajících kontroverzí v této oblasti i rizika, která mohou plynout z nové úpravy, prosadí-li se výklad podporující závěr o takové přímé souběžné odpovědnosti použitého pomocníka vůči poškozenému (jež od počátku – spolu s několika dalšími kolegy – razím⁴).

se promlčí nejpozději promlčecím práva na náhradu škody nebo újmy, na kterou se pojištění vztahuje. Nejvyšší soud tento věcný posun (na kterém bohužel v praxi mnozí účastníci ztroskotali se svými nároky za pojišťovnou, když – jako za starého práva – spoléhali, že pojišťovnu stačí zásadně žalovat o rok později než škůdce) poprvé potvrdil (v konkrétním případě rovněž v neprospěch žalujícího poškozeného) ve svém rozsudku ze dne 28. 11. 2011, sp. zn. 25 Cdo 1976/2019, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 68/2020.

- 2 V návaznosti na judikaturu k poměrům starého občanského zákoníku tak např. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 31. 8. 2020, sp. zn. 25 Cdo 4393/2018, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 34/2021, dovodil, že rovněž po 1. lednu 2014 může soud na základě § 2953 OZ z důvodů zvláštního zřetele hodných přiměřeně snížit náhradu škody, i když škůdcem je osoba právnická, tedy přihlédnout i k jejím majetkovým poměrům v porovnání s majetkovými poměry poškozeného (v konkrétním případě byl žalovaným škůdcem Myslivecký spolek Ovcáry, z. s., zatímco žalujícím poškozeným Lesy České republiky, s. p.).
- 3 Za zvláště významné pokládám prosazení konceptu plné náhrady „obchodního znehodnocení“ poškozené věci, tedy kompenzace úbytku její tržní hodnoty (prodejnosti) navzdory tomu, že její oprava po škodní události plně obnovila (restituovala) její hodnotu funkční (tedy opravená věc znovu fungovala jako před opravou), a to bez ohledu na to, zda věc měla poškozenému primárně sloužit k tomu, aby ji prodal (spekulační koupě), anebo aby ji užíval a jen perspektivně (možná) zcizil. Viz k tomu (pro poměry nového práva) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2017, sp. zn. 25 Cdo 2782/2017, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 8/2019. Upozornit lze ale též např. na významná rozhodnutí k otázce, jak určovat výši škody, jestliže se výrazně liší cenová hladina v místě způsobení škody a bydliště poškozeného (Nejvyšší soud ji nakonec posoudil ve prospěch místa posledně uvedeného – viz vpsled jeho usnesení ze dne 5. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo 956/2019) či jestliže poškozená věc je natolik unikátní, že v místě bydliště poškozeného se s ní běžně neobchoduje (je lokálně nedostupná), nelze v něm tudíž určit její tržní hodnotu (v takovém případě se lze orientovat dle cenové hladiny v blízkém zahraničí, ve kterém trh s takovou věcí existuje, např. v Německu – viz např. závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 25 Cdo 2679/2019, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 63/2021).
- 4 Viz v podrobnostech ČECH, P., FLÍDR, J. Odpovídá zaměstnanec třetí osobě za škodu, kterou jí způsobí při plnění pracovních úkolů? *Rekondifikace & Praxe*, 2015, č. 3, s. 15–22, a znovu ČECH, P., FLÍDR, J. Odpovědnost člena statutárního orgánu za škodu způsobenou při výkonu funkce třetí osobě. *Soukromé právo*, 2017, č. 6, s. 2–12.
- 5 Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2001, sp. zn. 4 Tz 113/2001.
- 6 Viz usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2002, sp. zn. IV. ÚS 315/01.
- 7 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. 6 Tdo 499/2014.
- 8 Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 32 Cdo 685/2013.

Stav právní úpravy před 1. lednem 2014

Stěžejní význam pro poměry starého občanského práva účinného do konce roku 2013 měla druhá věta v § 420 odst. 2 OZ 1964. Osoby, jež právnická či fyzická osoba použila při své činnosti, dle výslovné dikce tohoto ustanovení, poškozenému samy za škodu neodpovídaly. Nejednalo-li se o tzv. vybočení (exces), výlučná odpovědnost za škodu stíhala zaměstnavatele, resp. společnost, za kterou takoví pomocníci (primární škůdci) jednali. To se promítlo v bohaté judikatuře Nejvyššího soudu. Ta ustáleně upírala poškozeným právo na náhradu za pomocníkem i v případech, že pomocník za své jednání (osobně) čelil trestnímu stíhání a v něm došel i odsouzení. A dokonce i tehdy, kdy pomocník zůstal jediným, na kom mohl poškozený cokoli vymoci, když zaměstnavatel či společnost, za kterou jednal, skončil v úpadku, resp. pro nedostatek majetku byl vymazán z obchodního rejstříku.

Za všechny několik takových příběhů. Řidiče automobilu soud pravomocně shledal vinným z trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti, když při předjíždění nedodržel dostatečný odstup a srazil cyklistu. Ten utrpěl rozlomení lebeční klenby a na jeho následky zemřel. Náhradu škody však soud pozůstalým nepřiznal, neboť musel zohlednit, že obviněný v době nehody za volantem plnil pracovní povinnosti.⁵ V jiném případě shodili zaměstnanci po provedení práce na střeše 13podlažního domu ocelový nosník o váze 80 kg a zasáhli skupinu chodců. Dva utrpěli zranění, třetí zemřel. Ani v tomto případě se poškození nedomohli náhrady škody proti primárním škůdcům, třebaže o jejich trestní odpovědnosti nebylo v řízení pochyb; s nárokem se museli obrátit na jejich zaměstnavatele.⁶ K (ne)odpovědnosti členů statutárního orgánu lze poukázat kupř. na příběh jednatelů, kteří se za svou společnost s ručením omezeným osobně podíleli na provozu atrakce spočívající ve sjezdu svahu v plastové kouli (zorbing). Na konci svahu jednatelé instalovali záchytnou síť, zákaznicky připásali uvnitř koule a pustili ze svahu. S atrakcí však neměli zkušenost a podcenili podmínky jejího bezpečného provozu. Zachycení zorbingové koule zajistili jen zcela nedostatečně – použili k němu síť určenou k výplni fotbalových branek napnutou mezi dvěma stromy. Poškození ji protrhli a zastavili až podstatně níže, na úpatí svahu, prudkým nárazem do stromu. První utrpěl těžkou újmu na zdraví, druhý svým zraněním podlehl. Pozůstalí se po jednatelích domáhali odškodného a náhrady nákladů spojených s pohřbem. Nejvyšší soud potvrdil, že jednatelé se dopustili trestného činu těžké újmy na zdraví z nedbalosti, nároku na náhradu škody však nevyhověl, když za jediného odpovědného měl znovu jen společnost.⁷ Podobně s nepořízenou od Nejvyššího soudu odešel žalobce náhrady škody po jednateli, který za společnost uzavřel se žalobcem řadu kupních smluv na nákup surového železa. Strany vždy sjednaly výhradu vlastnického práva, která zachovávala žalobcovi vlastnictví dodaného zboží do úplného uhrazení kupní ceny. Jednatel kupujícího rozhodl o zpracování železa, jehož cena dosud nebyla uhrazena. Jelikož se kupující ocitl v úpadku, zůstala kupní cena nezaplacena. Jednatelé soudy shledaly odpovědným pro trestný čin zpronevěry, náhradu škody však žalobci opět nepřiznaly; civilní odpovědnost shledaly jen u společnosti, za niž protiprávně jednal.⁸ Ještě poměrně

nedávno Nejvyšší soud odmítl odpovědnost jednatele ve skutkové obdobné kauze. Spor se týkal porušení povinnosti (jež soudy rovněž pravomocně kvalifikovaly jako trestný čin zpronevěry, jen předmětem výhrady vlastnictví byla subdodávka vzduchotechniky, kterou jednatel, ač společnost dosud neuhradila její cenu, předal třetí osobě – objednateli v rámci díla zhotovovaného společností, čímž objednateli umožnil nabytí vlastnického práva k ní vzdor účinné výhradě), k němuž došlo za účinnosti starého práva, bylo na ně tudíž třeba aplikovat ještě úpravu účinnou do konce roku 2013.⁹

Aktuální stav právní úpravy a nejasnosti ohledně jejího výkladu

Nový občanský zákoník, který se na povinnost pomocníka k náhradě škody v souladu s § 3079 odst. 1 OZ použije, dopustil-li se pomocník protiprávního jednání (deliktu) po 1. lednu 2014, lhotejně, kdy vznikl jeho pracovní poměr, funkce či jiný vztah k osobě, jež jej použila ke své činnosti či plnění závazku, nadále počítá s tím, že kdo při své činnosti (či plnění závazku) použije zmocněnce, zaměstnance či jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám (§ 2914 věta první, resp. § 1935 OZ). Nepřevzal již ale dovětek o tom, že tito „pomocníci“ za takovou škodu sami neodpovídají. Naopak – z dikce § 2915 odst. 2 OZ se zřetelně podává, že zákonodárce jednoznačně předpokládal souběžnou odpovědnost obou (jak subjektu, který pomocníka použil, tak samotného pomocníka). Ustanovení v samém závěru výslovně pamatuje na situaci, „má-li škůdce hradit škodu způsobenou pomocníkem a vznikla-li povinnost k náhradě také pomocníkovi“. Odborná literatura vesměs potvrzuje, že vypuštěním dovětku o přímé neodpovědnosti pomocníka se stav právní úpravy v poměrech nového práva výrazně změnil.¹⁰ Jestliže chybí pravidlo, které by vlastní odpovědnost pomocníka vylučovalo, bude třeba ji dovodit v těch případech, ve kterých pomocník naplní všechny její předpoklady. Odkázat lze na princip plné náhrady a odpovědnosti, jak se zvláště v poslední době prosazuje v judikatuře Ústavního i Nejvyššího soudu,¹¹ ale také na pravidlo kumulace základů civilní odpovědnosti jedním skutkem, jež zcela nedávno pro poměry nového práva potvrdil dokonce velký senát Nejvyššího soudu.¹² Znamená, že jediné jednání konkrétního škůdce může (v tzv. jednočinném souběhu více deliktů) naplnit předpoklady různých typů odpovědnosti (obecných – deliktů, smluvní, ale souběžně i zvláštních – kupř. z provozní činnosti či jiné), a je jen na poškozeném, jak postaví základ svého nároku za škůdce, tedy který z typů vybere a opře o něj svůj požadavek na náhradu způsobené škody.

Výjimku z přímé povinnosti pomocníka nahradit vzniklou škodu by mohl stanovit pouze zákon. Část teorie (zvláště z oboru práva pracovního)¹³ nicméně oporu pro takové vyloučení přímé odpovědnosti pomocníků nalézá v § 257 odst. 2 ZPr ve prospěch zaměstnanců, kteří škodu způsobili při plnění úkolů pro zaměstnavatele. Dle tohoto ustanovení zaměstnanec je povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou škodu nejvýše v rozsahu čtyřapůlnásobku svého průměrného měsíčního výdělku před porušením povinnosti, kterým způsobil škodu. Toto omezení neplatí, způsobil-li zaměstnanec škodu úmyslně,

Nový občanský zákoník nadále počítá s tím, že kdo při své činnosti (či plnění závazku) použije zmocněnce, zaměstnance či jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám (§ 2914 věta první, resp. § 1935 ObčZ). Nepřevzal již ale dovětek o tom, že tito „pomocníci“ za takovou škodu sami neodpovídají. Naopak – z dikce § 2915 odst. 2 ObčZ se zřetelně podává, že zákonodárce jednoznačně předpokládal souběžnou odpovědnost obou (jak subjektu, který pomocníka použil, tak samotného pomocníka).

v opilosti nebo po zneužití jiných návykových látek. Proti tomu lze namítnout, že citované omezení se týká pouze vztahu zaměstnavatele a zaměstnance a nelze je rozšiřovat na vztahy zaměstnance a třetích osob. Z jejich pohledu nemůže hrát roli, zda jim škodu způsobil Jan Novák (např. tím, že je svým neopatrným počínáním zranil), když v místě škodní události plnil úkoly pro zaměstnavatele, anebo zda tak učinil ve svém volném čase. Poškození to ostatně často ani nebudou schopni rozlišit

9 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2017, sp. zn. 25 Cdo 796/2017.

10 Viz např. P. BEZOUŠKA in HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník. VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1579, I. PELIKÁNOVÁ in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo. Podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 651, SZTEFEK, M. *Deliktů odpovědnost principálů za pomocníky: srovnávací a právně-ekonomická analýza § 2914 ObčZ. Právní rozhledy*, 2017, č. 1, či P. BEZOUŠKA in BEZOUŠKA, P. HAVEL, B. *Srovnávací komentář* (elektronická verze). Praha: Wolters Kluwer, 2017, komentář k § 2914.

11 Viz zvláště aktuální judikaturu k pojmu škoda citovanou sub 3 výše.

12 Viz rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 31 Cdo 1621/2020.

13 Za všechny z poslední doby viz zvláště BĚLINA, M. *Škoda způsobená zaměstnancem a jeho (ne)odpovědnost vůči třetím osobám. Právní rozhledy*, 2018, č. 13–14, s. 485–487, či např. M. PAŠEK in PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 3034–3037.

(viz oba shora uváděné příklady neodpovědnosti zaměstnanců z prostředí starého práva). Zákoník práce ostatně shodně omezení odpovědnosti zaměstnance za škodu vůči zaměstnavateli upravoval i v době, kdy občanský zákoník přímou odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou třetím osobám ještě vylučoval. Kdyby bylo možné vystačit s dikcí zákoníku práce, bylo by pravidlo v občanském zákoníku zbytečné. Nemluvě o argumentech systémových. Dopustí-li se zaměstnanec při výkonu práce pro zaměstnavatele trestného činu, není pochyb, že za něj bude trestně odpovědný (a v obou shora nastíněných případech tomu tak i bylo) bez ohledu na kontext, ve kterém jej spáchal. V rámci této odpovědnosti bude moci soud uložit a stát vymoci jakýkoli trest, včetně peněžitého. Proč by se podobné „výhody“ nemělo dostat poškozenému v rovině soukromoprávní? Zvláště v případech, v nichž zaměstnavatel pro svůj úpadek nebude schopen dostát závazkům vůči věřitelům, včetně poškozeného, a přímý škůdce (pachatel) bude často jediným zdrojem, z něhož by poškozený mohl své nároky uspokojit. Rovněž z komparativního hlediska by vyloučení přímé odpovědnosti zaměstnance vůči třetím osobám působilo nanejvýš unikátně.¹⁴

Ač patřím k zastáncům přímé odpovědnosti zaměstnanců za vlastní delikt, neskrývám, že než takovou odpovědnost potvrdí Nejvyšší soud, zůstává její osud i režim nejistý. Obavu mám zvláště z výkladové setrvačnosti, která se projevuje v judikatuře, jestliže nový občanský zákoník sice přinesl změnu textu zákona oproti předchozímu stavu, důvodová zpráva (či jiné dokumenty doprovázející či dokumentující projednávání jeho návrhu) nicméně neohlašuje změnu v obsahu právní úpravy a Nejvyšší soud pro ni sám neshledá věcné opodstatnění. V takových případech se Nejvyšší soud vícekrát přidržel dosavadní úpravy a judikatury k ní, nehledě na změnu dikce zákona.¹⁵ Týká se to i případů, ve kterých došlo k vypuštění částí ustanovení právního předpisu, Nejvyšší soud nicméně dovedl platnost pravidel v nich dříve výslovně zakotvených i po 1. lednu 2014.¹⁶ Je pravda, že zrovna k přímé odpovědnosti pomocníků, tím méně zaměstnanců, se důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku nevyjadřuje. Logicky tím otevírá otázku, zda zákonodárce takovou revoluční změnu oproti poměrům úpravy účinné do konce roku 2013 skutečně zamýšlel, když se o ní v důvodové zprávě ani slůvkem nezminil.

14 Podrobně viz oba mé příspěvky s J. FLÍDREM citované sub 4 výše.

15 Poukázat lze např. na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. 26 Cdo 1454/2016, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 61/2018, usnesení ze dne 15. 3. 2017, sp. zn. 26 Cdo 4567/2016, či ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 36/2019, anebo rozsudku ze dne 2. 4. 2019, sp. zn. 28 Cdo 270/2019, ze dne 16. 5. 2019, sp. zn. 21 Cdo 995/2019, či ze dne 29. 5. 2019, sp. zn. 27 Cdo 2645/2018, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 8/2020.

16 Za všechny viz zvláště usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2017, sp. zn. 29 Cdo 4825/2015, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 141/2018, či rozsudek ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. 22 Cdo 155/2018, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 62/2019.

17 Viz v úvodu přehledu poznámky č. 1 výše.

Ve vztahu k ostatním typům pomocníků, odlišných od zaměstnanců (včetně členů statutárních orgánů, společníků a dalších osob), bude nicméně obtížné dovozovat jakoukoli výjimku z jejich přímé paralelní odpovědnosti, když zákon (na rozdíl od zaměstnanců) neobsahuje srovnatelné ustanovení, jež by bylo možné vyložit jako její základ, a ani teorie takovou oporu nenabízí.

Přímá odpovědnost však vždy jen za vlastní delikt pomocníka

Ani přísné pojetí přímé odpovědnosti zaměstnance či jiného pomocníka za způsobenou škodu ovšem neznamená, že by pomocníka stíhala stejná povinnost k náhradě, jakou vůči třetím osobám nese zaměstnavatel či jiný „principál“, který pomocníka použil při své činnosti či plnění svého závazku. Zaměstnavatel či jiný principál bude poškozenému často odpovídat jako jeho smluvní partner za porušení smluvní povinnosti, případně (souběžně s tím) za svou provozní činnost, provoz zvláště nebezpečný apod., tedy v režimu, který je často podstatně přísnější jak co do svých předpokladů, tak i následků (např. pokud jde o rozsah náhrady). Pomocník nebude vůči poškozenému v takovém postavení – nebude jeho smluvním partnerem ani provozovatelem činnosti zakládající přísnější odpovědnost. Aby pomocník přímo odpovídal poškozenému, musí vlastním jednáním (lhostejno, že při plnění pracovních úkolů či při jiné činnosti pro či za principála) naplnit některou ze skutkových podstat, která na něj dopadá jako na kteréhokoliv jiného účastníka. Neboli naplnit předpoklady, které by založily jeho odpovědnost, i kdyby se daného jednání dopustil mimo postavení zaměstnance či jiného pomocníka. V úvahu připadají zvláště úmyslné jednání proti dobrým mravům (§ 2909 OZ) či zaviněné porušení povinnosti stanovené zákonem (§ 2910 OZ), včetně norem práva trestního, ale kupř. i obecné prevenční povinnosti. Tyto skutkové podstaty obvykle vyžadují splnění náročnějších předpokladů (zvláště, pokud jde o zavinění) a v řadě případů povinnost k náhradě zcela vylučují (např. zasáhne-li škůdce do jiných než absolutních práv poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti, která nesměřuje k ochraně před takovými zásahy¹⁷). Snadno se tak může stát, že i když zaměstnavatel či jiný principál za jednání svého pomocníka odpovědnost ponese (neboť skutek pomocníka postačí k naplnění přísnějších podmínek principálové odpovědnosti), zaměstnanec či jiný pomocník, který vznik škody zapříčinil, nenaplní mírnější předpoklady vlastní odpovědnosti.

Po zaměstnanci či členu statutárního orgánu obchodní společnosti se kupř. zásadně nebude moci domáhat přímé náhrady škody smluvní partner společnosti, která přičiněním takového zaměstnance či člena porušila či neplatně ukončila smlouvu, leda by takový zaměstnanec či člen jednal úmyslně s cílem spolukontrahenta společnosti poškodit, a naplnil tak podmínky § 2909 OZ. Stejně tak, dodá-li společnost svému smluvnímu partnerovi vadný stroj, a jemu v důsledku toho ujde zisk, nebude se moci poškozený obrátit se svým nárokem na náhradu škody na zaměstnance či člena statutárního orgánu, neboť nároky z porušené smlouvy má pouze vůči společnosti a zaměstnanec či člen deliktne nejednal (neporušil zákonnou povinnost), leda by poškozeného např. ohledně vady záměrně uvedl v omyl (tedy dopustil se

na něm podvodu). Na druhé straně, poskytuje-li společnost specifické služby podléhající zvláštní profesní regulaci prostřednictvím příslušníků takové profese (např. výkon advokacie, auditu či daňového poradenství), kteří osobně podléhají povinnostem při takovém výkonu, obávám se, že jakékoli selhání při plnění těchto povinností bude snadno přiřitatelné nejen společnosti, ale i přímo jejich porušiteli.

Závěr

Osud i režim přímé paralelní odpovědnosti členů orgánů, zaměstnanců a dalších „pomocníků“, které fyzická či právnická osoba použije k plnění svého závazku či při své činnosti a kteří při výkonu práce či funkce pro takovou osobu způsobí škodu jinému, za takto způsobenou škodu zůstává (zvláště pokud jde o zaměstnance) do jeho judikatorního vyjasnění částečně nejistý. Na příznivý postoj Nejvyššího soudu přesto nedoporučuji spoléhat, zvláště pokud jde o jiné typy pomocníků, než jsou zaměstnanci. Domnívám se, že za škodu způsobenou při výkonu zaměstnání či jiné profese by takoví pomocníci měli odpovídat stejně, jako by ji způsobili i mimo tento kontext. Míra péče a opatrnosti, kterou musejí zachovávat vůči třetím osobám, by se neměla lišit podle toho, zda právě plní úkoly pro zaměstnavatele či jiného principála, anebo zda v čase a místě škodní události jen zevlují a krátí volnou chvíli. Třetí osoby by měly mít právo tuto stejnou míru od každého očekávat bez ohledu na zmíněný kontext a v případě porušení (a splnění dalších předpokladů odpovědnosti) uplatňovat po přímém škůdci nároky z odpovědnosti za vzniklou škodu. To tím spíše otevírá otázku vhodného pojištění takových potenciálních škůdců, které jim pokryje rizika škod způsobených ve všech zmíněných souvislostech.

Komentář OK GROUP k pojištění uvedených rizik

Povinnost k náhradě újmy způsobené třetím osobám daňovým poradcem (popř. daňově poradenskou společností) v souvislosti s výkonem odborné podnikatelské činnosti (daňového poradenství) je kryta pojištěním profesní odpovědnosti, které je členům KDP ČR poskytováno prostřednictvím rámcových smluv č. 7720920600 a č. 7720921464. Toto pojištění řeší i otázku odpovědnosti daňových poradců za použité osoby (pomocníky) – viz pojistné podmínky, kterými se rámcové pojistné smlouvy řídí [konkrétně čl. 8 odst. 6 písm. b) až e) ZPP P-610/14].

K dalším argumentům souvisejícím s otázkami pojištění, které autor ve svém příspěvku uvádí, si dovoluujeme sdělit následující:

Podle našich zkušeností je v otázkách likvidace škod způsobených třetím osobám použitým pomocníkem výkladová praxe pojistitele Kooperativa (pojistitel, u něhož jsou obě výše uvedené rámcové smlouvy sjednané) ve vztahu k § 1935 a 2914 OZ konzistentní bez ohledu na to, zda konkrétní pojistné podmínky obsahují specifickou úpravu odpovědnosti za použité osoby či nikoli – Kooperativa škody způsobené třetí osobě pomocníkem z pojištění profesní odpovědnosti standardně hradí.

V takových případech nemůžeme vyloučit uplatnění regresu (postihu) ze strany pojistitele v souladu s § 2820 a 2917 OZ. V naší praxi jsme se však dosud nesetkali s uplatněním takového regresu vůči zaměstnanci pojištěného za předpokladu, že tento zaměstnanec svým jednáním jednoznačně zamýšlel plnit své pracovní povinnosti (bez ohledu na to, zda užitým postupem skutečně jednal v souladu se zadáním pracovních úkolů, důležitým kritériem totiž je, zda zaměstnanec při své činnosti v daném okamžiku z objektivního i subjektivního hlediska sledoval plnění svých pracovních úkolů).

Veškeré osoby použité daňovým poradcem k výkonu jeho pojištěné odborné činnosti (pomocníci) jsou v souladu s výše uvedeným ujednáním čl. 8 odst. 6 písm. b) až e) ZPP P-610/14 zahrnuty mezi pojištěné osoby, ať už se jedná o zaměstnance, členy orgánů právnické osoby, účastníky sdružení, nebo jiné osoby činné při výkonu pojištěné činnosti pro pojištěného daňového poradce, popř. daňově poradenskou společnost. Škody jimi způsobené třetím osobám jsou tedy předmětným pojištěním za splnění všech ostatních podmínek rámcových pojistných smluv kryty.

Závěrem je namísto též upozornit, že v případech, kdy škůdce svým úmyslným jednáním nebo jednáním v rozporu s dobrými mravy, ze svévole či škodolibosti způsobí třetí osobě újmu, bude ze strany všech pojistitelů (nejen pojistitele Kooperativa) na povinnost k náhradě takové újmy uplatněna obecně užívaná a neodstranitelná výluka postihující právě taková jednání. Toto platí i v případě škod způsobených třetím osobám zaměstnanci a jinými pomocníky.

Komoru daňových
poradců
České republiky
najdete
i na sociálních sítích

LinkedIn

a Twitter

Přehled zásadní judikatury pro posouzení problematiky odpovědnosti daňového poradce za škodu

JUDr. Pavel Škvrna,

*právní zástupce
OK GROUP a.s.*

1. Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 913/2009

Právní východiska

Postavení daňového poradce při výkonu daňového poradenství je obdobné a srovnatelné s postavením advokáta při poskytování právní pomoci [sp. zn. II. ÚS 189/01 (U 15/22 SbNU 357)].

Zákon o daňovém poradenství v § 6 odst. 1 zakotvuje povinnost daňového poradce chránit práva a oprávněné zájmy svého klienta s tím, že daňový poradce je povinen jednat čestně a svědomitě, důsledně využívat všechny zákonné prostředky a uplatňovat vše, co podle svého přesvědčení a příkazu klienta pokládá za prospěšné. Je přitom vázán pouze zákony a dalšími obecně závaznými právními předpisy a v jejich mezích příkazy klienta. Podobně advokát je podle § 16 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, jimiž není vázán, jen jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem, přičemž je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné. Na poli odpovědnosti zákon o daňovém poradenství v § 6 odst. 7 zakotvuje odpovědnost daňového poradce klientovi za škodu, která mu v souvislosti s výkonem daňového poradenství vznikla, a odpovědnosti se zproští, jen prokáže-li, že škodě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat. Podobně zákon o advokacii v § 24

zakotvuje odpovědnost advokáta klientovi za škodu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie, a odpovědnosti se zprostit, jen prokáže-li, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat. *S ohledem na obdobu konstrukce povinnosti advokáta při výkonu advokacie s povinnostmi daňového poradce při výkonu daňového poradenství, jakož i především podobnost konstrukce odpovědnosti za škodu v souvislosti s výkonem advokacie s konstrukcí odpovědnosti za škodu v souvislosti s výkonem daňového poradenství je pro výše zmíněný princip předvídatelnosti soudního rozhodování nezbytné vztáhnout podmínky takové odpovědnosti advokáta vyvozené v dosavadní rozhodovací činnosti obecných soudů přiměřeně obdobně na daňové poradce.* To platí tím spíše, že se Nejvyšší soud odpovědností daňového poradce zabýval v posuzované věci poprvé.

V rozhodovací činnosti obecných soudů bylo vyloženo, že se jedná u advokátů o *odpovědnost objektivní s tím, že je založena na současném splnění předpokladů, jimiž je 1. výkon advokacie, 2. vznik škody a 3. příčinná souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody.* Podmínku, že výkon advokacie nebyl advokátem činěn řádně, je třeba posuzovat z hlediska § 16 zákona o advokacii a o vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem výkonu advokacie. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou škody může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by ke škodnému následku nedošlo. Tyto základní principy byly následně rozvedeny.

V rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 886/2004 byl nepřímou zaujat názor, že při zkoumání podmínek odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem advokacie je soud povinen jako *předběžnou otázku zkoumat, zda při řádném postupu advokáta by jeho klient se svým nárokem uspěl.* Bylo zdůrazněno, že *samotné pochybení advokáta neznamená automaticky vznik škody na straně klienta, který je samostatnou podmínkou odpovědnosti. Závěr o příčinné souvislosti mezi výkonem advokacie a vznikem škody lze učinit jen tehdy, pokud nebyť pochybení advokáta, mohl klient právo úspěšně uplatnit, tedy jen v případě, že toto právo skutečně existovalo.* Proto je tedy třeba předběžně zkoumat, zda by při řádném postupu advokáta klient se svým nárokem u soudu uspěl.

Závěry

V otázce porušení povinnosti daňového poradce se dovolací soud dostal mimo rámec dosavadní vlastní rozhodovací činnosti, pokud se spokojil se závěrem, že se v důsledku rady daňového poradce stalo daňové přiznání vedlejšího účastníka řízení vadným. Nevypořádal se tím totiž vůbec s otázkou, zda a případně jakou právní povinnost daňový poradce konkrétně porušil, a to s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu a s ohledem na (případně) relevantní odborné názory a (možnou) rozhodovací činnost správců daně (či správních soudů) v rozhodné době. *Jinými slovy, nevypořádal se s otázkou, zda daňový poradce porušuje právní předpisy tím, pokud v určité době a za určitých okolností zastává nějaký právní názor, který se později ukáže být nesprávným.* Jakkoli lze považovat za zásadní

a principiální východisko, že daňové poradenství má sloužit ke správnému podání daňového přiznání, zůstalo i nyní nezodpovězeno, jakou roli má výklad příslušných právních předpisů – tj. jak dalece je příslušná právní úprava jasná a jakou roli hraje výklad ze strany orgánů veřejné moci (existuje-li nějaký), potažmo jaký význam má případné „ražení judikaturních štol“. Z rozhodnutí obecných soudů by snad jen mohl nepřímou vyplývat (jen stěží akceptovatelný) závěr, že není vůbec žádný rozdíl mezi tím, pokud daňový poradce zastává určitý relevantně vyargumentovaný právní názor (který je později orgány veřejné moci odmítnut), a tím, pokud daňový poradce např. podá za svého klienta daňové přiznání opožděně, s formálními (technickými) nedostatky apod. Jinak řečeno, že opravdu cokoli z poskytnutých služeb daňového poradce, co vedlo k pozdějším sankcím ze strany správce daně, představuje porušení určité zákonné povinnosti, a to navíc v situaci, kdy daňový dlužník nevyužil ani opravných prostředků, ani správní žaloby.

Povinnost dovolacího soudu vypořádat se v důsledku dovolacích námitek se shora uvedenou zásadní právní otázkou tedy byla o to naléhavější, že i rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně byla v daném směru nedostatečná, jak bylo vyloženo výše. Soud prvního stupně se s nimi vypořádal prakticky pouze závěrem, že vedlejšímu účastníkovi řízení vznikla škoda na základě informace stěžovatele, která je v rozporu s § 5 odst. 1 ZDP, a to v podobě dodatečně vyměřeného penále. Tento závěr zcela přejal odvolací soud, aniž by ho jakkoli v relevantním směru rozvinul. Ze shora vyložených důvodů bylo ústavní stížnosti zcela vyhověno. Obecné soudy porušily čl. 1 odst. 1 Ústavy a základní právo stěžovatele podle čl. 36 odst. 1 Listiny tím, že se ve svých rozhodnutích řádně nevypořádaly se zásadními právními otázkami odpovědnosti daňového poradce za škodu, a to vzdor požadavkům kladeným na taková rozhodnutí vlastní ustálenou rozhodovací činností týkající se věcně obdobné situace odpovědnosti advokátů za škodu. Proto byla všechna napadená rozhodnutí zrušena. Ústavní soud svým rozhodnutím přitom vůbec nepředjímá, zda je v dané věci nárok vedlejšího účastníka řízení na náhradu škody dán či nikoli, protože tato otázka nadále zůstává v kompetenci obecných soudů.

2. Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 497/2015

Za neřešené otázky dovolatel považuje:

- 1) Zda povinnost daňového poradce podle § 6 ZDP zahrnuje při zpracování daňového přiznání i základní kontrolu předložených účetních dokladů, a v případě, že daňový poradce nesprávně zpracuje daňové přiznání na základě předloženého účetnictví, aniž by zohlednil zjevnou chybu v předložených účetních dokladech, je dána jeho odpovědnost za škodu.
- 2) Zda v případě, že dlužník uzná závazek podle § 323 odst. 1 obč. zák. vůči svému pojistiteli, v případě, kdy pojistitel odpovědnost pojištěného shledá, má účinky uznání závazku i vůči věřiteli.
- 3) Zda v případě, že dlužník dobrovolně plní věřiteli část škody z důvodu, že má za to, že k vyšší úhradě není povinen,

má toto plnění vůči věřiteli účinky uznání závazku podle § 323 odst. 1 obch. zák. ve vztahu k základu nároku, tj. samotné odpovědnosti za škodu.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolatelem položená první otázka k řešení dovolacím soudem je založena na vlastním skutkovém zjištění, na němž však rozhodnutí odvolacího soudu nebylo založeno, proto není položením takové otázky splněn předpoklad přípustnosti dovolání podle § 237 OSŘ, podle něhož je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Soudy nezaložily své rozhodnutí na skutkovém závěru o zjevné chybě v předložených dokladech, z čehož dovolatel vychází v otázce položené k řešení dovolacím soudem. Soudy založily své právní posouzení o nesplnění předpokladů odpovědnosti žalované za škodu na skutkovém závěru, že žalovaná, jako daňový poradce, nepochybila při vypracování daňového přiznání za rok 2006, neupozornila-li na nesprávné zaúčtování, které činila účetní žalobce, a částku zaúčtovala do roku 2007.

Pokud se týká dovolatelem položené druhé a třetí otázky, nelze dovodit, že by tyto otázky ohledně uznání dluhu vůči věřiteli nebyly rozhodovací praxí dovolacího soudu řešeny. Nejvyšší soud již několikrát dovodil, že písemné uznání peněžitého závazku podle § 323 odst. 1 obch. zák. je jednostranným právním úkonem dlužníka adresovaným věřiteli. Ze skutkových zjištění odvolacího soudu nevyplývá, že by byl učiněn žalovanou vůči žalobci, jako případnému věřiteli, právní úkon směřující k uznání závazku. Odvolací soud tedy správně dovodil, že dopis žalované adresovaný pojišťovně, která není v tomto sporu dlužníkem, nemůže splňovat náležitosti uznání závazku podle § 323 obch. zák.

Pokud žalovaná žalobci uhradila částku 2 500 Kč, odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně z okolností plnění nedovodil, že by žalovaná tímto plněním uznala vůči žalobci nějaký svůj závazek. Skutkové okolnosti uznání závazku není možné v dovolacím řízení přezkoumávat, neboť ty dovolacímu přezkoumu podle občanského soudního řádu nepodléhají.

Má-li dovolatel za to, že dovolání je přípustné proto, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, jestliže v rozhodnutí ve věci nezohlednil závěry rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 3186/2010, v němž byla řešena odpovědnost za škodu způsobenou daňovým poradcem, není možné dovolateli v tomto směru přisvědčit, neboť v dané věci odvolací soud respektoval závěry uvedeného rozhodnutí, v němž Nejvyšší soud dovodil, že splnění předpokladů odpovědnosti za škodu daňového poradce musí být v řízení jednoznačně zjištěno. V dané věci odvolací soud zkoumal předpoklady odpovědnosti žalované (daňové poradkyně) za škodu a dospěl ve shodě se soudem prvního stupně k závěru, že není naplněn jeden ze základních předpokladů odpovědnosti žalované za škodu, nebylo-li zjištěno porušení smluvní ani zákonné povinnosti žalované při plnění povinností žalované, jako daňové poradkyně, a nebyl naplněn ani další předpoklad odpovědnosti za škodu, tj. existence příčinné souvislosti mezi žalobcem tvrzenou škodou

a porušením povinnosti žalované, dospěl-li odvolací soud k závěru, že žalovaná, jako daňový poradce, nepochybila při vypracování daňového přiznání za rok 2006.

3. Nález Ústavního soudu sp. zn. III. US 3057/2013

Právní východiska

Ustanovení čl. 36 odst. 3 Listiny zaručuje každému právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem, avšak co do podmínek vzniku nároku na náhradu škody a podrobností odkazuje čl. 36 odst. 4 Listiny na zákon, kterým je zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) [dále také „zákon o odpovědnosti za škodu“ či „OdpšK“]. Ten, v souladu s čl. 36 odst. 3 Listiny, rozlišuje dvě základní formy odpovědnosti státu za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem státní moci státními a jinými pověřenými orgány (§ 3 OdpšK). Vedle odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím zavádí i druhou formu, která je spojena s nesprávným úředním postupem (§ 13 OdpšK). *Vznik odpovědnosti dle zákona o odpovědnosti za škodu zakládá kumulativní naplnění tří předpokladů: 1. nezákonné rozhodnutí/nesprávný úřední postup, 2. vznik škody, 3. příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem/nezákonným rozhodnutím a vznikem škody.* Existence těchto podmínek musí být v soudním řízení postavena najisto, nepostačuje pouhá pravděpodobnost splnění některé z nich. Důkazní břemeno je přítom na poškozeném.

Ve věci došlo k vydání správního rozhodnutí (o doměření daně). Ústavní soud však otázku „rozhodnutí“ na takovém skutkovém základu jako v projednávané věci považuje za potřebné posuzovat jinak – nikoli jako otázku rozhodnutí, které daňový orgán podle zákona a bez ohledu na „sdělení“ vydal, nýbrž jako otázku rozhodnutí, které vzhledem k tomu, že stěžovatel si neotevřel cestu k jeho zpochybnění v režimu správního soudnictví, vydáno nebylo, byť nelze vyloučit, že mu mohlo přinést úspěch i s tou argumentací, již nyní vtěluje do „odškodňovací“ žaloby. Jakkoli vydání rozhodnutí stěžovatel s namítaným úkonem správce daně nespojuje, je zřejmé, že k tvrzené újmě (škodě) nárokované stěžovatelem by nedošlo, kdyby správce daně k doměření daně nepřistoupil. Nesprávný úřední postup správce daně je stěžovatelem vyvozován ze skutečnosti, že ve věci vydané správní rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem. Právě z toho má vyplývat důkaz nesprávného úředního postupu, protože na základě předmětného sdělení stěžovatel podal vadné přiznání ke spotřební dani. Řízení o odpovědnosti státu za škodu (ať již ve formě odpovědnosti za nezákonné rozhodnutí, či za nesprávný úřední postup) však stojí na premise, že o škodě rozhodující obecný soud není oprávněn sám posuzovat zákonnost rozhodnutí vydaného jiným příslušným orgánem v jiném řízení, ve kterém mělo ke vzniku škody dojít. Pak bylo ovšem úkolem stěžovatele, v jehož neprospěch bylo správní

rozhodnutí vydáno, efektivně a v zákonem stanovených lhůtách, tedy za splnění podmínek ve smyslu čl. 36 odst. 4 Listiny, využit všech zákonných procesních prostředků (srov. povinnost poškozeného dle § 8 odst. 3 OdpŠk) k tomu, aby zásah vyplývající mu z takového správního rozhodnutí zvrátil. V daném případě se proto mohly a měly námitky stěžovatele promítnout především do formy uplatnění žaloby ve správním soudnictví, o čemž byl stěžovatel výslovně poučen. Pominul-li stěžovatel tento prostředek (ať již byly jeho důvody jakékoli), nechal otázku svého postupu podle předmětného sdělení ve vztahu k povinnosti doplatit spotřební daň otevřenou. V takové situaci tedy Ústavní soud bez ohledu na váhu, kterou by jinak mohl přikládat argumentaci stěžovatele, nemůže na toto pole vstupovat, neboť v jeho kompetenci soudního orgánu ochrany ústavnosti je právě posoudit, zda na tomto „poli“ byla dodržována ústavní pravidla daňového a soudního řízení. To by platilo pro všechny případné relevantní otázky, ať se již jedná o otázky důvěry v jednání orgánů státu, posouzení toho, zda byl náležitě vyhodnocen vznik tvrzené škody v důsledku postupu podle sdělení pracovníka správního orgánu, popř. zda zde nejde o problém tzv. ztráty šance (v podobě ztráty šance na dosažení určité daňové výhody v důsledku vadné informace, když stěžovatel nezaplatil víc, než stanovil zákon, avšak jinak by mohl platit méně). Stejně tak nebylo možné hodnotit, jakou roli zde mohla hrát skutečnost, že vypočíst si spotřební daň (ve vazbě na to, jak se objem výroby piva a ztrát při stáčení projevů v zařazení do velikostní skupiny pivovarů) je úkolem daňového subjektu a tuto povinnost i odpovědnost nemůže přenést na kohokoli jiného, že poskytnutí rady nesměřuje bezprostředně k vydání správního rozhodnutí, nýbrž nachází svůj výsledek v jednání plátce daně, popř. posoudit, nakolik muselo být daňovému subjektu zřejmé, že informace je vadná, popř. nemá povahu úředního úkonu, jak v ní rozumět obratu „maximálně“ povolená ztráta atd.

Odstranění těchto pochybností ohledně dodatečných platebních výměrů ve vazbě na předchozí sdělení, popř. posouzení zvláštních okolností celého daňového sporu, jak bylo výše uvedeno, není v pravomoci soudů rozhodujících o nárocích vyplývajících z odpovědnosti státu dle zákona o odpovědnosti za škodu, nýbrž soudů nadaných pravomocí přezkumu zákonnosti rozhodnutí správních orgánů. Takovýto postup nelze mít za přepjatý formalismus, nýbrž pouze za důsledek respektování rozdílných kompetencí v oblasti veřejnoprávního a soukromoprávního soudnictví.

Podle názoru Ústavního soudu tak nelze pochybovat o tom, že předmětné sdělení nebylo bezprostředním podkladem pro vydání rozhodnutí, jímž byla stěžovateli daň doměřena, neboť se nijak neodrazilo v jeho obsahu, byť se výše tvrzené škody a doměřená daň kryjí. Naopak, orgán daňové správy k němu odmítl jakkoli přihlídnout. Na druhou stranu, stejně jako soudy rozhodující o nárocích uplatněných dle zákona o odpovědnosti za škodu, ani Ústavní soud nemůže předjímat, jakým způsobem by – právě s ohledem na postup správce daně před podáním daňového přiznání stěžovatele – správní soud vyhodnotil zákonnost vydaného rozhodnutí správního orgánu o doměření daně, resp. rozhodnutí odvolacího správního orgánu v kontextu obsahu onoho sdělení. Jakkoli se totiž sporné sdělení správ-

ce daně jeví obdobou tzv. závazného posouzení (nyní § 132 a 133 DŘ), nelze je k němu připodobňovat. To nelze ani v případě tehdy platného § 34b zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, neboť ten vyžadoval, aby správce daně vydával taková závazná posouzení jen na základě žádosti, jejíž povinné náležitosti měly být vymezeny ve zvláštním daňovém zákoně (což nebyl případ zákona o spotřebních daních, tzv. okruhová editační povinnost), rozhodnutí o závazném posouzení muselo být označeno výslovně jako závazné posouzení a muselo obsahovat kromě základních i další náležitosti. Za uvedených okolností již nebylo nutné se zabývat ostatními kritérii (vznik škody, příčinná souvislost), jejichž naplnění odpovědnost státu za škodu zakládá. Právo stěžovatele ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny tedy porušeno nebylo, práva podle čl. 36 odst. 2 Listiny stěžovatel nevyužil.

Závěr

Nedostatek využití pořadu správního soudnictví způsobuje, že otázka možných (příznivých) důsledků pro stěžovatele, jichž míní nyní dosáhnout argumentací ve prospěch „nesprávného úředního postupu“, měla být řešena již v původním daňovém řízení, a to včetně správně-soudního přezkumu. Jestliže se tak nestalo, v řízení odškodňovacím na téma nesprávného úředního postupu tak již učinit nelze, protože podobu takového správního rozhodnutí rozhodující obecný soud předjímat nemůže. Jinak řečeno, posuzováním úředního postupu jako nesprávného nelze nahrazovat rozhodnutí, které mělo (mohlo) být vydáno. /

moje.kdpcr.cz

Kdy lze daňovému poradci zajistit a posléze zabrat jeho majetek?

V tomto článku se pokusím vysvětlit, jaká je právní úprava zajištění, propadnutí a zabránění majetku v trestním řízení, jaká je praxe, co hrozí daňovému poradci, když je účasten na trestné činnosti svého klienta, a co v případě, že je jen držitelem statku, který má vztah k trestné činnosti jiné osoby. Vysvětlím rozdíl mezi zajištěním věci a zajištěním náhradní hodnoty. Zabývat se budu i vztahem bezprostředního a zprostředkovaného výnosu z trestné činnosti. Poselstvím článku jako celku je snaha přiblížit daňovému poradci, za jakých podmínek se jeho majetek může stát majetkem státu.

Mgr. Jakub Hajdučík,
daňový poradce č. 3121

Nic nepomůže k vysvětlení lépe než příklad z klasické literatury. Takže se zajištěním majetku je to jako s koupí polního oltáře: „Kvůli tomu zázraku,“ dodal Švejka, „můžou mít ještě vopletání. Voni koupili pohovku, a ne žádnej voltář, kterej patří vojenskému eráru. Takovej pokyn boží jich může stát draho. Voni neměli dát nic

na anděly. Jeden člověk ve Zhoří taky vyoral nějaký kalich na poli, kterej pocházel ze svatokrádeže a byl tam schovanéj na lepší doby, až se na to zapomene, a považoval to taky za pokyn boží a šel, místo aby jej rozšmelcoval, k panu faráři s tím kalichem, že prý ho chce darovat kostelu. A pan farář myslel, že se v něm hnuly výčitky svědomí, poslal pro starostu, starosta pro četníky a on byl odsouzen nevině pro svatokrádež, poněvadž žvanil pořád něco o zázraku. Von se chtěl zachránit a taky vypravoval o nějakém andělu a zaplet do toho i Panenku Marii a dostal deset let. Nejlepší udělají, když půjdou s námi ke zdejšímu faráři, aby nám vrátil erární majetek. Polní voltář není žádná kočka nebo fusekle, kterou mohou darovat, komu chtějí.“ (Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války, Jaroslav Hašek).

Podle § 79a odst. 1 TŘ lze zajistit nástroj sloužící ke spáchání trestné činnosti, což je věc, která byla určena nebo užita ke spáchání trestného činu, včetně plodů a užitků podle § 135a TZ nebo výnos z trestné činnosti (jakákoli ekonomická výhoda pocházející z trestného činu) podle § 135b TZ, podle něž může ještě zprostředkovaný výnos z trestné činnosti, což je věc, včetně plodů a užitků, která byla, byť jen zčásti, nabyta za věc tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti, nebo ve kterou byla věc tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti, byť jen zčásti, přeměněna, anebo k jejímuž zhodnocení došlo, byť jen zčásti, prostřednictvím věci tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti.

Zajištění může učinit předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán, když posledně jmenovaný orgán tak může učinit jen s předchozím souhlasem státního zástupce, ledaže jde o naléhavý případ. Pak postačí toliko zpět schválení.

Zajišťují se zásadně věci a lze zajistit i právo teprve v budoucnu vzniklé. Zhusta se tohoto postupu využívá u fotovoltaických elektráren, které byly falešně uvedeny do provozu, aby byla získána zvýhodněná výkupní cena, kde se zajišťují budoucí pohledávky vzniklé z prodeje elektrické energie ze slunečního záření (blíže např. usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 6. 2020, sp. zn. III. ÚS 4176/18, nalus.usoud.cz). Lze si proto dobře představit i zajištění pohledávek z běžného obchodního styku.

Orgán činný v trestním řízení v rozhodnutí o zajištění zakáže, aby po oznámení rozhodnutí věc převedl na jiného nebo ji zatížil, a je-li zajištěna hmotná věc, také, aby ji záměrně poškozoval nebo ničil. Je prakticky právně bezzubé, že je zajištěná věc postižena dřívějším zástavním právem, protože podle § 47 odst. 8 TŘ výkon rozhodnutí o zajištění nároku poškozeného a postup při správě zajištěného majetku stanoví zvláštní právní předpis. Při vrácení, vydání a jiném nakládání se zajištěnou věcí, která byla vydána nebo odňata, se postupuje přiměřeně podle ustanovení o vrácení, vydání a jiném nakládání s věcí důležitou pro trestní řízení. Na to navazuje § 80 TŘ stanovící, že není-li věcí, která byla vydána nebo odňata, k dalšímu řízení už třeba, a nepřichází-li v úvahu její propadnutí nebo zabránění, vrátí se tomu, kdo ji vydal nebo komu byla odňata. Jestliže na ni uplatňuje právo osoba jiná, vydá se tomu, o jehož právu na věc není pochyb. Při pochybnostech se věc uloží do úschovy a osoba, která si na věc činí nárok, se upozorní, aby jej uplatnila v řízení ve věcech občanskoprávních. Oním zvláštním právním předpisem ve smyslu § 47 odst. 8 TŘ je z pohledu práva procesního občanský soudní řád, nicméně k uplatnění práva u civilního soudu musí být nárok odvozen rovněž z určitého hmotného právního předpisu, kterým zásadně bude občanský zákoník či zákon o obchodních korporacích. Jakým způsobem se nárok uplatňuje u civilního soudu, vyplývá z právního titulu, který je uplatňován. Jestliže to bude vlastnické právo, může se podávat žaloba na vydání věci nebo v případě zástavního práva může dojít k realizaci zástavního práva např. soudním prodejem dle § 353 a násl. OSŘ. V případě vydání rozhodnutí o zajištění majetku obviněného dle § 47 TŘ by zástavní věřitel měl uplatnit své právo k zajištěnému majetku podáním žaloby k civilnímu soudu a v rámci civilního řízení by měl prokázat své tvrzené právo k zajištěnému majetku. Sou-

časně by měl své právo uplatnit i v rámci trestního řízení, jinak k němu nemůže být přihlíženo. Jedinou efektivní cestou je ale soudní prodej zástavy, která je zajištěna v rámci trestního řízení, jak předpokládá usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 7. 2017, sp. zn. 21 Cdo 277/2017: „Na tom, že v projednávané věci byly splněny podmínky pro nařízení prodeje zástavy, nemůže nic změnit ani skutečnost, že usnesením státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 25. 6. 2014, čj. VZV 14/2014, byl podle § 347 odst. 1 TŘ zajištěn majetek zástavního dlužníka 1), protože tento zástavní dlužník je stíhán pro trestný čin, za který je vzhledem k jeho povaze a závažnosti a vzhledem k poměrům zástavního dlužníka 1) třeba očekávat uložení trestu propadnutí majetku, a je obava, že výkon tohoto trestu bude zmařen nebo ztížen, že současně bylo obviněnému zakázáno od okamžiku doručení tohoto usnesení po dobu trvání zajištění s jeho majetkem nakládat, zejména ho převést na jiného, zatížit nebo pronajmout, a že opatřením Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2015, sp. zn. 2 T 4/2015, byl podle § 9 odst. 1 písm. a) zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení, pověřen výkonem správy majetku zástavního dlužníka 1) Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, neboť trestní řád (ani žádný jiný právní předpis) nevyklučuje soudní prodej zástavy, která je součástí majetku zástavního dlužníka zajištěného podle § 347 odst. 1 TŘ (srov. § 354 část věty za středníkem ZŘS)“, z čehož plyne, že výsledkem soudního prodeje zástavy je jen to, že výtěžek bude vydán orgánům činným v trestním řízení. Pokud později bude rozhodnuto o zabránění zajištěné věci, pak zástavní věřitel dopadne jako Haškův orač, co vyoral kalich na poli, jen je ušetřen deseti let žaláře – jeho zástavní právo zanikne bez náhrady a bez jakékoli možnosti uplatňovat nárok na náhradu škody, jak vysvětluje rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. 28 Cdo 1617/2009, www.nsoud.cz: „Dovolací soud přiznává otázce formulované dovolatelkou povahu otázky zásadního významu, zda totiž stát odpovídá za škodu vzniklou zástavnímu věřiteli z toho důvodu, že rozsudkem trestního soudu dojde k propadnutí věci státu. Na tuto otázku odpovídá dovolací soud tak, že takovýto nárok nemůže být proti státu po právu uplatněn, neboť zde absentují předpoklady plynoucí z § 13 odst. 1 Odpšk. Tento zákon zakládá objektivní odpovědnost státu, jíž se nelze zprostit (§ 2 Odpšk) a k jejímuž vzniku je zapotřebí současné splnění tří podmínek: 1) nesprávný úřední postup, 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem a vznikem škody (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 129/97, uveřejněný v časopise Soudní judikatura pod č. 1/2000). Výkon práva státu v oblasti práva veřejného, jmenovitě v oblasti trestního práva, představovaný plněním úkolů trestního soudnictví a spočívající ve vyslovení propadnutí věci státu, nemůže být pojmově považován za protiprávnost. V projednávaném případě nebyla splněna ani podmínka odpovědnosti za škodu podle § 8 odst. 1 Odpšk, tedy nezákonnosti rozhodnutí s tím, že nebylo zjištěno a dovolatelka ani netvrdila, že by rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 12. 7. 2004, čj. 15 T 106/2003-43, byl zrušen či změněn. Na základě shora uvedeného je třeba považovat za správný závěr odvolacího soudu, že v dané věci došlo k zániku zástavního práva v důsledku trestu propadnutí majetku, tedy postupem podle zákona, nikoli nesprávným úředním postupem ani nezákonným roz-

hodnutím, proto odpovědnost státu za takový postup či takové rozhodnutí nemůže být pro účely odškodnění žalobkyně dána“ (zdůrazněno soudem).

Ale ouha, občas se najdou tací, kteří nejsou tak poctiví jako náš oráč ze Zhoře a kalich si ulejou (rozuměj: výnos z trestné činnosti si ponechají). Asi se jim nechce na deset let za katr. Když se prokáže, že je pravděpodobné, že si oráč kalich někam schoval, tak mu orgán činný v trestním řízení zajistí náhradní hodnotu, např. ruchadlo. Podle § 79g TR může totiž být namísto nástroje trestné činnosti či výnosu z trestné činnosti zajištěna náhradní hodnota, která odpovídá, byť jen zčásti, její hodnotě. A s tím se pojí v úvodu článku avizované rozdělení na bezprostřední a zprostředkovaný výnos z trestné činnosti. Při rozhodování o propadnutí či zabránění věci musí soud podle § 70 odst. 2 TZ, resp. § 101 odst. 2 TZ, uvážit, zda bezprostřední výnos z trestné činnosti či nástroj trestné činnosti není ve vztahu k hodnotě věci tvořící zprostředkovaný výnos z trestné činnosti zanedbatelný. Za složitou právní konstrukcí se skrývá jednoduchá realita. Kdyby oráč kalich prodal a utržené prostředky přidal k celoživotním úsporám a za to pořídil grunt, tak mu ho sebrat nemohou, protože má mnohem větší hodnotu než výtěžek z prodeje kalicha.

Novela č. 287/2018 Sb. přinesla do trestního práva tu novinku doprovázenou novým trestným činem maření spravedlnosti, že zajistit lze majetek i tomu, kdo vůbec netuší, že disponuje s nástrojem či výnosem z trestné činnosti. I když jej nabyt v dobré víře. Dokonce ani nestačí, že věc, která podléhá zajištění, je součástí majetku ve svěřenském fondu nebo v podílovém fondu. V tom případě se zajistí svěřenskému správci nebo obhospodařovateli podílového fondu. A třešničkou na dortu je, že zajistit lze i věc, o které není známo, komu patří. Pak se zajišťuje bez uvedení osoby, jíž byla zajištěna, a v opatření se uvede, kdy a kde a z jakého důvodu k zajištění věci došlo. Ve výše cit. případě usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 6. 2020 stěžovatel namítal, že: „... oba dva domnělí pachatelé neměli žádný motiv získat podvodně pro stěžovatele nějaký prospěch. Z toho logicky plyne, že výkupní cena za prodej elektrické energie získané ze slunečního záření nemůže být výnosem z jejich trestné činnosti, protože zde není ona příčinná souvislost mezi jednáním pachatelů a výkupní cenou získanou stěžovatelem. Ústavní soud již před zmíněnou novelou trestního řádu v usnesení ze dne 17. 2. 2015, sp. zn. II. ÚS 369/15, definoval výnos z trestné činnosti tak, že jde „o jakékoli obohacení z páchané trestné činnosti“. To má ale své hranice, protože nelze připustit, aby osoba, která o páchané trestné činnosti nic neví, byla postižena zajištěním svého majetku. Jde o konflikt dvou základních práv: práva poškozené na náhradu škody a práva jednotlivce na nerušené užívání svého majetku, který nabyt v dobré víře. Připouští-li vrchní soud, že výnosem z trestné činnosti může být i věc, kterou originálně nabyla osoba odlišná od pachatele, která o jeho trestné činnosti neměla ani potuchy, pak popírá samu podstatu dobré víry a neuváženě preferuje práva poškozeného na úkor práv nevinných osob nijak nezapojených do páchané trestné činnosti, což je z ústavního hlediska vyloučeno. K tomuto výkladovému lapsu dochází jen pro samu neudržitelnou konstrukci obvinění pachatelů, protože pachatelé obecně vždy páchají trestnou činnost, aby jí něco získali. V tomto případě

policejní orgán na příkaz vrchního státního zastupitelství stvořil případ domnělých pachatelů, kteří páchali trestnou činnost, ze které nemohli a neměli žádný prospěch, což je v rozporu se samotnou podstatou trestné činnosti“ a Ústavní soud neshledal důvod k zásahu, ač byl stěžovatel – provozovatel fotovoltaické elektrárny, zajištěním majetku ruinován.

Z pohledu ústavního práva obecně je zajištění majetku na periférii zájmu Ústavního soudu jako ostatně veškeré předběžné nástroje v právu. Rozsah ústavního přezkumu pěkně shrnul Ústavní soud v nálezu ze dne 14. 11. 2017, sp. zn. III. ÚS 24/17: „Požadavky, jež jsou na rozhodnutí o zajištění majetku z pohledu ústavního rámce kladeny, zformuloval Ústavní soud do tří kategorií – rozhodnutí musí mít zákonný podklad, musí být vydáno příslušným orgánem a nemůže být projevem svévolle. Dále Ústavní soud zkoumá, zda zásah do vlastnického práva je v dané věci zásahem přiměřeným ve smyslu poměru mezi závažností prověřované trestné činnosti a rozsahem zajištění ve vztahu k možnostem stěžovatele jako podnikatele dále vykonávat činnosti, jež s tímto podnikáním souvisejí [výše citovaný náleze sp. zn. I. ÚS 2485/13 nebo náleze ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 642/07 (N 25/48 SbNU 291)]. Obdobný standard přezkumu uplatňuje i Evropský soud pro lidská práva při sledování zákonnosti zásahu, jeho legitimacy a přiměřenosti mezi použitými prostředky, a cílem, kterého má být opatřením zasahujícím do majetkových práv dosaženo (rozsudek *Forminster Enterprises Limited proti České republice* ze dne 9. 10. 2008, stížnost č. 38238/04, rozsudek *Benet Czech, spol. s r. o., proti České republice* ze dne 21. 10. 2010, stížnost č. 31555/05).“

Tu se šouravým krokem dostáváme k jádru problému. Není dobré dělat daňové poradenství a být majetný. Myslím, že si orgány činné v trestním řízení osvojily básníkem Danielem Hradeckým parafrázované heslo Johna Lennona: „Nevěřte nikomu, kdo má přes třicet měsíčně.“ Daňoví poradci jsou pro orgány činné v trestním řízení lákavým cílem ze dvou zásadních okolností (i) tzv. novela č. 287/2018 Sb. rozšířila možnost odškodnění poškozených trestnou činností až do krajnosti a (ii) většina daňových poradců si po valnou část své profesní kariéry ani na sekundu nepřipustí, že by o majetek mohli přijít zapojením do trestné činnosti jiné osoby. Ale to je snadné. Jak bylo předestřeno výše, existují dva možné způsoby: buď je daňový poradce do trestné činnosti zapojen, nebo ovládá nástroj či výnos z trestné činnosti. U daňové kriminality je situace právního profesionála v oblasti daní komplikována stupněm jeho znalostí. Orgány činné v trestním řízení na něj pohlížejí jako na osobu práva znalou, která má být neopatrnější a při prvním náznaku zapojení do trestné činnosti musí své působení ukončit, nejlépe jim ji oznámit. Jakékoli delší zapojení znamená takřka jistotu, že daňový poradce se bude na trestné činnosti účastnit minimálně v nepřímém úmyslu, což znamená, že pachatel má kladný postoj k následkům svého jednání, je s ním srozuměn, i když nejsou jeho cílem. Za takové situace se posuzují dvě složky lidského chování: složka vědění, kdy pachatel ví, že svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem, a složka volní (od slova vůle), když pachatel považuje následek v podobě porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoní-

kem za možný a je s ním srozuměn. Přitom srozumění nelze vykládat jako tichý souhlas, ale spíše jako jednání pachatele, který trestný čin spáchat vyloženě nechce, dokonce mnohdy chce způsobit i následek nerozporný s trestním právem, ale ví, že svým jednáním může spáchat trestný čin, tedy trestný čin je nechtěným následkem, se kterým ale pachatel počítá, že může nastat. Jinými slovy, srozumění je definováno jako takové jednání pachatele, který nepočítá s žádnou konkrétní okolností, jež by mohla zabránit následku. O typickou situaci půjde, když daňový poradce pozná, že předložené faktury dokládající nárok na odpočet jsou falešné, a přesto zpracuje a podá příslušné daňové přiznání. Slovy práva je srozuměn s tím, že dojde ke zkrácení daně, což není jeho cílem, protože tím je jen podání řádného daňového přiznání. Dlužno dodat, že srozumění samo o sobě nepokrývá lhovost k následku trestného činu. K částečnému pokrytí lhovosti slouží smíření, kterým je postoj pachatele, že svým jednáním, jehož provedení je uvedeno v trestním zákoníku, může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákoníkem. O nepravou lhovost jde tehdy, když je pachatel lhovost k následku svého činu, čímž vyjadřuje kladné stanovisko k oběma možnostem, a v tu chvíli se jedná o nepřímý úmysl. Opakem je pravá lhovost, kdy pachatel neprojevuje záporné stanovisko k následku svého jednání, a proto nejde o nedbalost, ale projevuje úplnou lhovost spočívající v tom, že není srozuměn s následkem svého jednání, ale postoj nemá racionální opodstatnění. Jako případ si vezměme účetní, která ve prospěch organizované skupiny pachatelů prováděla příkazy k platbám v rámci elektronického bankovníctví s vědomím, že jako zaměstnankyně obchodní společnosti XXX, s. r. o., zadává příkazy k platbám i u účtů těch obchodních společností, kterých není zaměstnankyní a jejichž jednatelé jí k tomuto nedali pokyn, přičemž s ohledem na postavení jednotlivých společností, za které prováděla platby, a osob příkazců, jí muselo být zřejmé, že tyto společnosti neprovádějí řádnou obchodní činnost, kdy šlo o příkazy k platbám u obchodních společností, které ovládala organizovaná skupina, dále jako účetní některých společností XXX zpracovávala veškeré podklady pro podání daňových přiznání k DPH i dani z příjmů, i když věděla, že uvedená činnost je pouze fiktivní, dále na základě generální plné moci jednala za společnost XXX. To je skutková věta z rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 9. 2020, sp. zn. 3 To 115/2019, který této účetní určil trest tři roky a šest měsíců nepodmíněně a státní zástupce vrchního státního zastupitelství podal dovolání pro přílišnou mírnost trestu. Stěžejní ale není trest, ale spoluodpovědnost za náhradu újem trestnou činností vzniklých. Klíčové pachatelé zkrácení daně si velmi dobře ohlížejí, aby neměli žádný majetek, když jsou odhaleni. Oproti tomu daňový poradce žádný majetek neskrývá. Za náhradu újmy je pak solidárně odpovědný s ostatními pachateli, tedy dle § 1872 odst. 1 OZ je povinen plnit jeden za všechny a všichni za jednoho. Zkrátka daňový poradce nakonec zaplatí celou škodu, nebo alespoň přijde o veškerý majetek.

Vedle přímého zapojení do trestné činnosti zpravidla v nepřímém úmyslu v úvahu připadá, i že je daňový poradce držitelem nástroje či výnosu z trestné činnosti. Tím mohou být nejen

*Zajistit a posléze zabrat
či rozhodnout o propadnutí
lze jakýkoli majetek daňového
poradce, když se podílí
na trestné činnosti jiných osob
nebo nakládá s věcí, která
má svůj, byť odvozený, původ
v trestné činnosti jiné osoby.*

peníze svěřené klientem, což jsem v praxi nezaznamenal, ale především odměna za poskytnuté daňové poradenství.

Shrnutí

Zajistit a posléze zabrat či rozhodnout o propadnutí lze jakýkoli majetek daňového poradce, když se podílí na trestné činnosti jiných osob nebo nakládá s věcí, která má svůj, byť odvozený, původ v trestné činnosti jiné osoby. Zástavní právo zřízené před zajištěním věci se v případě soudního prodeje zástavy, zabraní či propadnutí majetku ve prospěch zástavního věřitele nezohledňuje. Účast daňového poradce na trestné činnosti je posuzována přísně, protože je právní profesionál, od kterého se očekává, že bude velmi opatrný.

Komentář OK GROUP k pojištění uvedených rizik

Článek upozorňuje na situaci, kdy může být daňový poradce účasten trestné činnosti, a tedy kdy přichází i v úvahu, že vůči němu bude vedeno trestní řízení. Případné náklady vynaložené daňovým poradcem na ochranu jeho práv v trestním řízení, které je vůči němu vedeno z důvodu pochybení při podnikatelské činnosti, kryje pojištění právní ochrany dle rámcové pojistné smlouvy 0013978080. Avšak zde je třeba upozornit na jednu podstatnou věc. Pokud bude účast daňového poradce na trestné činnosti posuzována přísně a byl by prokázán nepřímý úmysl daňového poradce, pak pojištění právní ochrany využít nelze. Na úmyslná jednání (ať přímo, či nepřímo) se pojištění právní ochrany nevztahuje. /

Digitální rizika souhrnně

Na následujících řádcích se nachází stručný výčet možných digitálních rizik, která přicházejí v úvahu při výkonu praxe daňového poradenství. Je přitom nutné vycházet z nesporného faktu, že kyberkriminalita má rostoucí trend, a to jak z hlediska oznámeného počtu incidentů, tak i výše škod. V roce 2019 bylo v České republice registrováno 8 177 takových případů (objasněnost 37 %) s celkovou škodou 1,28 mld. Kč.¹

MVDr. Milan Vodička,
daňový poradce č. 1366

1. Úvod

V rámci své profese přicházíme do styku s řadou údajů osobní povahy, které podléhají nejen povinné mlčenlivosti podle zákona č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství, ale i ochraně osobních údajů dle nařízení GDPR a příslušné národní legislativy. Zodpovědnost dopadá na oblasti jejich získání a zacházení s nimi, v naprosté většině situací již v digitální podobě. Je proto nutné být si takových rizik vědom a přizpůsobit tomu standardní rutinu ochrany počítačů, notebooků, mobilních telefonů, nástrojů komunikace, zálohovacích zařízení atd.

2. Odcizení/zneužití dat

V úvahu přicházejí takové incidenty, při nichž se údaje dostanou do nepovolených rukou a mohou být buď zneužity k nekalým účelům, sloužit jako nástroj k vydírání, anebo budou rovnou zveřejněny (někdy i s uvedením zdroje, ze kterého unikly). K efektivnímu nátlaku ze strany hackerů totiž účinně přispívá, aby byly publikovány odstrašující příklady kompromitace citlivých údajů.

1 Zdroj: Statistika kyberkriminality Policie ČR, dostupné online na <https://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-2020-statistika-kyberkriminality.aspx>.

2 Zdroj: Tisková zpráva ESET software, s. r. o., <https://www.eset.com/cz/o-nas/pro-novinare/tiskove-zpravy/ezet-tretina-unorovnych-utokumirila-na-hesla/>.

3 Zdroj: Lloyd's 360° Risk Insight Dostupné z: <http://www.lloyds.com/news-and-insight/risk-insight>.

4 Dnes se již standardně používá protokol SSL (Secure Sockets Layer) pro připojení v podobě HTTPS.

2.1. Prolomení ochrany

K incidentu může dojít na základě odcizení hardwaru nebo neoprávněného použití prostředků výpočetní techniky nepovolanou osobou. Pokud je zabezpečení nedostatečné (např. slabé nebo žádné heslo), může být následkem odcizení citlivých údajů o klientech.

Na prvních místech žebříčku nejčastějších hrozeb, které byly detekovány uživateli z České republiky v únoru 2021, vévodí tzv. spyware. To znamená škodlivé kódy zaměřené na odcizení přihlašovacích údajů uložených v internetovém prohlížeči (password stealer). Nejčastěji se šíří v podobě přílohy nevyžádaných e-mailů, nejsou výjimkou ani speciální české varianty, např. pod názvem „kopieplatbyXXXX“ atd.² Dostupnost takových nástrojů pro krádež hesel je velmi jednoduchá, dají se koupit jako kompletní služba, to znamená, že si lze pořídit nejen vlastní kód, ale i pronajmout servery, ze kterých bude veden útok, anebo rovnou objednat kompletní distribuci s určením cíle a požadovaného počtu napadených zařízení.

2.2. Ztráta zařízení

Představuje situaci, kdy je ztracen, zapomenut nebo ukraden notebook, mobilní telefon, tablet, anebo také např. flashdisk sloužící k zálohování dat. Na rozdíl od předchozí situace je tedy primárním viníkem samotný uživatel, který umožní, aby se zařízením manipulovaly nepovolané osoby. Významným rizikovým faktorem přitom bude úroveň zabezpečení hardwaru, tzn., s jakou pravděpodobností mohou být uložená data zpřístupněna a případně zneužita (obdobně jako v bodě 2.1.).

Za ztrátu osobních údajů vojenských veteránů Spojených států, včetně data narození a čísla sociálního pojištění, musela být vyplacena náhrada v řádu stovek milionů dolarů. Příčinou byla krádež laptopu, na němž byla data uložena a který měl u sebe doma jeden ze zaměstnanců vojenské správy.³

2.3. Kompromitace komunikačního kanálu

Do této kategorie spadá prolomení hesla schránky elektronické pošty, kompromitace přihlašovacích údajů do datové schránky, úspěšné napadení poštovního serveru, anebo odposlouchávání probíhající komunikace, pokud není spojení dostatečně zabezpečeno.⁴ Dojde tak ke zpřístupnění komunikace s klienty, včetně zasílaných příloh, formulářů, písemností atd.

V jedné české společnosti zabývající se dokonce ochranou elektronické komunikace před spamy a škodlivými kódy se v dubnu 2020 objevil e-mail obsahující reálnou vnitřní komunikaci mezi reklamním oddělením, účtárnou a jedním z dodavatelů. K e-mailu byla přiložena faktura k proplacení. Že se jedná o padělek založený na úspěšném prolomení poštovního serveru, bylo zjištěno jen díky zkušenosti a obezřetnosti uživatelů a také varovnému upozornění systému, že inkriminovaný e-mail byl odeslán z Brazílie.

2.4. Prolomení ochrany datového úložiště

Jedná se o případ, kdy jsou úspěšně napadena úložiště obsahující zálohovaná a archivovaná data. Může se přitom jednat o:

- ▮ napadení úložiště pod vlastní správou (zálohovací server, data storage, zálohovací zařízení v síti),
- ▮ napadení úložiště pod správou externího subjektu (cloudové služby, externí archivace na zakázku).

Trendem posledních let je přesun aktivit nežádoucích narušitelů právě do oblasti vzdálených úložišť a webových nástrojů pro jejich správu a využívání. Je to mj. následkem toho, že roste počet malých a středních firem, které se vydávají cestou cloudových řešení. Motivace je převážně finanční (80% případů), ale může se jednat také o průmyslovou špiónáž (v 8%).⁵

3. Nedostupnost dat

Cílem úspěšného útoku může být i to, že data nejsou odcizena ani zneužita, ale stanou se nedostupnými, jedná se o:

- ▮ Ransomware, kdy dojde k zašifrování dat a zablokování přístupu k nim. Následně bývá vznesen požadavek na zaslání výkupného. Po jeho zaplacení bude poskytnut klíč, kterým lze data zpětně dešifrovat. Tyto útoky se nezdá odehrávat i v Čechách (nemocnice, OKD ad.) a bývají v naprosté většině případů úspěšné, v loňském roce to bylo v 73% případů. Polovina z nich se přitom odehrála v malých a středních firmách do 1 000 zaměstnanců.⁶
- ▮ Útok typu DDoS (*distributed denial of service*), spočívající v zahlcení serveru zasíláním obrovského množství dotazů nebo jejich záměrnou chybovostí, díky čemuž se server stane nedostupným.
- ▮ Nevratné smazání nebo zničení dat, které bývá někdy provedeno i jako forma nátlaku a indicie toho, že to útočníci myslí vážně.

Důsledkem tak může být nemožnost předložení dokladů nebo povinné evidence či záznamů klienta, např. při obhajování nároku na odpočet DPH nebo údajů vyžadovaných při provádění kontroly orgány pověřenými správou sociálního či zdravotního pojištění.

Mezi největší známé útoky typu DDoS patří napadení infrastruktury firmy Google v roce 2017, při kterém byly servery bombardovány intenzitou 167 mil. paketů za vteřinu. Podobně masivní byl útok na servery Amazonu počátkem roku 2020.⁷ V České republice jsou cílem často vzdělávací instituce nebo místní samosprávy, počet případů se vloni meziročně opět zvýšil.

4. Závěr

Současné období, během něhož je preferován distanční výkon většiny činností, akcelerovalo digitalizaci celé společnosti. S tímto nárůstem ovšem roste úměrně i riziko incidentů popsaných v tomto článku, se kterými je nutné počítat.

V červnu 2018 jsme v Sekci IT sestavili souhrn doporučených postupů pro daňové poradce a umístili jej na interní webové stránky KDP ČR.⁸ Jsou stále aktuální a jejich praktickým využitím lze rizika výše uvedených incidentů radikálně minimalizovat.

Komentář OK GROUP k pojištění uvedených rizik

V rámci pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce dle rámcových pojistných smluv č. 7720920600 a č. 7720921464 jsou finanční škody způsobené porušením povinnosti zachovávat mlčenlivost vyloučeny. Uvedeným pojištěním je však do sublimitu 1 mil. Kč kryta nemajetková újma způsobená porušením povinnosti zachovávat mlčenlivost. Toto připojištění ale rozhodně není dostačující i s přihlédnutím k tomu, že se vztahuje pouze na porušení mlčenlivosti související s výkonem profese daňového poradce (tj. porušení musí souviset s jeho odborným úkonem). Pojištění profesní odpovědnosti navíc obsahuje výluku jakýchkoli škod způsobených kybernetickým nebezpečím. Proto je vhodnější využít speciální produkt pojištění kybernetických rizik, které si může sjednat každý daňový poradce individuální pojistnou smlouvou za zvýhodněných podmínek.

Pojištění kybernetických rizik kryje odpovědnost za škody vzniklé v souvislosti s neoprávněným zpracováním dat třetí osoby, jejich únikem, poškozením, zničením nebo nedostupností. Přičemž není nutné, aby se jednalo o odborné pochybení daňového poradce. Postačí běžná provozní chyba daňového poradce nebo jeho zaměstnance (např. ztráta hardwaru). Příčinou úniku dat ale může být i útok hackera (typicky odcizení a zveřejnění dat hackerem nebo zneprístupnění dat a vydírání hackerem), což je z pojištění kybernetických rizik rovněž kryto (v případě vydírání dokonce včetně zaplacení požadovaného výkupného). Tedy typické příklady ransomware či DDoS útoků jsou z pojištění kybernetických rizik běžně kryty. Pojištění kybernetických rizik je proto z výše uvedených důvodů vhodným doplňkem k pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce. ▮

5 Zdroj: Verizon, Data Breach Investigations Report 2020, dostupné online na <https://enterprise.verizon.com/resources/executivebriefs/2020-dbir-executive-brief.pdf>.

6 Zdroj: PUJLIČ, B. The State of Ransomware 2020, prezentace Sophos Group plc, 2020.

7 Zdroj: AWS Shield, Threat Landscape Report Q1/2020, dostupné online na https://aws-shield-tlr.s3.amazonaws.com/2020-Q1_AWS_Shield_TLR.pdf.

8 Dostupné online na <https://moje.kdpcr.cz/komora/odborne-kolegium/sekce-a-pracovni-skupiny/sekce-pro-informacni-technologie/doporucene-postupy-pro-dp-oblast-it>.

Sankce dle daňového řádu

Ing. Marek Piech,
daňový poradce č. 984

Dnešní číslo Bulletinu je tematicky zaměřeno na pojištění, zejm. tedy odpovědnosti daňového poradce při výkonu profese. Připadl mi poněkud nevděčný úkol napsat o sankcích podle daňového řádu – zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v platném znění, (dále také „DŘ“). To se dá snadno odbýt tím, že uděláme inventurní soupis části čtvrté DŘ, např. takto:

1. § 247 Pořádková pokuta
2. § 247a Nesplnění povinnosti nepeněžitě povahy
3. § 248 Bloková pokuta – skoro se nepoužívá a není to popření prevenční povinnosti?
4. § 250 Opožděné tvrzení
5. § 251 Penále
6. § 252 Úrok z prodlení
7. § 253 Úrok z posečkané částky

1 Zde bude asi velmi poučný nálezn Ústavního soudu sp. zn. **II. ÚS 1827/19**, který odmítl „chránit“ zpoždění o jeden den: „4. Stěžovatel má za to, že obecné soudy postupovaly příliš formalisticky a striktně. Odkazuje na svou správní žalobu, v níž uvedl, že mu hrozí tak závažné následky, že ve věci není možné postupovat ryze formalisticky. Tento ryze formalistický postup by znamenal, že z důvodu nedodržení lhůty o jeden den by stěžovatel byl připraven o podstatnou část svého osobního majetku, bez možnosti další obrany proti věci, byť by rozhodnutí správce daně nebylo po právu. Stěžovatel se domnívá, že tak byl zkrácen (byť postupem svého daňového poradce) na svém právu bránit se... 10. Stěžovatel však při své procesní obraně (výše podrobně popsané) nepostupoval v souladu se zákonem a výslovným poučením uvedeným v napadeném správním rozhodnutí, a proto nepostupoval stanoveným způsobem. Postup obecných soudů tak nelze označit jako přepjatý formalismus, ale naopak jako postup v souladu se zákonem. Jak sám stěžovatel naznačuje, nedostal zákonem stanoveným lhůtám a postupům z důvodů na straně profesionálů, jež ho v řízení zastupovali, pro tyto případy mu právní řád poskytuje možnosti, jak dále vůči nim postupovat.“

2 **4 Afs 177/2016-35**: „Prolomení bankovního tajemství dle § 39 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, povinností sdělit správci daně na jeho výzvu informace uvedené v § 57 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, nelze výkladem libovolně rozšiřovat tak, aby zahrnovalo jakékoli informace chráněné bankovním tajemstvím, např. informace o osobách s dispozičním právem k účtu nebo informace o tom, jaké telefonní číslo klient banky užívá k dispozičním prostřednictvím služby telefonického bankovníctví.“

Ovšem... Všichni cítíme, že by to bylo ubohé a chudé. A jsou i jiná jednání, opomenutí apod., kterými může daňový poradce spáchat škodu? Jsou i jiné sankce v daňovém řádu než jen výše uvedené? A hlavně, jsme na ně pojištěni? Nebo jsou na některé události výluky?

Berte, prosím, následující text s velkou rezervou. Není to žádný ucelený koncept, jen myšlenky, které oživují staré případy a příběhy jiných. Není to rozhodně vyčerpávající inventurní seznam možných příčin a následků (zejm. škodních). Není to návod – ani pro poradce, ani pro správce daní, ani pro pojišťovnu nebo kohokoli jiného. A nejspíše v tom, co dále napíšu, budou i chyby – hlavně, pokud to dobře dopadne pro nás a pro klienta.

Berte tedy následující řádky spíše jako otázky na to, jsme-li dobře pojištěni, a hlavně máme-li možnost, jak škodě předejít, neboť nejlepší škoda je ta, která vůbec nevznikne.

Začnu zmeškáním lhůty. Lhostejno, zda podle **§ 35 odst. 1 DŘ** (nebudu to dále psát – prostě není-li uvedeno jinak, jde o ustanovení daňového řádu) obecně, nebo např. lhůty pro podání odvolání ve věci (**§ 109**), odvolání proti zajišťovacímu příkazu (**§ 168**) nebo třeba žádosti o odklad exekuce (**§ 181**) a dalších. Zmeškat lhůtu je asi nejhorší prohřešek, kterého se může advokát nebo daňový poradce dopustit, a nepomůže mi ani Ústavní soud ČR.¹ Nejhorší proto, že je snadno prokazatelný, a i ten nejhloupější klient si to umí zpětně spočítat a je pak nejchytřejší. Aniž to vím jistě, je to podle mého typický důvod pro pojištění odpovědnosti.

Na opačném pólu je dle mého **§ 52**, tedy porušení mlčenlivosti i mlčenlivosti profesní. Zcela nesporně může poradce při výkonu profese pochybit a porušit mlčenlivost. A pod pojmem poradce zde rozumím nikoli jen konkrétního daňového poradce, ale v širším slova smyslu i daňově poradenské společnosti, a především jejich zaměstnance.

Zapomenu v metru tašku s písemnostmi. Hacker se mi nabourá do počítačového systému, nebo prostě jen ztratím mobil nebo notebook. Posílám e-mail a překlep – pošlu jej úplně jinému příjemci. Nebo prostě někde něco vykecám... Ano, tohle se nám nestává, ale co když poslušně splním výzvu dle **§ 57** a neměl jsem – srov. např. Nejvyšší správní soud sp. zn. **4 Afs 177/2016**²? Nejsem povinná osoba např.? Újma, kterou mohu klientovi způsobit, může být obrovská...

A od této chvíle již nebudu odpovídat na to, jestli to máme nebo nemáme pojištěno – na to nejsem odborník. Prostě jen provokativní otázky.

Než budu popisovat další podobné možnosti, musím uvést, že mnohé jednání bude ze strany správce daně kvalifikováno jako porušení nějaké povinnosti – ať peněžitě, nebo nepeněžitě povahy, a tedy řada prohřešků může skončit a skončí pokutou dle **§ 247** nebo **247a**, případně i v blokovém řízení dle **§ 248**. V dalším textu tedy uvedu jen „pokuta“.

Ačkoli to není obvyklé, může se stát, že se daňový poradce, a to dokonce i při výkonu profese, může dostat do procesního po-

stavení svědka. Může dostat pokutu, když se bez dostatečného důvodu nedostaví (srov. § 100 odst. 2)? A co když má povinnou mlčenlivost – asi by se měl omluvit? A co když jeho omluvu správce daně neuzná? Je předvedení v železech předvídané v tomto ustanovení „sankcí“?

A co teprve prokázání totožnosti – § 23? Postačí průkaz daňového poradce, když úřední osoby zcela ostenativně dávají najevo, že ony nemusí, když mají služební průkaz? Přitom ani jeden (ani služební průkaz, ani průkaz daňového poradce) není podle práva průkazem totožnosti. Stejně jako výše mám za to, že zde není možné uložit pokutu. Kromě toho, že nikdo není povinen nosit u sebe průkaz totožnosti, zákon zde zná náhradní řešení (zde v § 23 odst. 2). Jenže... Co když právě tím, že po jistou dobu nebudu připuštěn k jednání, vznikne škoda? Tedy pokutu asi nedostanu, ale hrozí vznik jiné škody.

A jen tak na okraj a teoreticky, pokud už bych dostal pokutu za neprokázání totožnosti, bude to nejspíše sankce, která nebude škodou pro klienta. On přece nemůže za to, že já neprokázal totožnost.

Naopak obrovský potenciál vzniku škody skrývají v daňovém řízení všelijaké procesní výzvy a jejich nesplnění. Jistě, dá se to podřadit pod výše uvedené uplynutí lhůty, ale to je hrubé zjednodušení. U mnoha výzev správce daně nemáte nejmenší šanci jim vyhovět a je úplně jedno, že odpovíte včas. Moje osobní zkušenost zejm. s výzvami podle § 92 odst. 4, § 57 a především u § 89 odst. 1 je ta, že mnohdy nemají vyjádřenu žádnou konkrétní pochybnost, jsou abstraktní, nesrozumitelné, nelogické atd.

Samostatnou kapitolou v tomto směru jsou právě výzvy dle § 89 odst. 1. Dřívější vytykáč řízení by vydalo na první díl a současný postup k odstranění pochybnosti na druhý, pokud by se jen judikatura k nim vydala knižně. A oba díly by asi měly více svazků. Zarážející na tom je, že i když je dnes výslovně v zákoně uvedeno, že pochybnosti mají být konkrétní, tak skoro nikdy nejsou, a navíc je ve výzvě naopak uvedeno, aby příjemce rozhodnutí „pochybnosti prokázal“. To je sebevražda, na takovou výzvu vůbec odpovídat.

A jak to souvisí se škodou? Mnoho mých kolegů mi chodí plakat s tím, že klientovi způsobili problém – odpovídali na něco, na co se jich nikdo neptal, prokazovali něco, v čem vůbec nebyl problém, a naopak neprokazovali to, v čem byl, atd. Neunesení důkazního břemene a třeba i přechod ke stanovení daně za použití pomůcek je svého druhu také sankce, byť judikatura výslovně říká, že nikoli. Je to každopádně negativní dopad do majetkové sféry klienta.

Když zde již podruhé zmiňuji § 57, nedá mi to, abych zde nezmínil čerstvý rozsudek NSS sp. zn. 1 Afs 87/2021. Skvěle zapadá do tématu, neboť se zde jednalo právě o pořádkovou pokutu dle § 247 odst. 2 za závažné ztěžování správy daní. Pro úřední osoby je jakákoli odchylka od běžného průměru (oni zavolají a do hodiny mají na stole, cokoli se jim zlíbí) závažné ztěžování daní. A do odůvodnění opíší jen text zákona, a to je špatně. Nejen pro přezkum ve správním soudnictví, ale třeba i právě pro uplatnění náhrady škody a zavinění.

Poněkud jiné to je u jiných výzev. Třeba § 28 a výzva k úpravě plné moci. Ačkoli NSS zde dbá na ochranu zejm. zastupovaných

... obrovský potenciál vzniku škody skrývají v daňovém řízení všelijaké procesní výzvy a jejich nesplnění.

subjektů – srov. např. sp. zn. 9 Afs 199/2018³ – není soudní ochrana ani bezbřehá, ani slepá. Sám na sobě jsem zjistil, že nevyhovění výzvě k odstranění vad plné moci (i když je dost formalistická, nebo dokonce účelová) je velmi riskantní a v té konkrétní věci nemělo smysl se na soud obracet se zásahovou žalobou – viz KS v Ostravě ze dne 13. 2. 2020, sp. zn. 22 A 71/2019⁴ – vcelku oprávněně a spravedlivě mě s ní vyprovodil. Kasační stížnost neměla smysl, a soud tam mj. i uvedl, že si klient mohl vzít i jiného zástupce, a tedy nedošlo k zásahu do jeho práva na právní pomoc. A nevznikla mu škoda. Naštěstí.

Podobně riskantní jsou i další specifické výzvy. Zejm. výzva dle § 112 odst. 2, tedy odstranění vad v podaném odvolání. Tady není následkem žádná pořádková pokuta, ale zastavení řízení o odvolání, a to může být škoda obrovská.

3 9 Afs 199/2018, bod 30: „... NSS se opakovaně vymezil proti formalistickému přístupu v uznávání plných mocí... Z jednání zmocněnce i žalobkyně v dané věci vyplývá vůle obou stran...“

4 22 A 71/2019, bod 8: „V daném případě nebyla nijak omezena žalobcova práva, jež mu přísluší jakožto daňovému subjektu při daňové kontrole (srov. § 86 odst. 2 DR), ani další práva vyplývající z daňového řádu či jiných právních předpisů včetně ústavních – žalobc nic nebránilo v tom, aby se probíhající daňové kontroly nadále účastnil sám či prostřednictvím zástupce (na základě jiné plné moci) – což také fakticky činil, jak vyplývá z vyjádření žalovaného.“ Bod 9: „Odmítnutím žaloby zároveň není odepřen žalobci přístup k soudu, neboť žalobce může uplatnit tvrzení o nezákonném postupu žalovaného jako případnou námitku v odvolání proti doměřovacímu rozhodnutí žalovaného a následně v soudním přezkumu odvolacího rozhodnutí podle § 65 SŘS.“

Podobně pokud někoho zastupuji v registračním řízení a obdržím výzvu dle § 128. Je obecně známo, že uvedené výzvy, zejm. u registrace k DPH, jsou zcela zbytečné a nesmyslné, a že pracovníci registračních oddělení potřebují mít především „tlustý“ spis, aby sami obstáli před nadřízenými. Ano, spíše a snadněji se dnes k DPH zaregistruje podvodník, který doloží zcela vymyšlené objednávky, smlouvy o budoucích smlouvách, podnikatelské záměry a další nesmysly, než právnická osoba, která popravdě uvede, že první obchody udělá až po registraci k DPH, protože jinak je to pro ni ekonomická sebevražda.

Samostatnou kapitolou jsou výzvy podle § 74. O nich bych mohl těž napsat román a též by měl více svazků. Statisticky průměrně se skoro nikdy nepoužívají k odstraňování skutečných vad podání, ale vždy především k šikaně poplatníků, kteří si dovoří udělat nějakou chybu v elektronickém podání. I kdyby ta chyba byla na straně správce daně – k tomu typicky NSS sp. zn. **22 Af 19/2020**.⁵

O tom, jak důležitá jsou pro Finanční správu ČR elektronická podání a tuhá disciplína u nich, svědčí především samotný text § 247a, zejm. odst. 2 a 4. Na druhou stranu nejde o sankce, které by byly nějak zvlášť frekventované – ani výroční zprávy FS ČR se jim vůbec nevěnují. Důvody mi nejsou známy, nicméně všechny soudní spory o strukturu a formát elektronického podání, o kterých vím, skončily ve prospěch daňových subjektů, a ani současně platná právní úprava není bezchybná, tedy zde bych se sankcí a škod vůbec neobával.

Poslední velká výzva je dle § 145 odst. 2 k podání dodatečného daňového tvrzení. Jejich nesplnění nebo zmeškání nemá přímý vliv na vznik nějakých sankcí. Naopak, pod tlakem judikatury (NSS sp. zn. **9 Afs 364/2018**) byla v poslední novele přijata změna § 87 odst. 4, kdy daňovému subjektu nevzniká povinnost platit penále, pokud správce daně uvedenou výzvu nevydal, ač pro to byly splněny podmínky.

Mezi sankce svého druhu počítáme i exekuční náklady, viz § 182. Podobně jako na úroky z prodlení se na ně můžeme dívat ze dvou odlišných úhlů pohledu. Ten první spočívá v tom, že placení daní je obecně nepřenositelná povinnost daňového subjektu samého, tedy velmi zjednodušeně, nikdy daňový poradce (advokát a jiný zástupce) nemůže za to, že subjekt neplatí – nemá peníze, nemá chuť platit... V tomto směru škoda vzniknout obecně nemůže.

Ale může vzniknout jako sekundární důsledek doměření daně. U úroků z prodlení je to obecně známo, neboť úroky se počítají (dle § 252 odst. 1) od čtvrtého dne po původním dni splatnosti, tedy vznikají „zpětně“. To u exekučních nákladů je to jiné, ale i zde si dokážu představit konstrukci, kdy viníkem daňové exekuce a vzniku exekučních nákladů by mohl být daňový poradce. Mám ale za to, že půjde o zcela výjimečný druh škody.

A stejně raritní bude i škoda v souvislosti s § 38 – tedy s nečinností. Pokud by zde byla nečinnost správce daně, bude to přede-

vším on, kdo bude za škodu odpovědný. Na druhou stranu správní soudy už nejednou k námitkám nečinnosti správních orgánů vcelku oprávněně a rozumně položily otázku, zda se na nečinnosti nepodílel i sám daňový subjekt, když má zákonné nástroje proti ní brojit. A za sebe mohu říct, že tyto nástroje zatím používám velmi sporadicky, i když o nich vím.

Když už jsme u nečinnosti a úroku z prodlení. Jak plyne z výroční zprávy FS ČR za r. 2019, je úrok z prodlení bezkonkurenčně největší sankční položkou. Ne vždy je daňový dluh následkem daňové kontroly a podobného dodatečného doměření daně. Už s ohledem na délku lhůty pro vybrání daně mám tu zkušenost, že správci daně a úřední osoby nijak nespěchají s vybíráním. Naopak, na daňový nedoplatek upozorňují, až jak se jim to hodí, a zdá se, že úrok z prodlení může být lukrativní motiv.

Dávám k diskusi a k zamyšlení otázku, zda by vždy a za všech okolností měl daňový poplatník být povinen platit tento úrok, zejm. tehdy, když i správce daně byl dlouhodobě bezdůvodně nečinný. Jistě, pokud subjekt nemá peníze, nebo úmyslně neplatí – prosím. Ale pokud nedopatřením, nesprávným zápočtem přeplatků a nedoplateků apod. vznikne dluh, a o jeho existenci není povinný dva, tři roky upomenut...? Mám za to, že slovy rozsudku NSS sp. zn. **5 Afs 27/2017** „Ize konstatovat, že se na vzniku přeplatku podílel“ – míněno tím správce daně. On má totiž nemálo povinností vymáhat nedoplatky včas, a nechat je bez povšimnutí by tak mělo též jít k jeho tíži.

Pokud jde o ustanovení DŘ, která skrývají různá úskalí s následkem sankcí, musím na závěr této části zmínit ještě § 239a a 240, tedy přechod daňové povinnosti u fyzické a právnické osoby. Ne že by z nich přímo hrozily nějaké sankce, jako spíše takové varování, že je můžeme nějak „zdědit“...

Je zřejmé, že naše práce je permanentní pohyb v minovém poli, kdy za každým rohem číhají jedna až tři sankce najednou, přímé i nepřímé. Než v závěru okomentuji ony tradiční sankce podle části čtvrté DŘ, hodí se možná něco stručně uvést k jejich významu dle daňového výnosu. Z výroční zprávy FS ČR za r. 2019, tabulka č. 26, plyne následující pořadí (údaje v mil. Kč):

1. Úrok z prodlení	12 279,4
2. Penále (od 1. 1. 2007)	1 828,6
3. Pokuta za pozdní tvrzení	519,9
4. Exekuční náklady	309,3
5. Pokuty	55,4
6. Penále (do 31. 12. 2006)	41,0
7. Úrok	-184,8
8. CELKEM	14 848,9

§ 247 Pořádková pokuta. Už z uvedených statistik je vidět, že daňové subjekty se chovají v drtivé většině slušně. A rozsudek k závažnému ztěžování správy daní je uveden výše.

§ 247a Pokuta za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy. Kromě výše uvedených deliktů na poli elektronických podání sem spadá řada doprovodných povinností, zejm. spojených s registrací a ohlášením. To je velmi zapeklitá věc. Velmi často klient nemá nejmenší tušení o tom, že to, co zrovna dělá, podléhá nějakému oznámení nebo registraci nebo jejich změně. Poradce zase na druhou stranu nemá nejmenší tušení o tom, co klient zrovna dělá. Často se to dozví dodatečně z dokladů již proběhlých událostí, nebo právě až z upozornění správce daně.

⁵ **22 Af 19/2020**: „... Vada obsahu podání nemůže mít za následek neúčinnost podle § 101a odst. 4 ZDPH, když tam uvedená neúčinnost se týká jen nedostatků formy podání (způsobu doručení, formátu podání, struktury = členění podání). O tom, že žalobcovo podání z 19. 8. 2019 mělo požadovanou strukturu, svědčí ostatně i to, že bylo u správce daně zpracováno zcela bez problémů automaticky (aniž by se jim až do návštěvy žalobcova zástupce u správce daně zabýval jakýkoli ‚lidský‘ pracovník).“

Hledat zde viníka je skoro nemožné. Naštěstí, tyto sankce jsou zpravidla velmi malé a pojištění v tomto směru uplatňuje asi málokdo.

Totéž platí o pokutách za obojí výše uvedené v blokovém řízení – § 249. Jsou ze zákona do 5 000 Kč a přestupce je musí uznat, čímž nejspíše uznává i to, že si za to může sám.

§ 250 Opožděné tvrzení. Uvedená sankce byla letos rozumně novelizována a snad to přinese zjednodušení pro obě strany. Platí zde podobně totéž jako u pokuty v registraci – poradce často nemá nejmenší tušení o tom, že se změnil nějak rozhodné skutečnosti. Jako ukázkový příklad lze uvést daň z nemovitých věcí.

Podle mnoha odborníků je to daň, kde by jako první mělo odpadnout daňové přiznání samotné a všechny s tím spojené povinnosti. Správce daně u ní zná všechno, často více než majitel nemovitosti – je např. přímo propojen s katastrem. Příklad: Klient si požádá o stavební povolení a poradci o tom neřekne. Povinnost podat dílčí přiznání. A sankce nikoli jen ze „změny“, ale z celé velikosti daně je vysloveně nemravná, zejm. u zemědělských podniků, které mají stovky a stovky pozemků a staveb.

Přesto je to dle tabulky výše třetí největší sankce co do objemu. A zde zavinění poradce může být vcelku běžné.

§ 251 Penále. Druhý největší objem dle statistiky. Ta výše odpovídá statistice doměrků daní. A asi to bude i typický představitel škody krytý pojistkou, pokud poradce přiznání zpracoval, správce daně v něm odhalí chyby a ty doměří.

§ 252 Úrok z prodlení. A jak uvádíme výše, i to bude typická škoda, která provází doměření daně a která je kryta pojištěním odpovědnosti. Je to největší balík a je jen škoda, že snížení sankčních úroků a jejich srovnání s úroky, které za své chyby platí správce daně, došlo až tak pozdě a pod tlakem judikatury, nikoli rozumovým uvážením vedoucích představitelů FS ČR a MF ČR. Ta statisticky vykazovaná výše byla prostě nemravná.

Sankce být musí. Bez nich bychom i my jako poradci byli k nepotřebě. Ale mnozí z nás zažili na vlastní kůži, že sankce byly častokrát cílem, a nikoli prostředkem k jeho dosažení.

Byl bych nerad, kdyby na čtenáře padla po přečtení deprese, byť pro nezásvěcené je naše práce opravdu srovnatelná s pyrotechnikem v minovém poli. Rizik a možných opomenutí je mnohem více, než je zde popsáno. Na druhou stranu – drtivá většina poradců nemá žádné škody nebo tak jednu dvě za život. Mám za to, že právě průběh a vývoj škodních událostí svědčí o tom, že svoji práci děláme poctivě, zodpovědně a pečlivě. Že se snažíme škodám maximálně předcházet.

Rád bych se tedy rozloučil s přáním, aby se každému z vás vyhnuly sankce i obecně jakékoli škody a abyste na rizika zde popsaná mohli zase zítra zapomenout.

Komentář OK GROUP k pojištění uvedených rizik

Rizika popsaná v článku jsou řešitelná několikaletými typy pojištění. V první řadě přichází v úvahu pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce (rámcové pojistné smlouvy č. 7720920600 a č. 7720921464). Z tohoto pojištění budou pojistitelem poskytnuta pouze taková plnění, kdy daňovému subjektu (klientovi da-

ňového poradce) prokazatelně vznikla škoda v konkrétní výši. Je proto důležité upozornit na skutečnost, že doměrek daně zpravidla nebude z pojištění kryt, a to z toho důvodu, že doměrek není ve většině případů škodou (nedochází k úbytku majetku ani vzniku nového dluhu na straně klienta, jelikož ten předmětné finanční prostředky, které na dani neodvedl a odvést měl, držel neoprávněně).

Naopak předmětem pojistného plnění budou typicky penále, úroky z prodlení a další finanční sankce uložené/škody vzniklé poškozenému klientovi z důvodu vady poskytnuté odborné služby daňovým poradcem. Musí se však jednat o vadu takové služby, kterou lze zahrnout pod legální definici daňového poradenství. Vada služby může mít podobu pochybení, opomenutí, případně i nekonání daňového poradce v okamžicích, kdy konat měl (např. promeškání lhůty).

Dalším nezbytným předpokladem je prokázání přímé příčinné souvislosti mezi vadou služby poskytnuté daňovým poradcem a vzniklou škodou. Právě prokazování příčinné souvislosti může být v některých případech velmi komplikované a bývá předmětem nejen podrobného šetření pojistitele, ale rovněž soudního přezkumu.

V této souvislosti je nutné rovněž upozornit, že pojištění profesní odpovědnosti daňových poradců dle výše uvedených rámcových pojistných smluv obsahuje několik důležitých výluk. Primárně je to smluvní závazek k odpovědnosti nad rámec zákona, dále úmyslné jednání, škoda v důsledku kybernetických nebezpečí a omezené krytí škod v důsledku porušení povinnosti zachovávat mlčenlivost. Přitom poslední dva příklady škod lze řešit jiným pojistným produktem – pojištěním kybernetických rizik.

Pojištění kybernetických rizik si může daňový poradce sjednat samostatnou pojistnou smlouvou. Toto pojištění se vztahuje na případy neúmyslného neoprávněného nakládání s daty (např. i poskytnutí informací v případech, kdy je daňový poradce poskytnout neměl), dále poškození, zničení nebo únik dat (ať už je příčinou ztráta notebooku, USB disku, papírových dokladů, nebo odcizení hackerem) či zneprístupnění dat a nemožnost poskytovat službu (např. typicky ransomware a vydírání hackerem).

Posledním tématem zmíněným v článku jsou sankce, které mohou být dle daňového řádu uloženy přímo daňovému poradci, aniž by vznikla škoda daňovému subjektu. Bude se tak jednat o finanční ztrátu daňového poradce. Byť tyto případy nejsou běžně pojistitelné, OK GROUP ve spolupráci s KDP ČR a ČPP vyjednala unikátní produkt pro pojištění finančních ztrát pro členy KDP (tj. pokut uložených přímo daňovému poradci). Komora daňových poradců má tak uzavřenou rámcovou pojistnou smlouvu č. 0013978080, kam je možné zařadit fyzické i právnické osoby. V rozšířeném rozsahu tohoto pojištění, který lze sjednat s limitem 500 000 Kč nebo 1 000 000 Kč, jsou kryty i sankce dle § 246 (porušení povinnosti mlčenlivosti) a dle § 247a DR (nesplnění povinností nepeněžité povahy). Je pouze potřeba si uvědomit, že pojištění kryje pouze nedbalostní přestupky. /

Likvidační sankce za porušení AML zákona

Na začátku letošního roku nabyla účinnosti významná novela zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML zákon). Tato novela „narovnal“ výši sankcí, které je možné udělit povinným osobám dle AML zákona, mezi které patří i daňoví poradci.

Ing. Pavel Říha,
daňový poradce č. 4597,
AV-AUDITING, spol. s r. o.

Přiznejme si, že daňový poradce za porušení svých povinností stanovených AML zákonem (AML povinnosti) mohl do konce roku 2020 dostat zanedbatelnou pokutu oproti ostatním povinným osobám. Pouhých 100 000 Kč. Porušení AML povinností bylo stavovským disciplinárním prohřeškem, takže za porušení AML povinností

bylo možné daňového poradce písemně napomenout, pozastavit mu výkon daňového poradenství až na dobu jednoho roku, vyškrtnout ho ze seznamu daňových poradců, nebo udělit pokutu až do výše 100 000 Kč. Notáři nebo advokáti za stejný prohřešek mohli dostat pokutu až do výše stonásobku minimální mzdy, tedy v roce 2020 až do výše 1 460 000 Kč. Oproti tomu banky nebo pojišťovny mohly za porušení AML povinností dostávat desetimilionové sankce.

Dle hodnocení MONEYVALu (Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu Rady Evropy) zveřejněného v únoru 2019 na webu Rady Evropy¹ jsou daňoví poradci skupinou zneužívanou k praní špinavých peněz. Současně bylo České republice vytknuto, že má nedo-

¹ <https://www.coe.int/en/web/moneyval/-/combatting-money-laundering-in-the-czech-republic-despite-progress-more-investigations-are-needed-says-council-of-europe-report>.

statečný dohled nad regulovanými profesemi (advokáti, notáři, daňoví poradci, auditoři). V hodnotící zprávě je též uvedeno, že dohled nad soukromým sektorem se má zefektivnit především prostřednictvím ukládání odrazujících pokut a posílením lidských zdrojů dohledových orgánů, což vypíchl i Finanční analytický úřad (FAÚ), který o hodnotící zprávě informoval na svých původních (a dnes již nefunkčních) webových stránkách.² Následkem tohoto hodnocení a nově vydané směrnice EU 2018/843, která mění směrnici EU 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, bylo schválení v úvodu zmiňované novely AML zákona. Konkrétně se jedná o zákon č. 527/2020 Sb.

Touto novelou byly odstraněny otevřené nůžky mezi maximální možnou sankcí uloženou za totožné protiprávní jednání povinné osoby – příslušníka stavovské profese a ostatních povinných osob, ale i v rámci jednotlivých stavovských profesí. Resp. takto byla problematika sankcí prezentována v důvodové zprávě k návrhu zákona (sněmovní tisk č. 909). Současně novelou došlo k naplnění zásady rovnosti v oblasti přestupkového řízení u příslušníků profesních komor. Nově se v případě porušení AML povinností povede s daňovým poradcem přestupkové řízení, ve kterém lze udělit daňovému poradci stejné sankce jako kterékoli jiné povinné osobě dle AML zákona, s výjimkou bank a úvěrových institucí, které mohou dostat sankce vyšší. Maximální možná jednorázová sankce pro daňového poradce může být 30 mil. Kč, v případě banky nebo úvěrové instituce je to až 130 mil. Kč nebo 10 % čistého ročního obrátu.

AML povinnosti daňového poradce lze rozčlenit do dvou kategorií, a to obecné povinnosti a povinnosti ve vztahu ke klientovi. Jak to tak bývá, povinnosti v obou kategoriích bylo přidáno. Současně byly přidány i povinnosti profesním komorám. Nejenže profesní komory musí nově vést agendu související s přestupkovým řízením, ale musí pro své členy vypracovat metodickou informaci k zavedení a uplatňování postupů stanovených AML zákonem včetně stanovení AML rizik. V tomto směru patří Komora daňových poradců ČR k těm aktivnějším komorám, a to především díky práci právního oddělení a sekce pro profesní otázky. Již před vznikem této povinnosti byly na interních webových stránkách³ uveřejněny dokumenty potřebné pro plnění AML povinností daňových poradců. V průběhu roku 2021 jsou jednotlivé dokumenty aktualizovány. Uvádění nových povinností do praxe bude, a to i dle FAÚ, trvat po celý rok 2021. Hlavním důvodem je množství nových či upravených povinností, které musí FAÚ a profesní komory zpracovat ve vzájemné součinnosti (např. metodická informace profesní komory podléhá schválení FAÚ).

Obecné povinnosti daňového poradce

První z obecných povinností je stanovení hodnocení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, která mohou nastat při činnosti daňového poradce (jak fyzické osoby, tak právnické osoby – daňově poradenské společnosti). V tomto případě daňový poradce nemusí hodnocení rizik zpracovat písemně a může v plném rozsahu použít hodnocení rizik vypra-

cované Komorou daňových poradců ČR. Daňovému poradci lze doporučit v případě, že by hodnocení rizik vydávané Komorou musel upřesnit či doplnit, aby toto upřesnění či doplnění provedl písemně. Vzhledem k tomu, že všichni daňoví poradci mohou použít hodnocení rizik vypracované Komorou, tak za nevypracování vlastního hodnocení rizik nehrozí žádná sankce.

Druhou a možná nejdůležitější obecnou povinností je zavedení a uplatňování strategií a postupů vnitřní kontroly a komunikace ke zmiřování a účinnému řízení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu identifikovaných v hodnocení rizik. Pro daňové poradenství není písemné zpracování strategií a postupů povinné. Pro daňového poradce, který nemá zaměstnance, je možné plně využít metodickou informaci vypracovanou Komorou. V případě, že daňový poradce má zaměstnance, je doporučeno, aby nad rámec metodické informace zpracoval i vlastní písemnou směrnici (systém vnitřních zásad), ve které by konkretizoval své interní postupy, např. kdo odpovídá za identifikaci klienta, kdo provádí kontrolu klienta, jaký je postup při zjištění podezřelého obchodu atd. Za nezavedení a neuplatňování strategií hrozí pokuta až do výše 5 mil. Kč.

Daňově poradenská společnost, která má více než jednoho člena statutárního orgánu, musí písemně pověřit člena statutárního orgánu k zajišťování plnění AML povinností. Tomuto pověření se pracovně říká milionová bankovka. Za neurčení člena statutárního orgánu hrozí totiž pokuta až do výše 1 mil. Kč. Navíc, pokud tento přestupek byl spáchán závažně, opakovaně nebo soustavně, lze uložit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší. Tato vyšší sankce by se týkala situací, kdy neurčení člena statutárního orgánu by vedlo k neodhalení podezřelého obchodu, nebo za situace, že by kontrola odhalila nesplnění této povinnosti opakovaně do 12 měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí o stejném přestupku.

Všichni daňoví poradci, kteří mají zaměstnance a osoby, které se na předmětu činnosti daňového poradce podílejí jinak než v základním pracovněprávním vztahu, musí zajistit školení nejméně jednou za 12 měsíců. Obsahem takového školení je zejména typologie a znaky podezřelých obchodů, požadavky stanovené povinnou osobou pro provádění identifikace a kontroly klienta, postupy pro zjišťování rizikových faktorů klienta a postupy při zjištění podezřelého obchodu. Za nezajištění školení hrozí pokuta až do výše 1 mil. Kč a podobně jako v předchozím případě, pokud tento přestupek byl spáchán závažně, opakovaně nebo soustavně, lze uložit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší.

Na pokyn FAÚ musí daňový poradce sdělit údaje o obchodních vztazích a o obchodech souvisejících s povinností identifikace nebo ohledně nichž FAÚ provádí šetření, předložit doklady

² <https://web.archive.org/web/20201020234359/https://www.financnianalytickurad.cz/aktuality/moneyval-zverejnil-hodnotici-zpravu-ceske-republiky-86.html>

³ <https://moje.kdpcr.cz/komora/pruvodce-profesi/proti-prani-spinavych-penez>

o těchto obchodech nebo k nim umožní přístup pověřeným zaměstnancům FAÚ při prověřování oznámení a poskytne informace o osobách, které se jakýmkoli způsobem účastnily takových obchodů. Na pokyn FAÚ je též daňový poradce povinen sdělit informaci, zda udržuje nebo v předchozích 10 letech udržoval obchodní vztah s konkrétní osobou, vůči níž měl povinnost identifikace, a o povaze tohoto vztahu. Za nesplnění těchto povinností lze uložit pokutu až do výše 10 mil. Kč a podobně jako v předchozích případech, pokud tento přestupek byl spáchán závažně, opakovaně nebo soustavně, lze uložit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší.

Daňový poradce má i ve vztahu k AML povinností určitou mlčenlivost. Dle AML zákona musí daňový poradce zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, týkajících se oznámení a šetření podezřelého obchodu a úkonů učiněných FAÚ. Za nesplnění této povinnosti hrozí daňovému poradci sankce až do výše 200 000 Kč, a pokud by tímto jednáním bylo znemožněno nebo ztíženo zajištění nebo odčerpání výnosu z trestné činnosti nebo umožněno financování terorismu, tak lze uložit pokutu až do výše 1 mil. Kč.

Povinnosti ve vztahu ke klientovi

Mezi základní povinnosti daňového poradce ve vztahu ke klientovi patří povinnost klienta identifikovat a kontrolovat. Novelou zákona došlo k rozšíření možností identifikace klienta a současně i ke zvýšení a částečnému přeskupení povinností při identifikaci či kontrole klienta. Zatímco některé povinnosti před novelou se plnily v rámci identifikace klienta, tak po novele se plní v rámci kontroly klienta. Popisovat, jak správně splnit povinnost identifikace a kontroly, by bylo velmi rozsáhlé. Komora zveřejňovanými formuláři sloužícími k identifikaci a kontrole klienta se snaží tuto činnost daňovým poradcům v maximální možné míře usnadnit.

V případě, že se klient odmítne podrobit identifikaci nebo neposkytne potřebnou součinnost při kontrole, tak s ním daňový poradce nesmí uzavřít obchod nebo obchodní vztah, anebo ukončí obchodní vztah. Stejně tak postupuje daňový poradce, pokud má pochybnosti o pravdivosti informací poskytovaných klientem, o pravosti předložených dokladů, nebo v případě obchodu či obchodního vztahu s politicky exponovanou osobou, pokud není daňovému poradci znám původ peněžních prostředků nebo jiného majetku užitého v obchodu.

Všechny údaje získané při identifikaci a kontrole klienta je daňový poradce povinen uchovávat 10 let od uskutečnění obchodu nebo ukončení obchodního vztahu.

Za nesplnění povinností identifikovat klienta, provést kontrolu klienta, porušení zákazu uskutečnění obchodu nebo neuchování informací hrozí pokuta až do výše 10 mil. Kč. Pokud tento přestupek byl spáchán závažně, opakovaně nebo soustavně, lze uložit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší.

V případě, že daňový poradce zjistí u svého klienta podezřelý obchod, je povinen jej oznámit. Oznámení se provádí bez zbytečného odkladu a zasílá se Komoře daňových poradců ČR. Ta jej následně sama odešle FAÚ. Za nesplnění oznamovací povinnosti hrozí pokuta až do výše 5 mil. Kč a podobně jako v před-

chozím případě, pokud tento přestupek byl spáchán závažně, opakovaně nebo soustavně, lze uložit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší.

V případě, že FAÚ na základě podaného oznámení vydá pokyn k odložení příkazu klienta nebo k zajištění majetku klienta a daňový poradce by neuposlechl, tak lze za neodložení příkazu klienta uložit sankci až do výše 1 mil. Kč a za nezajištění majetku klienta až do výše 10 mil. Kč a podobně jako v předchozím případě lze udělit pokutu do výše dvojnásobku neoprávněně získaného prospěchu nebo do 30 mil. Kč, podle toho, která z těchto hodnot je vyšší, pokud tyto přestupky byly spáchány závažně, opakovaně nebo soustavně.

Od 1. června 2021 je novinkou zjišťování nesrovnalostí v evidenci skutečných majitelů. Zatímco do konce května byla evidence skutečných majitelů dobrým sluhou, tak od června se stává zlým pánem. Nově, namísto využívání údajů z evidence skutečných majitelů, musí daňoví poradci zjišťovat nesrovnalosti v této evidenci. Na případnou nesrovnalost musí nejprve upozornit klienta, a pokud klient tuto nesrovnalost nevyvrátí ani neopraví, tak ji daňový poradce musí oznámit soudu. Za neupozornění klienta hrozí daňovému poradci pokuta do výše 100 000 Kč, za neoznámení soudu do výše 1 mil. Kč.

Další povinnosti daňové poradenských společností

Daňově poradenská společnost, stejně jako každá jiná právnická osoba (evidující osoba), by neměla zapomenout zapsat své skutečné majitele do evidence skutečných majitelů. Při změně skutečného majitele nesmí evidující osoba opomenout tento zápis upravit. Pokutu až do výše 500 000 Kč lze udělit evidující osobě, která nezajistí na výzvu soudu k odstranění nesrovnalostí žádný zápis do evidence skutečných majitelů. Stejnou pokutu lze uložit evidující osobě, která nezajistí zápis nových údajů do 15 dnů od rozhodnutí soudu o nesrovnalosti, kterým byly údaje z evidence skutečných majitelů vymazány bez náhrady.

Novela AML zákona zavedla novou povinnost pro daňově poradenské společnosti. Nově musí skutečný majitel daňově poradenské společnosti a její člen statutárního orgánu být bezúhonný. Za bezúhonného se nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin související s předmětem daňového poradenství, nebo pro jiný trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže vzhledem k povaze daňového poradenství a osobě, která se tohoto činu dopustila, je obava, že se dopustí stejného nebo obdobného činu při výkonu daňového poradenství. Pokud by skutečný majitel daňově poradenské společnosti nebo člen jejího statutárního orgánu nebyl bezúhonný, tak Komora daňových poradců ČR takovou právnickou osobu vyškrtne ze seznamu daňově poradenských společností. Taková společnost nesmí vykonávat daňové poradenství a ztrácí při správě daní procesní postavení jako daňový poradce.

Rozhodování o sankcích

Přestupky dle zákona o evidenci skutečných majitelů (nezapísání skutečného majitele na výzvu soudu nebo po rozhodnutí

soudu) projednává obecní úřad obce s rozšířenou působností. Na to, jak k této agendě obecní úřady přistoupí a jak bude fungovat komunikace mezi soudem a obcí, si budeme muset ještě počkat.

Přestupky dle AML zákona v případě daňových poradců projednává Komora daňových poradců ČR. V případě, že FAÚ zjistí skutečnosti vedoucí k zahájení řízení o přestupku, tak tyto informace předá Komoře, která musí zahájit řízení o přestupku. Pokud by Komora řízení o přestupku do 60 dnů nezahájila, tak může přestupek projednat FAÚ. Všechna řízení o přestupcích a jejich výsledek eviduje FAÚ a Komora musí zaslat stejnopis pravomocného rozhodnutí do této evidence. Současně FAÚ průběžně sleduje jednotlivě vedená řízení o přestupcích a Komoru informuje o předchozích řízeních vedených s tímž subjektem a řízeních s podobným předmětem. Pokud by Komora za nedodržení AML povinností udělovala výrazně nižší pokuty než FAÚ, tak je možné, že by jí pravomoc být dozorčím orgánem v této oblasti byla odebrána a kontroly by prováděl FAÚ. Samozřejmě se při stanovení výše pokuty uplatní všechny zásady řízení o přestupcích, ale vzhledem k výši maximálních sankcí nebudou pokuty nejmenší. Jedinou pozitivní zprávou pro sankciovaného daňového poradce je fakt, že pokuta je příjmem Komory.

Kontroly AML povinností se řídí kontrolním řádem. Dle stanov je k jejich výkonu zmocněn tajemník Komory, který ve smyslu kontrolního řádu pověří fyzické osoby provedením kontroly. V případě zjištění porušení předpisů předá tajemník svá zjištění Dozorčí komisi, která navrhne zahájení řízení Disciplinární komisi. Proti rozhodnutí Disciplinární komise je možné se odvolat k prezidiu. Pokud bychom použili analogii s trestním řízením, tak tajemník je policie, Dozorčí komise je státní zastupitelství, Disciplinární komise je soud a prezidium odvolací soud.

A na závěr malá rekapitulace. Pokud daňově poradenská společnost, která má více než jednoho člena statutárního orgánu a alespoň jednoho zaměstnance, nebude plnit žádné AML povinnosti, tak jí hrozí pokuta ve výši 17 mil. Kč (1 mil. Kč za neurčení statutárního orgánu, 1 mil. Kč za neproškolení zaměstnanců, 5 mil. Kč za nezavedení a neuplatňování strategií a 10 mil. Kč za nesplnění povinnosti identifikace a kontroly klienta a uchování informací). Daňovému poradci fyzické osobě bez zaměstnanců za neplnění AML povinností hrozí pokuta ve výši 15 mil. Kč. Myslím, že tyto pokuty předčily očekávání předkladatele zákona, a nejenže jsou odrazující, ale jsou přímo likvidační.

Komentář OK GROUP k pojištění uvedených rizik

Sankce a pokuty nelze běžně pojistit v případech, kdy se jedná o vlastní škodu (tj. pojistit lze pouze sankce uložené třetí osobě přímo na základě právního předpisu z titulu vady poskytnuté služby pojištěným – v tom případě se totiž jedná o odpovědnost za škodu pojištěné osoby). Pokud je sankce uložena přímo daňovému poradci, nelze hovořit o odpovědnosti za škody. Jediný, kdo nese finanční ztrátu, je sám daňový poradce, nikoli třetí osoba. Byť standardně na pojistném trhu není dostupný produkt pro pojištění sankcí uložených přímo pojištěnému, OK GROUP

Pokud daňově poradenská společnost nebude plnit žádné AML povinnosti, tak jí hrozí pokuta ve výši 17 mil. Kč. Daňovému poradci bez zaměstnanců 15 mil. Kč.

ve spolupráci s KDP ČR a ČPP připravila pro daňové poradce unikátní pojištění finančních ztrát, které se vztahuje právě na sankce uložené přímo daňovému poradci.

Pojištění finančních ztrát dle rámcové pojistné smlouvy č. 0013978080 lze sjednat pro fyzické i právnické osoby ve dvou verzích rozsahu pojistného krytí. Přičemž z rozšířeného rozsahu krytí lze uplatnit právě i pokuty uložené daňovému poradci v souvislosti s nedbalostním přestupkem dle § 43 až 48 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Toto pojištění lze sjednat s limitem 500 000 Kč nebo 1 mil. Kč.

Mezi nedbalostní přestupky kryté rozšířeným rozsahem pojištění patří i zmíněné neplnění povinností k prevenci (tj. zavedení a uplatňování strategií a postupů vnitřní kontroly a komunikace ke zmiřování a účinnému řízení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu identifikovaných v hodnocení rizik), nesplnění informační povinnosti směrem k FAÚ či porušení povinnosti mlčenlivosti a nedbalostní přestupek vyplývající z porušení povinností ke klientovi jako neplnění povinností identifikace a kontroly klienta, porušení zákazu uskutečnění obchodu či neuchování informací, případně i neoznámení podezřelého obchodu a neodložení příkazu klienta.

V článku je řešen ještě jeden specifický případ, a to povinnost daňově poradenské společnosti, která má více než jednoho člena statutárního orgánu a musí písemně pověřit člena statutárního orgánu k zajišťování plnění AML povinností. Tento pověřený člen pak musí zajistit i školení zaměstnanců. V případě nepověření konkrétního člena orgánu, případně nezajištění školení se bude jednat o porušení povinností člena statutárního orgánu v rámci obchodního řízení. Takové případy lze řešit z pojištění D&O (= pojištění odpovědnosti členů orgánů společnosti). Tzn. pokud by byla uložena sankce společnosti, jejíž příčinou by bylo porušení povinností, které zákon ukládá přímo členovi statutárního orgánu, je možné zajistit její krytí prostřednictvím pojištění odpovědnosti člena orgánu za škodu způsobenou obchodní korporací, v níž funkci vykonává. Společnost OK GROUP vytvořila pro pojištění D&O exkluzivní produkt, který mohou využít ke sjednání pojištění za zvýhodněných také obchodní korporace poskytující služby daňového poradenství. /

Daňoví poradci, znalecká činnost a pojištění odpovědnosti

Ing. Zdeněk Urban,
daňový poradce č. 320,
auditor, soudní znalec

1. Nud(t)ný právní úvod

Již v roce 2019 nabyl platnosti nový zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech (dále i ZOZ nebo „zákon o znalcích“), jehož účinnost byla posunuta na 1. 1. 2021. Tento zákon pak nahradil do loňského roku platný zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, obdobně jako související prováděcí vyhlášky, především pak vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, obdobně jako další prováděcí předpisy ve smyslu hlavy III. Závěrečná ustanovení nového zákona o znalcích.

2. Povinnost pojištění znalců

Novou povinností pro daňové poradce, kteří jsou zároveň znalci, resp. kteří jimi zůstali po 1. 1. 2021, je pak zákonná povinnost pojištění odpovědnosti ze znalecké činnosti tak, jak vyplývá především z § 22 ZOZ. Tato povinnost se samozřejmě týká i znaleckých kanceláří, ve kterých někteří kolegové daňoví poradci jako znalci pracují. Pokud se týká limitu, na který musí být znalci pojištěni, odkazuje se odst. 3 výše uvedeného § 22 ZOZ na prováděcí vyhlášku. Tou je vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 503/2020 Sb., o výkonu znalecké činnosti, kde v § 38 je stanoven limit minimální částky, na kterou musí být pojistná smlouva ve věci odpovědnosti znalce uzavřena, a to 1 mil. Kč pro jednotlivé znalce a 5 mil. Kč pro znalecké kanceláře. Přestože zákon v uvedeném § 22 odst. 3 odkazuje na to, že „limit pojistného plnění z pojištění znalce pro jednotlivé obory a odvětví stanoví ministerstvo vyhláškou“, vyhláška zatím neřeší odlišení tohoto minimálního limitu podle jednotlivých oborů a odvětví, ale stanovila limit obecně, pouze podle způsobu výkonu činnosti znalce.

3. Skrytá rizika pojištění

Určitým rizikem v pojistných smlouvách, pokud budou uzavřeny individuálně, je riziko vyplývající z § 22 odst. 1 ZOZ, neboť ten požaduje, aby znalec byl pojištěn pouze po dobu své znalecké činnosti. To však již všichni víme z výkonu činnosti daňového poradce, že podobný rozsah pojištění je nedostatečný, neboť je nezbytné, aby obdobně jako daňový poradce byl znalec při výkonu znalecké činnosti pojištěn nejen v době, kdy tuto činnost vykonává, ale i v době, kdy je pojistná událost zjištěna. V této věci upozorním na problematiku detailně podle rámcové pojistné smlouvy, kterou uzavřela KDP jako pojistník s Kooperativa pojišťovnou, a. s.

4. Pojistník KDP ČR

Úplné znění rámcové pojistné smlouvy uzavřené mezi KDP ČR jako pojistníkem a Kooperativa pojišťovnou, a. s., jako pojistitelem bylo uzavřeno v dodatku č. 4 ze dne 15. 12. 2020 k výše uvedené pojistné smlouvě. Toto úplné znění pojistné smlouvy již počítá s pojištěním znalecké činnosti podle ZOZ ve svém bodě 2.6., avšak ještě tento rozsah pojištění neuvádí v život. To činí až dodatek č. 5 k výše uvedené rámcové smlouvě, přičemž je důležité upozornit, že tento dodatek umožňuje pod bodem a) výběr limitů pojistného plnění 1, 2, 3, 5 a 10 mil. Kč. Výše pojistného, které má charakter příplatku k základním částkám pojistného daňového poradce, je pak podle mého názoru velmi přijatelná a pohybuje se od částky 1 tis. Kč do 4,3 tis. Kč.

5. Škodní rizika

Pokud se týká možnosti uplatnění způsobené škody objednatelům znaleckých posudků, je pravda, že jsem se s podobnou situací za více než 20 let výkonu činnosti znalce ze strany státní správy nesešel. Myšleno u speciálních znaleckých posudků, jejichž předmětem jsou daně ale ani u znaleckých posudků z oblasti účetnictví či ekonomiky. Zadavatelé těchto posudků ze strany státní správy byli převážně soudy, státní zástupci, ale i policie.

Jiná pak je situace, pokud je zadavatelem posudku komerční sféra. V těchto případech je nutné riziko připustit, a byť jsem se nesešel s vymáháním škod ze znalecké činnosti vůči své osobě, u kolegů a kolegyně znalců jsem podobné situace včetně soudních řízení ve věci náhrady škody s nimi již několikrát konzultoval.

Důvody zpracovávání posudků z oblasti ekonomiky jsou různé. Názory znalců se tak fakticky mohou lišit, neboť je to podobné jako u právníků a velmi často co znalec, to určitý názor a konkrétní, často individuální postup k řešení daného problému. Doporučil bych proto kolegům znalcům a daňovým poradcům, pokud mají obor ekonomika jako komplexní obor znalecké činnosti, aby hodně zvažili svůj individuální limit pojistného.

Například v případě oceňování podniků či jejich částí, způsobených škod, ušlého zisku, tedy především nedaňové problematiky, je podle mého názoru riziko potenciální pojistné události vyšší než u znaleckých posudků zpracovávaných ve dřívější specializaci daně, resp. nyní v odvětví finance a finanční řízení. Původní specializaci daně nyní podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2020 Sb., kterou se stanovuje seznam znaleckých odvětví jednotlivých znaleckých oborů (dále i Vyhláška), není kam jinam zařadit. Pokud se podíváme na přílohu č. 2 k výše uvedené Vyhlášce, ta obsahuje požadavky ve smyslu konkrétního osvědčení nebo specializovaného studia u oboru ekonomika jen v odvětví oceňování vybraných věcí, např. oceňování obchodních závodů, movitých a nemovitých věcí.

6. Obory a odvětví

Přestože v oboru projektování máme celou řadu odvětví, kde je výslovně požadována platná autorizace či osvědčení vydávané Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, či Českou komorou architektů, u naší logické specializace daně není osvědčení Komory daňových poradců požadováno. Důvodem je především to, že obor ekonomika je na rozdíl od oboru projektování členěn především na odvětví řešící oceňování, nikoli jakkoli detailněji v odvětví finance a finanční řízení. Samozřejmě v naší oblasti zůstává samostatným odvětvím pod oborem ekonomika účetnictví. I zde bych si dovedl představit požadavek na osvědčení Komory auditorů ČR či Komory daňových poradců ČR, avšak ani toto odvětví není v příloze č. 2 Vyhlášky zmíněno, a soud tak může zjevně jmenovat soudního znalce v této oblasti dle svého uvážení. Pamatuji si, že u mne při jmenování na sklonku 90. let nestačilo, že jsem specializací účetnictví vystudoval na VŠE, že jsem byl auditorem i daňovým poradcem, ale musel jsem absolvovat dvoudenní kurz na účetnictví, kde přednášející neznali ani desetinu toho, co já.

7. Znalečné

Myslím, že účelem nového zákona a jeho prováděcích předpisů bylo právě to, aby k podobným situacím, které jsou popsány výše, a nesmyslným požadavkům v budoucnosti nedocházelo. Možná však k nim opravdu docházet nebude, stačí, když se podíváme na vyhlášku č. 504/2020 Sb., o znalečném. V § 2 této vyhlášky je totiž uvedeno, že odměna za výkon znalecké činnosti je za hodinu 300 až 450 Kč. Protože všichni ze své praxe víme, že reálný výkon pro klienty, pokud nechceme výrazně překračovat fond pracovní doby a zohledníme dovolenou, vzdělávání a nutné režijní činnosti, nepřekročí měsíčně 100 hodin, tak měsíční odměna znalce v hrubém ve výši 45 000 Kč, ze které ještě musí hradit daň, pojistné za znaleckou činnost a odvody, je spíše demotivující než

motivující. Pokud se tedy někdo chce věnovat znalecké činnosti, musí předpokládat, že znalecké posudky pro státní správu budou představovat výrazně menší podíl než posudky pro komerční subjekty.

8. Pojistná rizika smlouvy KDP ČR

Cílem tohoto článku je však upozornit na případná rizika pojistných událostí. Příkladem je obecně platící bod 3.1. písm. c) dodatku č. 4 k rámcové pojistné smlouvě č. 7720920600 ze dne 15. 12. 2020, ve kterém se předpokládá, že znalec oznámí uplatnění potenciálního nároku nejpozději do 6 měsíců po skončení pojistného roku, ve kterém byl o nároku na náhradu škody informován, resp. byl vůči němu uplatněn. Tedy toto oznámení musí učinit do 30. 6. následujícího roku vůči Kooperativa pojišťovně, a. s. Obdobně pak je nutné počítat s tím, že v okamžiku uplatnění nároku pojistná smlouva trvá, a podle mého názoru by měla trvat, i ve vztahu k pojištění znalecké činnosti.

Dodatek č. 5 k výše uvedené rámcové smlouvě mezi Kooperativa pojišťovnou, a. s., a KDP ČR ze dne 31. 12. 2020 se pak týká výslovně pojištění právě této znalecké činnosti. Příkladem potenciálních rizik daňového poradce je např. čl. VIII. bod 6, tj., že pojištění daňového poradce zaniká vyškrtnutím ze seznamu daňových poradců vedeného KDP ČR. Není tedy zřejmé, jak bude problematika řešena např. u penzionovaných daňových poradců, kteří se však rozhodnou ještě po nějakou dobu svoji znaleckou činnost vykonávat, přestože se již nechtějí aktivně věnovat daňovému poradenství.

Nutné je upozornit i na počátek pojištěné doby, který byl KDP ČR sjednán velmi pozitivně ve prospěch daňových poradců – znalců, když čl. VIII. bod 1 výše uvedeného dodatku stanoví, že pojistná doba je od 1. 1. 2017, pokud pojištění daňového poradce již v té době existovalo.

Přestože tedy pojištění daňových poradců – znalců je řešeno v řadě podmínek i z nákladového pohledu velmi pozitivně, celá řada otázek pro sekci pojištění k vyjasnění ještě zůstává, jak uvádím i dále.

9. De lege ferenda

Za zásadní však považuji nedořešení některých odvětví v rámci oboru ekonomika, především pak oboru daně. Chápu, že ze strany Ministerstva spravedlnosti nebyla dostatečná vůle k zařazení tohoto odvětví jako samostatného pod obor ekonomika ve vydané vyhlášce č. 505/2020 Sb. Údajným důvodem bylo to, že daně jsou *de facto* právní disciplína a soud zná právo. Předpokládám, že přinejmenším nám daňovým poradcům je ale jasné, že především policejní orgány často kvantifikaci daňové problematiky potřebují a že nejsou specialisté na tuto oblast, a to ani policisté sloužící u hospodářské kriminálky či v obdobných útvech. Je tedy především na nich, případně na státních zástupcích i soudcích, aby zvažili potřebu tohoto odvětví a především podmíněk pro výkon znalecké činnosti v něm, případně alespoň konkrétní podmínky pro tuto specializaci, což je však řešení s ohledem na výše naznačený rozsah některých jiných oborů než ekonomika řešení zjevně méně vhodné.

10. Aktuální problémy znalecké činnosti

To však není jediný problém nových právních předpisů ke znalecké činnosti. Na stránkách Ministerstva spravedlnosti není funkční např. přehled znaleckých kanceláří, není možné se zaregistrovat na vykonání rozdílové zkoušky v informačním systému Ministerstva spravedlnosti, není možné evidovat elektronicky na stránkách Ministerstva spravedlnosti vypracované znalecké posudky dle § 29 odst. 1 ZOZ, při snaze dovolat se na ministerstvo a řešit konkrétní problémy jste přinejmenším z 90 % neúspěšní, a to se již bavíme o posledních týdnech, tedy o době, kdy významnější omezení ve vztahu ke covidu již odezněla. Věřím, že se pracovní skupině pro znaleckou činnost pod vedením kolegyně Gabriely Hrachovinové podaří nyníjší problémy i metodické připomínky postupně vyjasnit tak, aby mohli daňoví poradci – znalci znaleckou činnost vykonávat bez vyšších rizik a významnějších omezení.

Komentář OK GROUP k pojištění uvedených rizik

Povinné smluvní pojištění profesní odpovědnosti znalce, znalecké kanceláře či znaleckého ústavu dle zákona o znalcích

je možné sjednat dle rámcových pojistných smluv KDP ČR č. 7720920600 pro fyzické osoby a č. 7720921464 pro právnické osoby.

Jak je uvedeno výše v článku (bod 3. Skrytá rizika pojištění), pojištění profesní odpovědnosti je sjednáno na základě časového principu *claims made*. Tzn., že znalec musí být pojištěn v době svého pochybení (to lze nahradit retroaktivním krytím), v době vzniku škody a zároveň i v době, kdy na něj byl uplatněn nárok na náhradu škody (to lze nahradit udržovacím pojištěním). Pro doplnění upřesňujeme, že počátek pojištění znalecké činnosti nelze sjednat se zpětným datem účinnosti.

V bodu 8. Pojistná rizika smlouvy KDP ČR autor upozorňuje na situaci, kdy dojde k vyškrtnutí daňového poradce ze seznamu daňových poradců vedeného KDP ČR, čímž dojde i k ukončení jeho profesního pojištění dle rámcové pojistné smlouvy. Takový penzionovaný daňový poradce bude na základě vyškrtnutí ze seznamu daňových poradců zároveň vyřazen z pojištění dle rámcové pojistné smlouvy. V případě, že bude chtít nadále vykonávat činnost znalce, bude jeho pojištění profesní odpovědnosti při výkonu znalecké činnosti řešeno mimo rámcovou pojistnou smlouvu. Pojistitel Kooperativa, u něhož jsou obě rámcové pojistné smlouvy sjednány, v takovém případě pro penzionovaného daňového poradce sjedná individuální pojistné krytí pouze pro činnost znalce za obdobných podmínek (i cenových), za kterých bylo krytí znalecké činnosti poskytováno v rámcové pojistné smlouvě. /

ZVLÁDÁNÍ STRESU

Prevence syndromu vyhoření aneb
jak si uchovat energii a nevyhořet

Wellness Penzion Medličky, 7. - 8. října 2021

Dvoudenní workshop pro daňové poradce
www.kdpcr.cz/zvladani-stresu-prevence-syndromu-vyhoreni

Přehled pojistných produktů pro členy KDP ČR

1. **Pojištění profesní odpovědnosti** pro činnost daňového poradce, účetního, auditora, znalce, insolvenčního správce, likvidátora
2. **Pojištění finančních ztrát**
3. **Pojištění právní ochrany**
4. **Pojištění kybernetických rizik**
5. **Pojištění přerušení provozu** nebo **ztráty profesních příjmů**
6. **Pojištění podnikatelského majetku**
7. **Pojištění vozidel**
8. **Pojištění D&O**
9. **Soukromé pojištění**
 - / Pojištění soukromého majetku (rodinný dům, byt, domácnost, chata aj.)
 - / Pojištění občanské odpovědnosti a odpovědnosti z vlastnictví nemovitosti
 - / Cestovní pojištění

1. Pojištění profesní odpovědnosti

1.1. Obecné informace o předmětu a rozsahu

V souladu s § 6 odst. 10 písm. a) zákona č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a KDP ČR, je každý daňový poradce povinen před zahájením výkonu daňového poradenství uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu daňového poradenství a být takto pojištěn po celou dobu výkonu daňového poradenství. Pro zajištění tohoto povinného pojištění většina **daňových poradců využívá rámcovou pojistnou smlouvu č. 7720920600** a většina **daňově poradenských společností rámcovou pojistnou smlouvu č. 7720921464**. Obě tyto smlouvy uzavřela KDP ČR ve spolupráci se společností OK GROUP a pojistitelem Kooperativa pojišťovna, aby pro své členy zajistila co možná nejvýhodnější pojištění na trhu.

Kromě odpovědnosti vyplývající z **činnosti daňového poradce** se pojištění vztahuje také na odpovědnost z **činnosti účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence**, dále lze rozšířit na **činnost auditora**, na **ekonomické poradenství**, případně na **činnost znalce**. Pojištěný může volit z limitů od 1 mil. Kč do 100 mil. Kč. Pojištěný si dále volí územní platnost svého pojistného krytí – automaticky je poskytována územní platnost ČR, v případě požadavku je rozšířena na Evropu, a to včetně aplikace zahraničního práva.

Zdarma zahrnuto v základním rozsahu pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce:

- / **Zastupování před soudem při výkonu specializovaného právního poradenství** – tato činnost je v rámci daňového poradenství pojištěna automaticky do plné výše základního limitu plnění bez ohledu na to, zda pojištěný vykonával pro klienta i daňové poradenství, nebo pouze tuto specializovanou činnost.
- / **Odpovědnost za vedení účetnictví** – s limitem plnění rovným základnímu limitu pro odpovědnost daňového poradce je zahrnuto zdarma vedení účetnictví nebo daňové evidence a mzdová agenda (včetně mezinárodních účetních standardů), ať už se jedná o klienta, pro kterého daňový poradce vykonává současně i daňové poradenství, či nikoli.
- / **Odpovědnost za věci převzaté** – s dílčím limitem 1 mil. Kč jsou automaticky zdarma pojištěny škody na cizích věcech

převzatých, které pojištěný převzal v souvislosti s výkonem pojištěné činnosti za účelem provedení objednané činnosti a za které odpovídá.

- / **Pojištění provozních škod** – s limitem plnění rovným základnímu limitu pro odpovědnost daňového poradce, max. však 5 mil. Kč, je zahrnuta zdarma i odpovědnost za provoz kanceláře. Jedná se o škody způsobené např. v souvislosti s držbou nemovitosti, poškozením pronajatých prostor, újmy na věcech, zdraví a životě třetích osob způsobené v souvislosti s provozem kanceláře atd.

Na žádost pojištěného lze za stanovených podmínek pojistné krytí rozšířit také o připojištění:

- / **Odpovědnost auditora** – na žádost pojištěného je pojistné krytí rozšířeno o připojištění odpovědnosti při výkonu auditorské činnosti dle zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech, a to včetně

ně mezinárodních standardů pro audit, přičemž lze zahrnout i odpovědnosti za činnost zaměstnance, který je auditorem. Pojištěný si může zvolit limit plnění pro tuto činnost od 1 mil. Kč do 100 mil. Kč.

/ Ekonomické poradenství – na žádost pojištěného a v případě, že disponuje příslušným živnostenským oprávněním č. 60 Poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných posudků a studií, je pojistné krytí rozšířeno o připojištění poradenských služeb v oblasti finančních záležitostí, organizačních a ekonomických otázek v obchodních záležitostech, při plánování, organizaci a kontrole v oblasti řízení apod. Do této činnosti spadá např. i poradenství v oblasti dotací. Toto připojištění se sjednává s limitem ve výši 50% ze základního limitu pro daňové poradenství (v případě fyzických osob) nebo 10% ze základního limitu pro daňové poradenství (v případě právnických osob).

/ Znalecká činnost – na žádost pojištěného je pojistné krytí rozšířeno také o připojištění odpovědnosti při výkonu znalecké činnosti dle zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech. Pojištěný může volit z limitů od 1 mil. Kč do 10 mil. Kč. **Na toto připojištění upozorňuje a bližší analýze jej podrobuje ve svém příspěvku „Daňoví poradci, znalecká činnost a pojištění odpovědnosti“ i Ing. Zdeněk Urban.**

V praktické rovině některé případy (sankce, pokuty, penále uložené daňovému subjektu z titulu vady služby poskytnuté daňovým poradcem) kryté z pojištění profesní odpovědnosti zmiňuje také Ing. Marek Piech ve svém příspěvku „Sankce dle daňového řádu“.

1.2. Hlavní výhody pojištění

Obě rámcové pojistné smlouvy poskytují **pojistnou ochranu i po ukončení činnosti daňového poradce** – tzv. udržovací pojištění. Fyzické osoby mají ujednáno automaticky 5 let udržovacího pojištění zdarma. Právnické osoby získají 5 let udržovacího pojištění za cenu jednoho ročního pojistného.

Pojištění je sjednáno s **minimálními spoluúčastmi** odvíjejícími se od výše zvoleného limitu. Pro pochybení v oblasti **kontrolního hlášení** činí spoluúčast vždy jen **1 000 Kč**.

Pojistné krytí je **pravidelně aktualizováno a rozšiřováno** dle potřeb daňových poradců a vývoje na pojistném trhu. V posledním roce bylo do pojištění nově zahrnuto např. **krytí zpronevěry zaměstnanců** nebo **krytí škod způsobených sourozenci pojištěného**.

V základním rozsahu pojištění je zdarma zahrnuta i **osobnostní nemajetková újma** (újma na přirozených právech – např. nedbalostní poškození dobrého jména, zásah do soukromí porušením mlčenlivosti) s dílčím limitem 1 mil. Kč.

Základní limit je horní hranicí plnění pro jednu pojistnou událost, pro součet všech událostí v jednom roce je horní hranicí plnění **dvojnásobek limitu**.

V rámci odpovědnosti za škody na věcech převzatých jsou kryty i **škody na převzatých penězích, ceninách a cenných papírech**.

1.3. Škody z pojištění profesní odpovědnosti dle jejich výše k 1. 6. 2021:

Fyzické osoby	do 100 tis.	do 500 tis.	do 1 mil.	nad 1 mil.
2015	55	8	2	3
2016	50	18	1	1
2017	58	17	0	0
2018	46	8	1	1
2019	73	12	0	2
2020	45	8	0	1
2021	16	11	1	0

Právnické osoby	do 100 tis.	do 500 tis.	do 1 mil.	nad 1 mil.
2015	14	7	0	0
2016	17	6	0	0
2017	22	7	1	0
2018	19	6	0	0
2019	32	5	2	4
2020	29	13	2	2
2021	10	4	1	0

1.4. Nejčasnější dotazy

Co mám dělat, když přeruším činnost daňového poradce?

Pokud daňový poradce přeruší svou činnost např. z důvodu nemoci, mateřské dovolené, zahraniční stáže či jiného důvodu, je potřeba to nahlásit makléři OK GROUP. V takovém případě je pojistné za pojištění profesní odpovědnosti sníženo o 50%. Přerušování činnosti může trvat max. 3 roky. Následně je nezbytné činnost obnovit, toto nahlásit makléři OK GROUP a hradit pojistné ve standardní výši, i když není činnost reálně vykonávána, jelikož každý daňový poradce musí mít sjednáno plnohodnotné profesní pojištění po celou dobu, kdy je v seznamu daňových poradců vedeném KDP ČR evidován jako aktivní daňový poradce.

Je udržovací pojištění v délce 5 let dle rámcové smlouvy poskytováno i pro činnost auditora?

Bohužel není. Udržovací pojištění, které je pro fyzické osoby poskytováno na 5 let po ukončení činnosti zdarma a pro právnické osoby za jedno roční pojistné, se vztahuje pouze na činnost daňového poradce. V případě zájmu o udržovací pojištění auditora je nezbytné sjednat pro toto udržovací pojištění individuální pojistnou smlouvu, nebo nechat činnost auditora zahrnutou v rámcové pojistné smlouvě bez uvádění příjmů (resp. s nulovými příjmy) i po ukončení jejího výkonu.

Jako daňový poradce poskytuji své odborné služby právnické osobě, ve které zároveň vykonávám funkci člena statutárního orgánu. Jsou škody vzniklé této právnické osobě, ke kterým by došlo mým odborným pochybením při poskytování daňového poradenství, kryty z pojištění dle rámcové pojistné smlouvy?

Na tento případ by s největší pravděpodobností mohla dopadnout výlučka škod způsobených osobě, s níž jedná pojištěný ve shodě. Pro jednoznačné posouzení je ale nutné přihlídnout ke všem konkrétním okolnostem konkrétní škody.

Má vliv na pojištění profesní odpovědnosti a následné pojistné plnění smluvní vztah, dle kterého poradci poskytují daňové poradenství – tj. jako OSVČ či v zaměstnaneckém poměru?

Ano, povinnost k náhradě škody se liší v návaznosti na typ smluvního vztahu uzavřeného s klientem, kterému daňový poradce poskytuje své odborné služby. V případě, kdy škodu způsobíte jako OSVČ, odpovídáte dle občanského zákoníku neomezeně do plné výše vzniklé škody. Naopak v zaměstnaneckém poměru (a podobně i v případě dohody o provedení práce či dohody o pracovní činnosti) odpovídáte dle zákoníku práce omezeně do 4,5násobku průměrné hrubé měsíční mzdy.

Jak se posuzuje územní rozsah u pojištění profesní odpovědnosti?

Předpokladem vzniku práva na plnění z pojištění profesní odpovědnosti je současné splnění následujících podmínek:

- nárok na náhradu újmy byl uplatněn na území uvedeném pro tyto účely v pojistné smlouvě,
- nárok na náhradu újmy byl uplatněn podle právního řádu státu nacházejícího se na území uvedeném pro tyto účely v pojistné smlouvě,
- pojištěný za újmu odpovídá podle právního řádu státu nacházejícího se na území uvedeném pro tyto účely v pojistné smlouvě.

Vztahuje se pojištění profesní odpovědnosti i na mzdovou agendu?

V případě, že vykonáváte činnost účetního poradce, vedení účetnictví, vedení daňové evidence a tato činnost je zahrnuta v pojištění dle rámcové pojistné smlouvy, pak se pojistné krytí vztahuje i na mzdovou agendu, která je dle nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních živností, součástí živnosti činnosti účetních poradců.

Vztahuje se pojištění profesní odpovědnosti i na škodu způsobenou subdodavatelem daňového poradce?

Dle pojistných podmínek ZPP P-610/14, kterými se pojištění profesní odpovědnosti řídí, je pojištěnou osobou mj. i *osoba činná při výkonu pojištěné činnosti pro fyzickou nebo právnickou osobu poskytující odborné služby* (tj. subdodavatel pojištěného daňového poradce nebo právnické osoby). Obecně lze tedy říct, že škoda způsobená klientovi daňového poradce z důvodu pochybení subdodavatele je z pojištění profesní odpovědnosti kryta. Avšak je potřeba, aby byly splněny obecné podmínky pojištění a povinnosti k náhradě újmy, přičemž každý případ se bude posuzovat individuálně.

Co vůbec nelze pojištěním krýt?

Standardními (běžnými) výlukami z pojištění profesní odpovědnosti jsou např. úmyslné jednání, smluvní odpovědnost, ke které se daňový poradce zavázal nad rámec zákona, prodlení se splněním smluvních lhůt bez opory v zákoně, služby poskytované nad rámec zákonného oprávnění.

1.5. Typické příklady pojistných událostí

- // Daňový poradce pozdě podá tvrzení daně a jeho klientovi je na základě toho uložena pokuta za opožděné tvrzení daně.
- // Daňový poradce chybně vypočítá daň. Následně je na základě daňové kontroly daň doměřena a klientovi daňového poradce je vyměřeno penále a úroky z prodlení.
- // Daňový poradce, který zpracovává pro svého klienta rovněž účetnictví a mzdovou agendu, pošle na Úřad práce pozdě vyúčtování k dohodě o poskytnutí příspěvku z cíleného programu Antivirus (A+ náhrada mezd zaměstnancům), na základě čehož není jeho klientovi příspěvek poskytnut.
- // Daňový poradce nesprávně uplatní slevy na dani svého klienta. Finanční úřad v rámci vyhledávací činnosti vyzve k dodatečnému daňovému přiznání a následně i k úhradě úroků z prodlení, které klient požaduje uhradit po daňovém poradci.
- // Daňový poradce nesprávně uplatňuje odpočet DPH, což je zjištěno při daňové kontrole. Klientovi daňového poradce jsou následně vyměřeny úroky z prodlení, které požaduje uhradit po daňovém poradci.

2. Pojištění finančních ztrát (pokut uložených daňovému poradci)

2.1. Obecné informace o předmětu a rozsahu

Pojištění finančních ztrát daňového poradce dle rámcové pojistné smlouvy č. 0020197721 je naprosto unikátním produktem, který OK GROUP vyjednala ve spolupráci s KDP ČR a pojistitelem Česká podnikatelská pojišťovna. Toto pojištění je majetkovým typem pojištění a **nahradí daňovému poradci jeho vlastní finanční ztrátu**, kterou utrpěl tím, že **mu byla uložena finanční sankce** za nedbalostní přestupek / nedbalostní porušení povinností. Tato finanční ztráta (sankce) nijak nesouvisí s tím, zda vznikla škoda třetí osobě či nikoli. Toto pojištění reaguje především na implementaci **evropských směrnic DAC V a DAC VI** do českého právního řádu. Je možné jej sjednat ve dvou variantách rozsahu krytí, které se liší typem sankcí, resp. výčtem pochybení, za něž může být daňovému poradci uložena orgánem státní správy sankce. V obou variantách rozsahu si pak pojištěný volí mezi dvěma dostupnými limity plnění 500 000 Kč a 1 mil. Kč.

V **základním rozsahu** pojištění jsou zahrnuty pokuty za **nesplnění informační povinnosti** dle zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní a pokuty za **porušení povinností profesní mlčenlivosti** v souvislosti s výměnou informací dle zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní.

V **rozšířeném rozsahu** jsou navíc, kromě základních výše uvedených pokut, zahrnuty také pokuty za **porušení povinností při**

správě daní podle daňového řádu, dále pokuty za nedbalostní přestupky dle zákona o některých **opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti** a v neposlední řadě pokuty za nedbalostní přestupky na **úseku evidence tržeb**.

O některých sankcích uložených daňovému poradci dle daňového řádu, které jsou kryty v rámci pojištění finančních ztrát, se zmiňuje také Ing. Marek Piech ve svém příspěvku „Sankce dle daňového řádu“. Další praktické příklady pojistného krytí finančních ztrát jsou uvedeny v příspěvku „Likvidační sankce za porušení AML zákona“ Ing. Pavla Říhy.

Pojištění finančních ztrát mohou využít jak daňoví poradci, tak právnické osoby poskytující daňově poradenské služby.

2.2. Hlavní výhody pojištění

Jedná se o unikátní produkt, který daňové poradce alespoň částečně **ochrání před nežádoucími finančními dopady** možných postihových rozhodnutí orgánů státní správy za nedbalostní jednání a který **není běžně na pojistném trhu dostupný**.

Jednou z hlavních výhod tohoto pojištění je **minimální výše pojistného** – základní roční pojistné začíná již na 2 500 Kč.

Pojistná ochrana dle této rámcové smlouvy je zachována **i po dobu přerušení výkonu činnosti**, přičemž pojistné za toto období bude sníženo o 50%.

Základní limit je horní hranicí plnění pro jednu pojistnou událost, pro součet všech událostí v jednom roce je horní hranicí plnění **dvojnásobek limitu**.

Pojistná ochrana je poskytována automaticky **i po ukončení činnosti daňového poradce**, a to na 5 let zdarma.

2.3. Nejčastější dotazy

Z pojištění profesní odpovědnosti i pojištění finančních ztrát lze nahradit uloženou pokutu. Jaký je mezi těmito dvěma pojištěními rozdíl?

Základní rozdíl mezi profesním pojištěním a pojištěním finančních ztrát spočívá v tom, komu byla sankce uložena. Profesní pojištění kryje případy, kdy je sankce za porušení povinností daňovým poradcem uložena daňovému subjektu (typicky sankce za pozdní podání daňového přiznání) a tento daňový subjekt pak její úhradu nárokuje jako způsobenou škodu po daňovém poradci – jedná se tedy o odpovědnost daňového poradce za vzniklou škodu. Oproti tomu pojištění finanční ztráty kryje sankci uloženou orgánem státní správy přímo daňovému poradci např. za nesplnění informační povinnosti dle zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní nebo sankci uloženou daňovému poradci za porušení profesní mlčenlivosti – tedy nejde o škodu způsobenou třetí osobě, kterou by mohl daňový poradce uplatnit z profesního pojištění, ale jde o přímý zásah do vlastní majetkové sféry daňového poradce.

Co vůbec nelze pojištěním krýt?

Pojištění finančních ztrát je pojištění majetkového typu. Nelze z něj tedy uplatňovat nároky na náhradu škody v rámci odpovědnosti daňového poradce. Dále je potřeba upozornit, že pojištění se vztahuje pouze na pokuty dle vymezených právních předpisů. Kompletně vyloučeno je úmyslné jednání daňového poradce.

3. Pojištění právní ochrany

3.1. Obecné informace o předmětu a rozsahu

Pojištění právní ochrany kryje **náklady spojené s ochranou a uplatněním práv daňového poradce** ve vyjmenovaných typech řízení. Typicky jde o náklady na obhajobu, dále náklady řízení, které je pojištěný povinen dle pravomocného rozhodnutí uhradit, případně i složení kauce, v civilních řízeních se pak jedná o náklady na uplatnění oprávněných nároků pojištěného na náhradu újmy nebo náklady na ochranu oprávněných zájmů pojištěného v různých typech sporů.

Pojištění právní ochrany se sjednává s územním rozsahem Česká republika, bez spoluúčasti pojištěného a se základním limitem plnění ve výši 1 mil. Kč, přičemž pro složení kauce v trestním řízení může být využito z tohoto limitu max. 500 000 Kč. Daňový poradce si volí ze dvou variant rozsahu pojistného krytí.

Základní rozsah pojištění se vztahuje na případy, kdy je **proti pojištěnému vedeno trestní, správní, disciplinární nebo kárné řízení** z důvodu pochybení při výkonu podnikatelské činnosti. Pojištěný tedy musí být v procesní pozici účastníka, vůči kterému je vedeno dané řízení. Možná je i situace, kdy pojištěný vystupuje v řízení jako svědek a podává vysvětlení.

Rozšířený rozsah pojištění v sobě zahrnuje kompletně celý základní rozsah, k němuž jsou **navíc kryty náklady vynaložené i v některých vyjmenovaných sporech v rámci civilního řízení**. Konkrétně se jedná o ochranu práv pojištěného v řízení o náhradě újmy, ve sporech vyplývajících z jiných pojistných smluv, v pracovněprávních sporech, sporech o vydání věci a sporech týkajících se vlastnictví/nájmu movitých a nemovitých věcí. Oproti základnímu rozsahu jsou pojištěny i náklady pojištěného, které vynaloží v civilních řízeních v procesní pozici navrhovatele.

Pojistným plnění jsou především **náklady na obhajobu** (odměna a hotové výdaje advokáta), **náklady řízení, vratná kauce**, náklady na **soudní poplatky** a soudem nařízené **znalecké posudky**, výdaje na **cesty k soudnímu řízení, náklady spojené s výsledkem svědka** a další účelně vynaložené výdaje.

Pro účely pojištění právní ochrany je možné zvolit si **jakéhokoli advokáta** zapsaného u České advokátní komory s příslušným zaměřením pro potřebné odvětví práva.

Pojištění právní ochrany mohou využít jak daňoví poradci, tak právnické osoby poskytující daňově poradenské služby.

3.2. Hlavní výhody pojištění

Čerpat pojistné plnění je možné **přiběžně** na náklady skutečně vzniklé (účelně vynaložené nebo vyúčtované).

Pojistné plnění je hrazeno **i při podezření na spáchání úmyslného trestného činu**, a to až do doby, než je úmyslné jednání prokázáno.

Pojištěný si může zvolit dvě varianty čerpání odměny za právní zastoupení – **smluvní odměna advokáta** (max. 10 000 Kč na jeden právní úkon, max. 500 000 Kč celkem) nebo **mimosmluvní (tarifní) odměna advokáta**.

Pojistná ochrana dle této rámcové smlouvy je zachována **i po dobu přerušení výkonu činnosti**, přičemž pojistné za toto období bude sníženo o 50 %.

Pojistná ochrana je poskytována automaticky **i po ukončení činnosti daňového poradce**, a to na 5 let zdarma.

3.3. Nejčastější dotazy

Kdy vzniká nárok na úhradu nákladů právního zastoupení?

Nárok na úhradu nákladů právního zastoupení vzniká za předpokladu, že jsou splněny tři základní podmínky – musí se jednat o pochybení při výkonu podnikatelské činnosti (to se ale netýká civilních řízení), musí být dotčena práva pojištěného a musí vzniknout újma pojištěnému vynaložením nákladů na právní zastoupení.

Limit pojistného plnění je max. hranicí plnění na jednu kauzu nebo na rok?

Základní limit je stanoven jako horní hranice plnění na jednu kauzu (bez ohledu na to, jak dlouho bude trvat) a zároveň jako horní hranice plnění na všechny kauzy v jednom roce.

Vztahuje se pojištění právní ochrany sjednané právnickou osobou i na např. trestní řízení vedené vůči fyzickým osobám – daňovým poradcům, kteří poskytují daňové poradenství prostřednictvím dané právnické osoby?

Pojištění právní ochrany se vztahuje i na fyzické osoby poskytující poradenství prostřednictvím dané pojištěné právnické osoby v případě, že jednají jménem a na účet této právnické osoby.

Vztahuje se pojistná smlouva i na zaměstnance pojištěné právnické osoby po skončení pracovního poměru?

Nikoli, skončením pracovního poměru u pojištěného subjektu zaniká zaměstnanci i pojistné krytí právní ochrany.

Vztahuje se toto pojištění právní ochrany i na právní zastoupení v civilním sporu s klientem např. kvůli vyúčtování?

Tento typ sporu není pojištěním právní ochrany kryt. Jednalo by se pravděpodobně o žalobu o zaplacení pohledávky podle občanského soudního řádu. V rozšířeném rozsahu jsou kryty pouze vyjmenované civilní spory a tento mezi ně nepatří.

Lze v průběhu jednoho případu měnit právní zástupce?

Ano, právní poradenství může být v jedné pojistné události poskytováno v čase vícero advokáty za smluvní i mimosmluvní odměny. Odměny všech se však sečtou do společného limitu plnění.

Vyplatí pojistitel plnění (náhradu nákladů právního zastoupení) přímo právnímu zástupci?

Je to možné za předpokladu, že faktury budou vystaveny na pojištěného a pokud pojištěný písemně vyjádří souhlas s plněním přímo právnímu zástupci.

Jaký je rozdíl mezi pojištěním „zastupování před soudem“, které je součástí pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce, a pojištěním právní ochrany?

Připojištění „zastupování před soudem“ je automaticky zahrnu-

to v pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce a kryje povinnost daňového poradce k náhradě škody, kterou způsobí třetí osobě (svému klientovi) tím, že pochybí při poskytování právních služeb v rámci daňového poradenství. Pojistné plnění je tedy vypláceno přímo poškozenému (klientovi daňového poradce). Jedná se o odpovědnostní typ pojištění, který kryje škody vzniklé škody vzniklé klientům daňového poradce.

Naopak pojištění právní ochrany slouží k úhradě nákladů na právní zastoupení, nákladů řízení a dalších účelných nákladů a výdajů vynaložených přímo pojištěným daňovým poradcem spojených s ochranou jeho práv v různých typech řízení. Pojistné plnění je tedy vypláceno přímo daňovému poradci, popř. jeho právnímu zástupci. Pojištění kryje vlastní náklady vynaložené daňovým poradcem.

Co vůbec nelze pojištěním krýt?

Z pojištění právní ochrany nelze krýt náklady na řízení, v nichž je prokázáno úmyslné jednání pojištěného. Na možnost, kdy může být vedeno trestní řízení vůči daňovému poradci za úmyslné jednání (byť se jedná o nepřímý úmysl), upozorňuje ve svém příspěvku „Kdy lze daňovému poradci zajistit a posléze zabrat jeho majetek?“ Mgr. Jakub Hajdučík.

Dále je potřeba upozornit, že pojištění se v rozšířeném rozsahu vztahuje pouze na několik vyjmenovaných typů civilních sporů, náklady v ostatních civilních sporech kryty nejsou.

4. Pojištění kybernetických rizik

4.1. Obecné informace o předmětu a rozsahu

Pojištění kybernetických rizik chrání pojištěného v případech, kdy dojde ke **kybernetickému incidentu**. Za takový incident se považuje **neoprávněné nakládání s daty, ztráta dat, kybernetická kriminalita, případně výpadek sítě, resp. provozního systému**.

Příčiny uvedených incidentů, a tedy i pojistné události, mohou být různé. Od **zastaralého hardwaru nebo softwaru**, přes **ztrátu či odcizení hardwaru, nedbalé a nelojální zaměstnance**, až po **hackerský útok**. Zajímavé je srovnání, kdy útok hackera je příčinou škody stejně často jako nedbalí zaměstnanci (v obou případech se jedná o cca třetinu všech škod). Další nejčastější příčinou (zhruba ve čtvrtině případů) je ztráta hardwaru. Základní složkou pojištění kybernetických rizik je pojištění **odpovědnosti za data**. Z této složky pojištění je kryta povinnost pojištěného daňového poradce k náhradě újmy způsobené třetí osobě (nejčastěji nemajetkové újmy) v souvislosti s neoprávněným nakládáním s daty (osobními údaji i důvěrnými korporátními informacemi), nedostupností, poškozením, zničením ztrátou či únikem dat třetí osoby. Zahrnuto je i krytí pro případ úmyslného zpřístupnění dat třetí osoby zaměstnancem pojištěného. Dále z pojištění odpovědnosti v rámci kybernetických rizik uhradí pojistitel **újmu způsobenou mediálními obsahem** vytvořeným pojištěným a škody v souvislosti s **narušením bezpečnosti sítě** – např. pojištěný zavlče do sítě třetí osoby neúmyslně vir.

Další podstatnou složkou pojištění kybernetických rizik je krytí **vlastních finančních nákladů vynaložených pojištěným** na řešení kybernetického incidentu. Asi nejzajímavější je, že z tohoto krytí uhradí pojistitel i **pokutu uloženou regulatorním orgánem přímo pojištěnému** nebo **výkupné požadované hackerem**. Kromě toho jsou kryty i náklady na obnovu dat (třetích osob i vlastních dat) a zprovoznění systémů, náklady na právní zastoupení, šetření dozorového orgánu, na PR a na IT experty.

V případě útoku a následného vydírání hackerem může dojít k zablokování provozních systémů, a tím přerušení provozu činnosti pojištěného. Z pojištění kybernetických rizik je pak vyplácen i **ušlý zisk pojištěného** za dobu přerušení provozu, a to nejen v případě útoku hackera, ale i když k přerušení provozu dojde v důsledku lidského selhání.

Poslední, i když neméně důležitou součástí pojištění kybernetických rizik, je **asistenční služba**, kterou může pojištěný využít v případě i jen podezření, že došlo ke kybernetickému incidentu. Díky ní má k dispozici experty, kteří mu pomohou nastalou situaci řešit, případně minimalizovat nepříznivé dopady.

Praktické příklady, kdy lze pojištění kybernetických rizik využít, jsou uvedeny v příspěvku MVDr. Milana Vodičky „Digitální rizika souhrnně“.

Pojištění kybernetických rizik se sjednává dle individuálních požadavků daňových poradců a právnických osob a na základě vyhodnocení jejich zabezpečení.

4.2. Hlavní výhody pojištění

Pojištění kybernetických rizik je vhodným doplňkem k pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce, jelikož zajistí pojistnou ochranu i pro **újmu způsobenou porušením povinnosti mlčenlivosti**, která je v rámci pojištění profesní odpovědnosti kryta jen omezeně.

V rámci pojištění kybernetických rizik je pojištěnému poskytována **asistence v případě kybernetického incidentu**. Pojištěnému jsou tak k dispozici různí odborníci (IT, PR, právní) na řešení nastalé situace a minimalizaci negativních dopadů.

Pojištění kybernetických rizik kryje i **situace, které pojištěný nezavinil**, nenese za ně odpovědnost (např. útok hackera).

Nemusí dojít k reálné škodě (útok hackera bude neúspěšný, podezření na možný únik dat se nepotvrdí), přesto utrpí pojištěný finanční ztrátu v podobě nákladů na řešení incidentu, PR dopadů či pokuty od správních orgánů. Přičemž pojištění kybernetických rizik **tuto finanční ztrátu kryje**.

4.3. Nejčastější dotazy

Jsou z pojištění kryta pouze elektronická data, nebo je možné pojištění využít i v případě údajů v papírové podobě?

Pojištění kybernetických rizik se vztahuje na újmu vzniklou v důsledku neoprávněného nakládání, poškození, zničení, ztráty či úniku dat třetích osob obecně, tj. i takových, která jsou zaznamenána v papírové formě.

Je v pojištění kybernetických rizik kryta i podvodně vymámená platba?

Lze sjednat připojištění s dílčím limitem, které kryje případy podvodného elektronického převodu peněz, resp. krádež peněz nebo jiných finančních zdrojů elektronickými prostředky z banky či kreditních karet. Kryty jsou též případy krádeže peněz v důsledku podvodné manipulace s elektronickou dokumentací během uložení v počítačovém systému a v neposlední řadě v důsledku phishingu a vishingu či jiného útoku sociálního inženýrství proti pojištěnému, který vyústí v nechtěný převod peněz.

Je z pojištění kybernetických rizik kryt nárok na náhradu újmy uplatněný klientem daňového poradce na základě porušení mlčenlivosti v důsledku ztráty notebooku daňového poradce?

Ano, za předpokladu, že je daňový poradce za vzniklou újmu odpovědný, pak je náhrada této újmy z pojištění kybernetických rizik kryta.

Vztahuje se pojištění kybernetických rizik i na přerušení provozu v důsledku zásahu mimo kontrolu daňového poradce – tj. výpadek internetu, energetické sítě, fatální porucha hardwaru?

Nikoli. Ušlý zisk pojištěného v případě přerušení provozu lze z pojištění hradit pouze v případě, kdy dojde k přerušení provozu v důsledku napadení počítačového systému hackerem nebo v důsledku lidské chyby (např. zaměstnanec otevře přílohu v neznámém e-mailu a zaviruje systém).

Lze z pojištění hradit i výkupné v případě vydírání hackerem?

Ano, úhrada výkupného je z pojištění kybernetických rizik kryta.

Je z pojištění kybernetických rizik kryta jakákoli pokuta uložená dozorovým orgánem (ÚOOÚ) v souladu s GDPR?

Nikoli. Pokud je sankce pojištěnému uložena v důsledku běžné kontroly, která zjišťuje soulad provozu s nařízením GDPR, pak taková sankce není z pojištění kybernetických rizik kryta. Pojištění se vztahuje pouze na sankce uložené pojištěnému v souvislosti s vyšetřováním narušení soukromí.

Co pojištěním vůbec nelze krýt?

Pojištění kybernetických rizik slouží k náhradě nemajetkové újmy a krytí finančních nákladů pojištěného na řešení kybernetického incidentu. Proto z tohoto pojištění nejsou kryty škody na hmotném majetku a újmy na zdraví a životě. Vyloučeno je rovněž úmyslné jednání (vyjma úmyslného zpřístupnění dat řadovým zaměstnancem) nebo újma na neoprávněně shromažďovaných datech. Součástí krytí není ani smluvní povinnost k náhradě újmy nad rámec povinnosti zákonné. Pojistné plnění není poskytováno také v případech, kdy dojde k výpadku služeb externího dodavatele, pokud takový provoz není pod kontrolou pojištěného.

5. Pojištění přerušení provozu

5.1. Obecné informace o předmětu a rozsahu

Pojištění přerušení provozu dle rámcové pojistné smlouvy č. 80595011139-2 je určeno pro daňové poradce – **samostatné podnikající fyzické osoby**. Toto pojištění se vztahuje na **ušlý zisk z výkonu daňového poradenství**, kterého by daňový poradce dosáhl, pokud by k přerušení výkonu jeho podnikatelské činnosti nedošlo, a na **stálé náklady**, které musí pojištěný daňový poradce bezpodmínečně vynakládat i během doby trvání přerušení provozu (např. nájemné, náklady na energie a mzdy apod.). K přerušení provozu musí dojít **z důvodu vzniku věcné škody** na majetku sloužícím k výkonu daňového poradenství (např. výtopení kanceláře a nemožnost pracovat jinde) nebo **z důvodu újmy na zdraví** (nemoc, úraz, hospitalizace), na základě které je pojištěný v pracovní neschopnosti potvrzené ošetřujícím lékařem.

Spoluúčast je časová (tj. doba, po kterou se plnění nevyplácí) a činí v případě věcné škody 3 dny, v případě újmy na zdraví je volitelných 14 dnů nebo 21 dnů. Max. doba, po kterou je vypláceno plnění za přerušení provozu, činí 3 měsíce v případě věcné škody a 12 měsíců v případě újmy na zdraví. Horní hranice pojistného plnění (tj. ušlého zisku + stálých nákladů) je 2 mil. Kč, a to na jednu událost a zároveň na rok.

5.2. Alternativní produkt pojištění ztráty příjmů

K pojištění přerušení provozu mohou daňoví poradci nyní využít za zvýhodněných podmínek **alternativní produkt pojištění ztráty příjmů**. Toto pojištění lze sjednat **nejen pro samostatné podnikající osoby, ale také pro zaměstnance**. Pojištění se vztahuje na **dočasnou** nebo **trvalou úplnou neschopnost** vykonávat pojištěnou činnost s tím, že pojištěný si může zvolit jednu nebo druhou variantu, případně jejich kombinaci. Poskytnutí plnění **není vázáno na lékařem potvrzenou pracovní neschopnost**, pouze se musí jednat o situaci, o situaci, kdy pojištěný nemůže **ze zdravotních důvodů** vykonávat pojištěnou činnost. Pojištění ztráty příjmů se sjednává pouze pro situace ztráty příjmů z důvodu **úrazu** nebo **nemoci**.

Maximální doba, po kterou je vypláceno plnění za ztrátu příjmů, činí 60 měsíců. Sjednává se časová spoluúčast min. 14 dní pro úraz a 21 dní pro nemoc. Horní hranice plnění činí 60 mil. Kč. Výše pojistné částky a vyplaceného plnění závisí na výši příjmů pojištěné osoby.

Pro prvních 50 pojistných smluv OK GROUP nyní navíc dojednala exkluzivní zaváděcí slevu 20%.

5.3. Nejčastější dotazy

Jak se vypočítává pojistné plnění v případě, že nemohu vykonávat činnost v důsledku pracovní neschopnosti?

V případě pojištění přerušení provozu se primárně vychází ze sjednané pojistné částky. Pokud by např. byla sjednána částka

1 800 000 Kč, pak se tato částka vydělí 360 dny, čímž se docílí denního pojistného plnění (tj. $1\,800\,000 / 360 = 5\,000$ Kč). Tato částka denního plnění se vynásobí počtem dnů pracovní neschopnosti (počítejme např. s 90 dny pracovní neschopnosti), čímž se docílí výše ušlého zisku a stálých nákladů za dobu pracovní neschopnosti (tj. $5\,000 * 90 = 450\,000$ Kč). Od této výše je ale potřeba ještě odečíst spoluúčast. Proto se zvolená spoluúčast, např. 14 dnů, vynásobí částkou denního plnění a výsledek se následně odečte od zjištěné výše ušlého zisku a stálých nákladů (tj. $14 * 5\,000 = 70\,000$ Kč spoluúčast; $450\,000 - 70\,000 = 380\,000$ Kč je finální pojistné plnění). Výše pojistného plnění je tak pevně daná na základě pojistné částky, doby přerušení provozu a zvolené spoluúčasti.

Co pojištěním vůbec nelze krýt?

Standardní výlukou je přerušení provozu v důsledku chronického onemocnění, duševního onemocnění nebo onemocnění, o jehož symptomech pojištěný v době uzavírání pojistné smlouvy věděl.

6. Pojištění podnikatelského majetku (vybavení kanceláře)

6.1. Obecné informace o předmětu a rozsahu

Dílčí majetkové pojištění **věcí sloužících k výkonu podnikatelské činnosti** je v případě daňových poradců (fyzických osob) automaticky zahrnuto v pojištění profesní odpovědnosti. O jeho sjednání tedy není potřeba jakkoli žádat, pojistné krytí je poskytováno na základě toho, že je sjednáno pojištění profesní odpovědnosti.

Toto pojištění je sjednáno pro případ poškození nebo zničení vlastního movitého **zařízení a vybavení kanceláře a dokumentace živelní událostí** a pro případ **odcizení a vandalismu**. Živelní událostí může být požár, výbuch, úder blesku, povodeň a záplava, voda vytékající z technického zařízení, zatečení atmosférických srážek, pád stromu nebo stožáru apod.

Pro věci nacházející se v kanceláři je sjednán limit 200 000 Kč na jednu událost a zároveň na rok. Pro věci nacházející se v domácnosti pojištěného daňového poradce je sjednán limit 100 000 Kč na jednu událost a zároveň na rok. Spoluúčast je automaticky nastavená na 1 000 Kč.

Pro právnické osoby poskytující daňové poradenství a pro daňové poradce, kterým by výše uvedené automaticky sjednávané majetkové pojištění nepostačovalo, je k dispozici **rámcová pojistná smlouva pro pojištění majetku**, jehož pojistné částky si stanoví dle svých potřeb sám daňový poradce. Zároveň je toto pojištění sjednáváno na konkrétní místo pojištění (adresa kanceláře). Spoluúčast pojištěného zůstává na minimální výši 1 000 Kč. Oproti automatickému pojištění vybavení a dokumentace v rámci pojištění profesní odpovědnosti fyzických osob lze pojistit rovněž **stavební součásti a příslušenství** a také **elektroniku** pro případ **poškození nebo zničení jakoukoli nevyločenou nahodilou událostí** (např. i technická porucha). Ostatní vybavení kanceláře je kryto pro případ poškození nebo zničení živelní událostí, odcizení a vandalismu.

6.2. Hlavní výhody pojištění

V případě pojištění vybavení kanceláře daňového poradce (fyzické osoby), které je zahrnuto již automaticky v pojištění profesní odpovědnosti, **není potřeba uvádět konkrétní adresu místa pojištění**. Pojištěny jsou věci sloužící k výkonu podnikatelské činnosti nacházející se v kanceláři a v domácnosti pojištěného daňového poradce.

Pojištění věcí sloužících k výkonu podnikatelské činnosti, které je automaticky zahrnuto v pojištění profesní odpovědnosti daňového poradce, je sjednáno **na limit** pojistného plnění, nikoli na pojistnou částku. Nehrozí tedy podpojištění v případě, že by hodnota majetku byla vyšší.

6.3. Nejčastější dotazy

Na jakém místě jsou věci sloužící k výkonu podnikatelské činnosti pojištěny?

V případě majetkového pojištění sjednávaného automaticky v rámci pojištění profesní odpovědnosti daňových poradců (fyzických osob) se neuvádí konkrétní adresa, pouze se prokazuje, že škoda vznikla v kanceláři, kde daňový poradce vykonává svou podnikatelskou činnost, nebo v jeho domácnosti. Oboje musí být na území ČR.

V případě separátního majetkového pojištění je potřeba uvést konkrétní adresu kanceláře, kde se pojišťovaný majetek nachází. Pojištění se pak vztahuje pouze k tomuto místu. Výjimkou je pojištění přenosné elektroniky. Ta je kryta, pokud dojde k jejímu poškození nebo zničení kdekoli na území ČR.

V jaké výši pojistitel poskytuje pojistné plnění za majetek zničený např. požárem?

Pojištění je sjednáno tzv. na „novou cenu“. Pojistitel tedy vyplatí plnění, které odpovídá ceně na znovupořízení stejné nebo obdobné věci.

Proč se musím zajímat o výši pojistných částek a jejich změny?

Pojistná částka totiž musí odpovídat hodnotě pojištěného majetku. Pokud tedy dojde k nákupu nového majetku, nebo naopak k vyřazení majetku, pak je potřeba tyto skutečnosti oznámit makléři OK GROUP a upravit pojistnou částku. Pojistná částka je navíc sjednaná jako nová cena (viz předchozí odpověď). Jelikož hodnota různých věcí může v čase značně stoupat (v posledních několika letech to sledujeme např. u nemovitostí), je potřeba toto v pojistné částce také zohlednit a případně ji navýšit, aby nedošlo k podpojištění.

Co znamená podpojištění, jak se určuje?

V případě majetkového pojištění sjednávaného automaticky v rámci pojištění profesní odpovědnosti fyzických osob není potřeba podpojištění řešit, jelikož pro pojištění majetku jsou nastaveny limity, které představují horní hranici pojistného plnění. I kdyby měl tedy zničený majetek větší hodnotu, než je stanovený limit, bude vyplacena max. výše tohoto limitu. Proto je v případě vyšší hodnoty majetku vhodné sjednat si separátní majetkové pojištění. V separátním majetkovém pojištění uvádí pojištěný subjekt po-

jistné částky majetku. Tyto pojistné částky by měly odpovídat hodnotě pojištěného majetku (resp. nákladům na jeho znovupořízení). Pokud je pojistná částka výrazně nižší než hodnota pojištěného majetku, dochází k tzv. podpojištění. Např. pojistná částka je stanovena na 1 mil. Kč. Hodnota pojištěného majetku ale činí 1 250 000 Kč. V takovém případě se jedná o podpojištění o 20% a pojistitel může vyplacené plnění o stejný podíl krátiť. Tzn., že pojistitel by v případě zničení veškerého majetku požárem vycházel ze sjednané pojistné částky 1 mil. Kč, kterou by mohl ale o 20% krátit kvůli podpojištění, tj. na 800 000 Kč. Byť by tedy pojištěný subjekt přišel o majetek v hodnotě 1 250 000 Kč, vyplacené plnění by činilo z důvodu podpojištění 800 000 Kč. Z toho důvodu je nezbytné pojistné částky pravidelně aktualizovat.

7. Pojištění vozidel

7.1. Obecné informace o předmětu a rozsahu

Pojištění vozidel lze sjednat v rozsahu **povinné ručení „POV“**, které kryje pojistná nebezpečí, kdy daňový poradce způsobí v souvislosti s provozem svého vozidla újmu na zdraví a životě nebo škodu na majetku třetí osobě. Základní limity pro POV jsou nastaveny ve výši 100 mil. Kč pro újmu na zdraví a životě a 100 mil. Kč pro škodu na majetku a ušlý zisk. Rozsah pojištění je definován v § 6 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Pojištění dále obsahuje **automaticky zdarma asistenci pro odtažení vozidla** do vzdálenosti 50 km, a to pro případ havárie a poruchy, s územní platností ČR a Evropa.

Pojištění lze sjednat v rozsahu **havarijní pojištění „HAV“**, které kryje pojistná nebezpečí, kdy je poškozeno vozidlo daňového poradce, a to především nárazem, střetem, pádem, dále když je poškozeno zvířetem nebo úmyslně cizí osobou, případně i odcizením části nebo celého vozidla. Pojistné krytí HAV je poskytováno na unikátním principu *all risk*, který poskytuje pojištěnému širší pojistnou ochranu, což v dnešních podmínkách již není standardní a většinou se vozidla pojišťují na vyjmenovaná rizika.

Pojistná smlouva obsahuje řadu **volitelných připojištění** – např. pojištění čelního skla nebo všech skel, pojištění zavazadel, pojištění úrazu, pojištění nákladů na náhradní vozidlo, pojištění sportovní výbavy pro vášnivě sportovce apod.

7.2. Hlavní výhody pojištění

Hlavní výhodou tohoto pojištění je jeho **jednoduchost**. Pojistná částka vozidla v HAV je vždy uváděna na úrovni nové ceny, a to po celou dobu trvání pojištění. U vozidel tak nemusí být aktualizovány pojistné částky s ohledem na jejich „stárnutí“. Přesto je však stáří vozidla v pojištění zohledněno. Po třetím roce od data prvního uvedení vozidla do provozu je totiž sazba pojistného na následující rok automaticky snížena o 30%, resp. po pátém roce o dalších 20%. **V případě, že je tedy vozidlo 5 a více let staré, je používána snížená pojistná sazba o 50%, přičemž není vyžadováno přepočítávat pojistné částky vozidla.**

Další významnou výhodou je **nízká cena**. Pojistné je stanoveno na samotné nejnižší hranici pro danou kategorii vozidla. V sazbách pojistného nejsou zohledňována vozidla luxusních značek, a tudíž zde pojistné vychází velice zajímavě. Systém bonus (cenové zvýhodnění) je uplatňován při 12 po sobě jdoucích měsících bez rozhodné události, a to poskytnutím slevy 5 % z pojistného. Systém malus (cenová přírážka za rozhodnou událost) není vůbec v rámcové pojistné smlouvě uplatňován. Pojistné je několik let zafixováno, a zatímco klasické individuální pojištění každoročně v ČR roste od 3 % do 10 %, v rámcové smlouvě pro daňové poradce je pojistné nezměněno. Pojištění obsahuje **zdarma benefit v podobě likvidace nezávislé škody** na území ČR a živelní pojištění do limitu 100 000 Kč. Výhodou je bezesporu rovněž **rychlé sjednání pojištění, kvalitní pojistitel a zaručená kvalita likvidace škod**.

7.3. Nejčastější dotazy

Proč je vozidlo po celou dobu pojištěno na novou cenu?

Je to z důvodu maximální jednoduchosti pojištění. Přestože nejsou pojistné částky vozidel přepočítávány, je stáří vozidla zohledněno ve snižující se sazbě pojistného. V případě, že je vozidlo 5 a více let staré, je aplikována sazba pojistného snižená o 50 %.

Jak funguje systém bonus/malus?

Klasický systém bonus/malus známý z individuálního pojištění není dle rámcové pojistné smlouvy KDP ČR uplatňován. Přírážka na pojistném za pojistnou událost není uplatňována vůbec. Bonus je poskytován formou slevy z pojistného za vyjeté bezeškodní měsíce v průběhu pojištění dle rámcové pojistné smlouvy. V případě výměny jednoho vozidla za druhé je možné v rámci smlouvy bonus (slevu) přenést na nově pojišťované vozidlo.

8. Pojištění D&O (odpovědnost člena orgánu společnosti)

8.1. Obecné informace o předmětu a rozsahu

Pro právnické osoby poskytující daňového poradenství je k dispozici exkluzivní produkt OK GROUP pro pojištění D&O (pojištění odpovědnosti členů orgánů společnosti). Toto pojištění je vhodné pro většinu obchodních korporací (obchodní společnosti a družstva), resp. osob, které v těchto korporacích zastávají funkci člena statutárního či kontrolního orgánu. Předmětem pojištění D&O je především **odpovědnost členů orgánů pověřených obchodním vedením společnosti a zastupováním navenek za újmu, kterou mohou porušením svých povinností způsobit** jak společnosti, jejím společníkům/akcionářům a jejím zaměstnancům, tak třetím osobám (zejména věřitelům).

Odpovědnost členů orgánů je **objektivní** (odpovídají bez ohledu na zavinění a nesou důkazní břemeno), **neomezená** (odpovídají za újmu neomezeně do celé její výše celým svým osobním majetkem) a **solidární** (všichni členové orgánů odpovídají společně a nerozdílně).

Povinnosti členů orgánů vymezuje především občanský zákoník a v případě obchodních korporací i zákon o obchodních korporacích.

Hlavní povinností je **péče řádného hospodáře** (týká se zejména obchodního vedení společnosti, které má člen orgánu vykonávat s nezbytnou loajalitou, s potřebnými znalostmi a pečlivostí).

Pojištění D&O kryje povinnost člena voleného orgánu k náhradě škody z titulu porušení péče řádného hospodáře při obchodním řízení. Nárok na náhradu škody může vůči členům orgánů uplatnit sama společnost a její zaměstnanci, společníci/akcionáři, správní orgány, insolvenční správci a jiné třetí osoby.

Konkrétní případ toho, kdy může pojištění D&O dobře zafungovat, uvedl ve svém příspěvku „Likvidační sankce za porušení AML zákona“ Ing. Pavel Říha, když se zmínil o povinnosti člena statutárního orgánu daňově poradenské společnosti zajistit školení zaměstnanců a možné sankci, která by za porušení této povinnosti mohla být uložena.

8.2. Hlavní výhody pojištění

Hlavní výhodou tohoto pojištění je jeho **komplexnost**. Pojistné plnění je poskytováno nejen v podobě náhrady škody, za kterou člen orgánu odpovídá z titulu výkonu své funkce, ale zahrnuje také **náklady na právní ochranu** vůči uplatněnému nároku a různé další náklady, které člen orgánu v souvislosti s uplatněným nárokem musí vynaložit.

Další významnou výhodou je **příznivá výše pojistného**. Pojištění D&O lze sjednat již od 9 000 Kč ročně.

Pojištění se sjednává s **nulovou spoluúčastí** pojištěných osob.

Pojištění má také **širokou osobní působnost**. Automaticky se vztahuje na všechny bývalé, současné i budoucí členy orgánu (není potřeba uvádět jména nebo hlásit změny v personálním obsazení orgánů), a to i u všech dceřiných společnostech pojistníka.

8.3. Nejčastější dotazy

Jaký subjekt sjednává pojištění D&O, když jsou pojištěny osoby vykonávající příslušné funkce – společnost, nebo konkrétní osoba?

Pojistnou smlouvu pro pojištění D&O sjednává obchodní korporace, tj. právnická osoba, která rovněž hradí pojistné. Přesto jsou pojištěnými osobami, za které pojistitel případně poskytne náhradu vzniklé škody, přímo fyzické osoby vykonávající funkci člena orgánu.

Jestliže jsou pojištěny konkrétní osoby, které vykonávají funkci člena orgánu, je potřeba hlásit jejich odchod z funkce?

Žádné hlášení změn v personálním obsazení orgánů společnosti není potřeba dělat. Pojištění D&O se vztahuje k jednotlivým funkcím, nikoli ke konkrétním jménům. Pojištění jsou tak všichni bývalí, stávající i budoucí členové orgánů.

Na členy jakých orgánů se pojištění D&O vztahuje?

Na členy všech řídicích a kontrolních orgánů. Typicky jsou to tedy jednatelé, členové představenstva, členové dozorčí rady, prokuristé apod.

Co pojištěním vůbec nelze krýt?

Běžné denní operace a úkony členů orgánů, které nespádají do obchodního řízení. /

Za spolupráci na přípravě tohoto vydání děkujeme společnosti OK GROUP a.s. a jejím pracovníkům.

Představení OK GROUP a.s. a týmu pro KDP ČR

Informace o OK GROUP a.s.

Makléřská společnost OK GROUP a.s., má své pevné místo na pojišťovacím trhu Evropské unie, což potvrzuje vysokým nasazením a orientací na spokojenost klienta. Vždy hájí zájmy svých klientů a vyjednává pro ně nejlepší podmínky na trhu. Společnost byla založena v roce 1999 a od roku 2007 rozšířila své působení i na slovenský pojišťovací trh. Je stabilní a aktuálně také největší pojišťovací společností bez zahraničního kapitálu na tuzemském pojišťovacím trhu a zaměstnává profesionály, kteří dokáží sestavit pojistné programy na míru napříč všemi obory ekonomiky. Společnost je samostatným zprostředkovatelem, jehož činnost podléhá doзору České národní banky.

OK GROUP a.s. je partnerem Komory daňových poradců České republiky v oblasti pojištění již od roku 2015.

Spoluprací s OK GROUP získáte:

- / úsporu času a financí
- / garanci nízké ceny a širokého rozsahu pojistného krytí
- / nastavení strategie v pojištění
- / kontinuální správu pojistného programu včetně pravidelných aktualizací
- / spolupráci při řešení škod

Realizační tým pro KDP ČR

Dovolujeme si vám blíže představit tým profesionálů v oblasti pojištění, náhrady škody a právních služeb, kteří se starají o pojistné programy KDP ČR, zajišťují co možná nejvýhodnější podmínky pojištění a rádi vám pomohou i s likvidací škod.

Ing. Marieta Vodrážková Melichárková

ředitelka pobočky Praha, členka představenstva
e-mail: mmelicharkova@okgroup.cz

Na pobočce Praha má na starosti řízení obchodu a akviziční činnost, strategická jednání s vedením pojišťoven. Zastřešuje celý realizační tým pro KDP.

Bc. Jitka Maťková

specialistka pro korporátní pojištění významných klientů
e-mail: jmatkova@okgroup.cz

Pro pobočku zajišťuje správu pojištění VIP klientů. V rámci své činnosti komunikuje jak s klienty, tak i se zástupci pojišťoven. Pro KDP jedná s pojišťovny o rozsahu pojištění majetkových a odpovědnostních pojistných smluv.

JUDr. Pavel Škvřna

právní zástupce OK GROUP
e-mail: pravnik@okgroup.cz

Zajišťuje interní právní poradenství ve věci pojistných smluv i komplikovaných pojistných událostí.

Mgr. Ivana Němečková

specialistka pojištění profesní odpovědnosti a D&O
e-mail: inemeckova@okgroup.cz

Komunikuje s pojišťovny o rozsahu pojištění v rámcových pojistných smlouvách KDP.

Pavel Toman

ředitel úseku pojištění motorových vozidel
e-mail: ptoman@okgroup.cz

Pro klienty zajišťuje správu pojištění motorových vozidel, včetně řešení škodních událostí.

Edita Pěkná a Olga Novotná

správci pojistných smluv

e-mail: kdp@okgroup.cz; mobil: 734 287 039, 731 697 677
adresa: OK GROUP a.s., K Rotundě 82/8, 128 00 Praha 2

Zajišťují veškerou administrativu a běžnou denní správu pojištění pro členy KDP, včetně zahrnutí do rámcových pojistných smluv, úpravy parametrů pojištění v průběhu pojistného roku, ukončení pojištění, hlášení pojistných událostí, zodpovídání dotazů týkajících se pojištění apod. /

Porušení rozpočtové kázně podle rozpočtových pravidel územních rozpočtů

Mgr. et Mgr. Karla Maderová Voltnerová,¹
daňový poradce č. 3475

1. Úvod

S veřejnými prostředky nehopodaří pouze subjekty, které jsou na veřejné rozpočty přímo navázány prostřednictvím rozpočtových pravidel, upravených zejména zákonem 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, a zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, tedy zejména organizační složky státu, státní fondy, územní samosprávné celky a příspěvkové organizace, ale i subjekty čistě soukromoprávní, kterým jsou finanční prostředky z veřejných rozpočtů „přerozdělovány“ prostřednictvím dotací a návratných finančních výpomocí. Ve své práci se zaměřím na rozpočtová pravidla územních rozpočtů a institut porušení rozpočtové kázně a jeho právní úpravu v zákoně č. 250/2000 Sb.

Právnícké a fyzické osoby jako příjemci dotací a návratných finančních výpomocí jsou mimo obecně závazné právní předpisy také často vázány podmínkami, za kterých jsou jim veřejné prostředky poskytnuty. Poruší-li při použití poskytnutých peněžních prostředků stanovená pravidla, dopustí se tzv. porušení rozpočtové kázně. Zjednodušeně řečeno, jde o porušení povinnosti stanovené příjemci právním předpisem, rozhodnutím nebo dohodou o poskytnutí dotace nebo porušením podmínek, za kterých byly peněžní prostředky poskytnuty.

2. Porušení rozpočtové kázně – obecná definice § 22 zákona č. 250/2000 Sb.

Právní úpravu porušení rozpočtové kázně při hospodaření s finančními prostředky územních rozpočtů obsahuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v obecné rovině v § 22 a násl., kde je porušení rozpočtové kázně vymezeno jako každé neoprávněné použití nebo zadržetí

peněžních prostředků poskytnutých jako dotace nebo návratná finanční výpomoc z územních rozpočtů. Zákon dále vymezuje, co je považováno za neoprávněné použití peněžních prostředků a zadržetí peněžních prostředků.

Za neoprávněné použití peněžních prostředků se považuje takové použití peněžních prostředků, při kterém byla porušena povinnost stanovená právním předpisem, přímo použitelným předpisem Evropské unie, veřejnoprávní smlouvou nebo povinností při poskytnutí peněžních prostředků podle zvláštního zákona, např. podle zákona školského² nebo zákona o sociálních službách.³ Za neoprávněné použití peněžních prostředků se považuje také:

1. porušení povinnosti, která souvisí s účelem, na který byly peněžní prostředky poskytnuty, ke kterému došlo po připsání peněžních prostředků na účet příjemce,
2. porušení povinnosti, která souvisí s účelem, na který byly peněžní prostředky poskytnuty, ke kterému došlo před připsáním peněžních prostředků na účet příjemce a které ke dni připsání trvá,
3. neprokáže-li příjemce peněžních prostředků, jak byly tyto prostředky využity.

Porušením rozpočtové kázně je i zadržetí peněžních prostředků, které spočívá v porušení povinnosti vrátit poskytnuté prostředky ve stanoveném termínu poskytovateli.

3. Odvod za porušení rozpočtové kázně podle § 22 zákona č. 250/2000 Sb.

Porušitel rozpočtové kázně je povinen provést odvod za porušení rozpočtové kázně do rozpočtu, z něhož mu byly peněžní prostředky poskytnuty. Odvod za porušení rozpočtové kázně se neuloží, pokud jeho celková výše za všechna porušení rozpočtové kázně při použití téže dotace nebo návratné finanční výpomoci nepřesáhne 1 000 Kč. Maximální

1 Mgr. et Mgr. Karla Maderová Voltnerová, daňová poradkyně, dlouhodobě se věnuje zejména problematice příspěvkových organizací, v současné době je zároveň studentkou doktorského studijního programu Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.
2 § 160 až 163 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).
3 Zákon č. 180/2006 Sb., o sociálních službách.

výše odvodu za porušení rozpočtové kázně je limitována výší poskytnutých peněžních prostředků ke dni porušení rozpočtové kázně.

Při neoprávněném použití nebo zadržení peněžních prostředků odpovídá odvod za porušení rozpočtové kázně výši neoprávněně použitých nebo zadržených prostředků. Odvody za vícero porušení rozpočtové kázně při použití téže dotace nebo návratné finanční výpomoci se sčítají. Výjimkou je porušení rozpočtové kázně v důsledku porušení pravidel pro zadávání veřejných zakázek, kdy se uloží odvod za nejzávažnější porušení pravidel pro veřejné zakázky u téže zakázky. Při aplikační praxi zde v některých případech může činit potíže vyhodnotit, které porušení je tím nejzávažnějším. V tomto ohledu je třeba připomenout, že při stanovování jakékoli sankce, a odvod za porušení rozpočtové kázně sankční charakter zcela určitě má, by se mělo přihlídnout ke všem okolnostem konkrétního případu.

V případě, že veřejnoprávní smlouva o poskytnutí dotace označuje některá porušení jako porušení méně závažná a spojuje je s nižším odvodem,⁴ uloží se odvod nižší v souladu s uzavřenou veřejnoprávní smlouvou o poskytnutí dotace. I v tomto případě dle § 22 odst. 5 zákona č. 250/2000 Sb. platí, že odvody se při porušení několika méně závažných povinností sčítají, nestanoví-li veřejnoprávní smlouva jinak.

Porušení rozpočtové kázně se zpravidla vyhodnocuje až na základě následné kontroly ze strany poskytovatele dotace, v některých případech však může mít poskytovatel podezření na porušení povinností v souvislosti s poskytnutými finančními prostředky již dříve, např. již v době, kdy dotace nebo návratná finanční výpomoc nebyla ještě v celé výši čerpána. V tomto případě při podezření na porušení rozpočtové kázně může poskytovatel peněžních prostředků pozastavit jejich poskytnutí, a to až do výše předpokládaného odvodu. Pokud následně orgán, který o uložení odvodu za porušení rozpočtové kázně rozhoduje, odvod uloží, zohlední výši zadržených prostředků poskytovatelem a uloží odvedení pouze částky ve výši rozdílu mezi uloženým odvodem a peněžními prostředky neposkytnutými z důvodu podezření na porušení rozpočtové kázně. Pokud by orgán rozhodující o uložení rozpočtové kázně porušení rozpočtové kázně v rámci svého řízení neshledal a odvod by neuložil, poskytne poskytovatel peněžních prostředků peněžní prostředky příjemci.

4. Penále podle § 22 odst. 8 zákona č. 250/2000 Sb.

Za prodlení s odvodem je porušitel rozpočtové kázně povinen uhradit penále, které činí 1 promile z částky odvodu za porušení

rozpočtové kázně, a to za každý den prodlení. Penále se počítá ode dne následujícího po dni, kdy došlo k porušení rozpočtové kázně, do dne připsání peněžních prostředků na účet poskytovatele.⁵ Pro výpočet penále je tedy rozhodující:

- / den porušení rozpočtové kázně,
- / den připsání peněžních prostředků na účet poskytovatele dotace.

Za den porušení rozpočtové kázně je v případě dotace vyplacené *ex ante* považován den, kdy byly poskytnuté peněžní prostředky použity v rozporu s podmínkami dotace. Pokud však byla dotace vyplacena *ex post*, pak je za první den porušení rozpočtové kázně považován den přijetí peněžních prostředků příjemcem na účet.

Penále, které v jednotlivých případech nepřesáhne 1 000 Kč, se neuloží. Penále rovněž nesmí překročit výši odvodu za porušení rozpočtové kázně, ke kterému se váže.

Odvod za porušení rozpočtové kázně spolu s uloženým penále může být v některých případech pro subjekty téměř likvidační. Samotný odvod za porušení rozpočtové kázně již vykazuje znaky sankce (je ukládán v případě porušení právní povinnosti, zajistí plní preventivní i represivní funkci). Subjekty často projekt, na jehož realizaci obdržely dotaci či návratnou finanční výpomoc, skutečně realizují, tj. finanční prostředky použily na úhradu výdajů spojených s jeho realizací. Mají-li finanční prostředky následně vrátit (v případě, že se nejedná o zadržení, ale o neoprávněné použití), musí příjemce dotace hledat pro své výdaje náhradní zdroje. Přičteme-li k tomu ještě penále, které může dosáhnout až 100 % uloženého odvodu, je otázkou, zda jeho výše je přiměřená.

Pouhým matematickým propočtem dojdeme k závěru, že maximální výši penále lze dosáhnout již do tří let od okamžiku, kdy k porušení rozpočtové kázně došlo. Rovněž lhůta prodlení, která činí 10 let počítaných od 1. ledna roku následujícího po roce, v němž k porušení rozpočtové kázně došlo, je poměrně dlouhá. Kontrolní orgány tedy nejsou lhůtou tlačeny k tomu, aby kontroly prováděly bezodkladně. JUDr. Michal Faltus k tomu uvádí: „Pokud jde o výši penále, nelze se ubránit srovnáním s institutem zákonného úroku z prodlení, neboť dle mého názoru jde pojmově o totéž, tj. o určitou ‚sankci‘ (následek) za nesplnění povinnosti uhradit příslušnou finanční částku řádně a včas. Zákonný úrok z prodlení v současné době činí 9 % ročně z příslušné jistiny. V posledních šesti letech lze vysledovat, že se jeho výše neustále pohybuje mezi 7 až 9 procenty. Komparací s institutem penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně lze dojít k závěru, že výše zákonného úroku z prodlení byla a je v posledních letech – v závislosti na výši zákonného úroku z prodlení – čtyřikrát až pětkrát (!) nižší než výše penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně. Dle názoru autora není jediného legitimního důvodu, proč natolik zásadně odlišovat oba posuzované instituty. Souhlasím s koncepcí, že způsob výpočtu penále zohledňuje délku prodlení, stanovení její výše však dle mého názoru vůbec nekoresponduje s případnou újmou, jež státu může vzniknout. Zcela zde absentuje ekonomický účel penále jakožto sankce.“

4 Ve veřejnoprávní smlouvě o poskytnutí dotace lze vymezit podmínky, jejichž porušení bude považováno za méně závažné, za které se uloží odvod za porušení rozpočtové kázně nižší, než odpovídá výši neoprávněně použitých nebo zadržených peněžních prostředků. Ve veřejnoprávní smlouvě o poskytnutí dotace se pro stanovení nižšího odvodu uvede pevná částka, procento nebo procentní rozmezí, v jehož rámci bude odvod stanoven. Viz § 10a odst. 6 zákona č. 250/2000 Sb.

5 Viz § 22 odst. 8 zákona č. 250/2000 Sb.

5. Rozhodování o odvodu a penále za porušení rozpočtové kázně

Porušení právní povinnosti při poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci se velmi často zjistí na základě veřejnosprávní kontroly vykonávané kontrolním orgánem na základě zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole. Tento zákon podrobně upravuje procesní postup veřejnosprávní kontroly, včetně jejího zahájení a ukončení, zúčastněných subjektů a jejich práv a povinností. Procesní normou, která se při veřejnosprávní kontrole používá subsidiárně, je zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).⁶ V protokolu o výsledku veřejnosprávní kontroly může sice kontrolní orgán konstatovat, že došlo k porušení rozpočtové kázně, není však oprávněn uložit příjemci dotace nebo návratné finanční výpomoci jakoukoli sankci.

Podle zákona č. 250/2001 Sb. o uložení odvodu a penále za porušení rozpočtové kázně rozhoduje v případech dotací a návratných finančních výpomocí poskytnutých z rozpočtu:

- ▮ obce – obecní úřad,
- ▮ městské části hl. m. Prahy – úřad městské části,
- ▮ hlavního města Prahy – Magistrát hl. m. Prahy,
- ▮ kraje – krajský úřad,
- ▮ svazku obcí – orgán určený stanovami, případně orgán, který jedná za svazek obcí navenek,
- ▮ regionální rady regionu soudržnosti – úřad regionální rady regionu soudržnosti.

Obecní úřady, úřady městských částí hl. m. Prahy, Magistrát hl. m. Prahy a krajské úřady rozhodují o uložení odvodu za porušení rozpočtové kázně v rámci samostatné působnosti.⁷

Metodika MF ČR k tomuto dále uvádí:

V § 25 odst. 4 kontrolního řádu je stanoveno, že „Kontrolní orgán předá svá zjištění o nedostatech příslušnému orgánu, který je oprávněn ve své působnosti činit opatření k nápravě zjištěného stavu nebo ukládat sankce za zjištěné nedostatky.“ Orgán příslušný ve smyslu uvedeného ustanovení se určí podle § 22 odst. 9 (tj. obecní úřad, úřad městské části hl. m. Prahy, krajský úřad).

Kontrolní orgán tedy předává svá zjištění o nedostatech (např. zjištění o možném porušení rozpočtové kázně) příslušnému úřadu, v rámci něhož další řízení provádí útvar, který je podle organizačního řádu oprávněn ukládat odvod za porušení rozpočtové kázně a který je s ohledem na § 22 odst. 15 zákona č. 250/2000 Sb. a § 10 a 11 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen „daňový řád“ či „DŘ“), v postavení správce daně.

Zjištění předaná kontrolním orgánem správci daně mají povahu podnětu k zahájení daňového řízení, v jehož rámci správce daně ověří zjištěné skutečnosti a posoudí, zda se jedná o porušení rozpočtové kázně či nikoli. Aby mohl v dané věci rozhodnout, je třeba, aby disponoval všemi důkazními prostředky, které pochybení prokazují, a současně s ohledem na základní zásady daňového řízení, formulované v hlavě II DŘ, je povinen dát i příjemci dotace možnost, aby v daňovém řízení uplatnil svá práva.⁸

A dále pokračuje:

Správa odvodů za porušení rozpočtové kázně a penále zahrnuje celé daňové řízení, kdy správce daně ověřuje výsledky kontroly,

Příjemci dotací a návratných finančních výpomocí mohou ve všech fázích kontroly a vyměřovacího řízení poskytovat vysvětlení a předkládat a navrhnout důkazy, což představuje silné ochranné prostředky proti nezákonnému rozhodnutí.

shromažďuje, a případně doplňuje ve spisu důkazní prostředky (§ 93 DŘ), které následně vyhodnocuje a komunikuje s daňovým subjektem (příjemcem dotace) ve smyslu zásad daňového řízení. Vzhledem k tomu, že dle § 5 odst. 3 DŘ platí též zásada, že „správce daně šetří práva a právem chráněné zájmy daňových subjektů a třetích osob (dále jen „osoba zúčastněná na správě daní“) v souladu s právními předpisy a používá při vyžadování plnění jejich povinností jen takové prostředky, které je nejméně zatěžují a ještě umožňují dosáhnout cíle správy daní“, není obvykle nezbytné vykonat ještě kromě již provedené veřejnosprávní kontroly podle zákona o finanční kontrole i daňovou kontrolu podle § 85 a násl. DŘ.

Poté, kdy správce daně na základě důkazních prostředků dojde k závěru, že došlo k porušení rozpočtové kázně, vydá platební výměr na odvod za porušení rozpočtové kázně a následně i platební výměr na penále.

Správa odvodů za porušení rozpočtové kázně a penále zahrnuje všechny úkony podle daňového řádu, které lze v souvislosti s vydaným platebním výměrem učinit, např. daňovou kontrolu, odvolání, přezkum, obnovu řízení, posečkání a úhradu odvodu ve splátkách, vracení vratitelného přeplatku.

6. Prominutí odvodu za porušení rozpočtové kázně

Zákon č. 250/2000 Sb. umožňuje prominutí nebo částečné prominutí povinnosti odvodu a penále.

⁶ Viz § 13 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

⁷ Viz § 22 odst. 9 zákona č. 250/2000 Sb.

⁸ Viz metodické otázky a odpovědi dostupné na: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/metodicka-podpora/2020/sprava-odvodu-za-porusení-rozpocetove-kaz-39040>.

O prominutí rozhoduje orgán, který rozhodl o poskytnutí dotace, tzn. podle výše poskytnuté dotace zastupitelstvo nebo rada. Podle § 22 odst. 14 zákona č. 250/2000 Sb.⁹

„Prominutí nebo částečné prominutí povinnosti odvodu a penále podle odstavců 4 až 8 může z důvodů hodných zvláštního zřetele povolit orgán, který o poskytnutí peněžních prostředků rozhodl, na základě písemné žádosti toho, kdo porušil rozpočtovou kázeň; o prominutí nebo částečném prominutí rozhoduje poskytovatel stejným postupem, jakým rozhodl o poskytnutí peněžních prostředků. Žádost o prominutí nebo částečné prominutí lze podat nejpozději do 1 roku ode dne nabytí právní moci platebního výměru, kterým byl odvod nebo penále, o jehož prominutí je žádáno, vyměřen. Lhůta 1 roku neběží ode dne

- podání návrhu na obnovu řízení podle daňového řádu do dne pravomocného skončení obnoveného řízení nebo do dne pravomocného zamítnutí návrhu na obnovu řízení,
- zahájení přezkumného řízení podle daňového řádu do dne pravomocného skončení tohoto řízení,
- zahájení řízení podle soudního řádu správního o žalobě proti rozhodnutí správce daně do dne pravomocného skončení tohoto řízení nebo do dne pravomocného skončení řízení o kasační stížnosti.“

Orgán, který o poskytnutí dotace rozhodl, rozhoduje o prominutí odvodu nebo penále mimo daňové řízení. O prominutí odvodu nebo penále nerozhoduje správce daně v daňovém řízení.

Rozpočtová pravidla územních rozpočtů nestanoví, kolikrát může porušitel rozpočtové kázně požádat poskytovatele dotace o prominutí odvodu za porušení rozpočtové kázně. Pouze stanoví, že žádost o prominutí nebo částečné prominutí může porušitel podat nejpozději do 1 roku ode dne nabytí právní moci platebního výměru, kterým byl odvod nebo penále, o jehož prominutí je žádáno, vyměřen. Pokud by tedy porušitel rozpočtové kázně žádal o prominutí několikrát, může tak učinit pouze do 1 roku ode dne nabytí právní moci platebního výměru. Teoreticky může porušitel požádat o prominutí odvodu ještě dříve, než platební výměr nabude právní moci. V tomto případě je třeba konstatovat, že dokud platební výměr nenabyl právní moci, není postaven závazek najisto a jeho existenci by bylo možné zpochybnit. Proto je vhodné rozhodovat o žádosti o prominutí odvodu teprve po nabytí právní moci platebního výměru, jelikož v případě podání odvolání nelze předjímat výsledek odvolacího řízení.

7. Opravné prostředky a soudní přezkum

Řádným opravným prostředkem proti rozhodnutí vydanému příslušným orgánem podle zákona č. 250/2000 Sb. je v souladu s § 109 DŘ odvolání. Odvolání je nutné podat u orgánu, který napažené rozhodnutí vydal, a to do 30 dnů ode dne doručení předmětného rozhodnutí.

Věcná příslušnost k rozhodování o odvolání je podle § 22 odst. 10 a 12 zákona č. 250/2000 Sb. stanovena takto:

⁹ Viz metodické otázky a odpovědi dostupné na: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/metodicka-podpora/2020/sprava-odvodu-za-poruseni-rozpoctove-kaz-39040>.

o odvolání proti rozhodnutí vydanému obecním úřadem rozhoduje v přenesené působnosti krajský úřad,

o odvolání proti rozhodnutí vydanému úřadem městské části hl. m. Prahy rozhoduje v přenesené působnosti Magistrát hl. m. Prahy,

o odvolání proti rozhodnutí vydanému Magistrátem hl. m. Prahy, popř. krajským úřadem, rozhoduje Ministerstvo financí.

V řízení o odvolání odvolací orgán přezkoumává rozhodnutí, proti němuž je odvolání podáno, z hlediska jeho souladu s právními předpisy. Odvolací orgán může rozhodnutí pouze zrušit a řízení zastavit, nebo zrušit a věc vrátit k novému projednání úřadu, který rozhodnutí vydal, nebo může odvolání zamítnout a potvrdit původní rozhodnutí.

V souladu s daňovým řádem lze uplatnit i opravné prostředky mimořádné, mezi které patří zejména obnova řízení zahájená na návrh účastníka řízení, popř. přezkum vedený správcem daně. V návaznosti na uplatnění opravného prostředku lze podat i žalobu ke správnímu soudu podle soudního řádu správního.

8. Závěr

Orientace v pravidlech pro ukládání odvodu a penále za porušení rozpočtové kázně není pro právního laika jednoduchá. V různých fázích kontrolní a vyměřovací činnosti se musí orientovat v zákoně o finanční kontrole, kontrolním řádu, rozpočtových pravidlech, v daňovém řádu a v případě soudního přezkumu i v soudním řádu správním. Rovněž pravomoc a působnost kontrolních orgánů a vyměřovacích orgánů není jednoduché pochopit, neboť v rámci kontrolního, vyměřovacího a přezkumného řízení, popř. rozhodování o prominutí odvodu a penále, se jejich příslušnost mění. Není tedy divu, že příjemci dotací a návratných finančních výpomocí, zejména z řad soukromoprávních subjektů, mají často pocit, že jsou kontrolováni opakovaně a že je rozhodováno opakovaně v téže věci. Na druhou stranu mohou ve všech fázích kontroly a vyměřovacího řízení poskytovat vysvětlení a předkládat a navrhopvat důkazy, což v tomto případě představuje silné ochranné prostředky proti nezákonnému rozhodnutí při ukládání odvodu za porušení rozpočtové kázně.

Použitá literatura:

- JÁNOŠÍKOVÁ, P., MRKÝVKA, P. *Finanční a daňové právo*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2016.
- PETEROVÁ, H. *Finanční hospodaření územních samosprávních celků*. 5. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016.
- FALTUS, M. Krátké zamyšlení nad zákonnou výší penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně, www.pravniprostor.cz. [27. 11. 2018].
- Metodická podpora MF ČR Správa odvodů za porušení rozpočtové kázně podle zákona č. 250/2000 Sb. dostupné <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/metodicka-podpora/2020/sprava-odvodu-za-poruseni-rozpoctove-kaz-39040>. /

Přípravné kurzy na kvalifikační zkoušky na daňového poradce

Přípravné kurzy na kvalifikační zkoušky na daňového poradce probíhaly v srpnu a září v Praze i v Brně. Všichni účastníci si mohli vybrat osobní účast nebo online formu, a mohli si tak zvýšit své odborné dovednosti v daňové a účetní problematice z domu nebo z prostředí kanceláře nebo v kolektivu dalších uchazečů. /

Česko-německý daňový seminář

20. až 21. července 2021 v Plzni

Daňoví poradci z České republiky a Německa se sešli netradičně o prázdninách tradičně v Plzni na společném praktickém daňovém semináři, a to i díky nadstandardním vztahům, které byly navázány mezi Komorou daňových poradců ČR a Steuerberaterkammer Nürnberg. Přednášejícími byli nejen daňoví poradci, ale i zástupci finanční správy a advokátní komory z obou zemí. Přednášející i účastníci ocenili především možnost setkat se osobně. Konference byla účastníky velice pozitivně hodnocena a už teď je jasné, že o témata na další pokračování nebude nouze.

23. letní sportovní hry KDP ČR

Komora daňových poradců ČR uspořádala ve dnech 8. až 10. září 2021 již 23. ročník letních sportovních her. Akce se tradičně konala ve Sportovním centru v Nymburku. Účastníci soutěžili v kolektivních sportech (fotbal, volejbal, plavání, bowling), individuálních (stolní tenis, badminton, tenis, šachy, minigolf, plavání) a pobavili se také u sportů doplňkových (KUBB, Mölkky, kolo, in-line). Vítězové převzali ocenění na společenském večeru. Sportovní hry provázelo krásné slunečné počasí.

5. ročník běhu Komory daňových poradců ČR

11. září 2021 se v Mariánském údolí v Brně-Líšni uskutečnil již 5. ročník běhu Komory daňových poradců aneb „s daňovým poradcem vás daně nedoběhnou“. I přes dvakrát odložený start v roce 2020 se letos úspěšně podařilo závod zorganizovat. Na tratě 5 a 10 kilometrů, které vedly údolím podél rybníků, vyběhlo za krásného počasí téměř 90 běžců. Pro děti byl připraven dětský závod na louce. Atmosféra byla velmi příjemná. Jak běžci, tak i diváci si dopoledne moc užili.

Letos na akci přijala pozvání i česká olympionička Šárka Kašpárková, která odstartovala všechny závody a předala ceny vítězům.

DIGITALIZACE DANÍ A ÚČETNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

14. ŘÍJNA 2021 / 9:30–17:00 HOD.

KONFERENCI BUDE MOŽNÉ SLEDOVAT I ŽIVĚ ONLINE.

- › informace z legislativy a státní správy
- › zkušenosti z poradenských firem
- › budoucí vývoj a profesní využitelnost technologií

**KONFERENCE JE URČENA PRO DAŇOVÉ
PORADCE A ÚČETNÍ, OSOBY PROFESNĚ
ZAMĚŘENÉ NA DANĚ A ÚČETNICTVÍ
VČETNĚ PODNIKATELSKÉ SFÉRY
A STÁTNÍ SPRÁVY.**

Mezi prezentujícími budou daňoví poradci, zástupci státní správy, komerční i akademické sféry.

Digitalizace státní správy

Hodnocení procesu digitalizace z pohledu Finanční správy jako nejčastějšího partnera daňových poradců a účetních, pozornost bude věnována novému portálu Moje daně a jeho dalšímu vývoji. Elektronická identita a její rozšíření doznaly řadu zásadních změn, jednou z nich je využívání bankovní identity, a to nejen v kontaktu se státní správou, ale i v soukromoprávním styku, kde se připravují další možnosti, které jsou (budou) k dispozici. Nebude chybět pohled ze soudcovské lavice, konkrétně z Nejvyššího správního soudu, který se v rámci řízení setkává s elektronickými písemnostmi a důkazy. Nemůže chybět ani vývoj a zhodnocení trendů bezpečnosti, resp. rizik, která s sebou digitalizace přináší.

Zkušenosti inovativních poradenských firem

Zkušenosti vybraných poradenských firem, které nejen fandí inovacím a chytrým řešením v oblasti účetnictví a daní, ale mají i praktické zkušenosti s jejich zaváděním a používáním. Digitální dokumenty a vytěžování informací je jen zlomek agendy, představena budou řešení, která automatizují daňové a účetní procesy s využitím umělé inteligence a dalších nástrojů. Příklady zefektivnění controllingu, reportingu, přípravy daňových přiznání u firem různých velikostí. Komunikace s klienty.

Trendy v technologiích a bezpečnosti

Informace k novým technologickým trendům a jejich přesahu do poradenských profesí včetně daňových poradců a účetních. Automatizace, robotizace, umělá inteligence, strojové učení a bezpečnost, i tom budou diskutovat účastníci technologického panelu.

www.kdpcr.cz/digitalizace-dani-a-ucetnictvi-v-ceske-republice

**KOMORA
CERTIFIKOVANÝCH
ÚČETNÍCH**

obsah ↗

NÁRODNÍ ÚČETNÍ RADA

V Á S Z V E N A

12. ROČNÍK ODBORNÉHO SEMINÁŘE

Seminář je oceňovaným odborným fórem, které přináší vždy aktuální témata a potřebnou diskusi v oblastech účetnictví, daní a auditu.

VENCOVSKÉHO AULA VŠE V PRAZE
A ON-LINE STREAM

3. PROSINCE 2021
OD 9:00 DO 16:00 HODIN

HLAVNÍ TÉMATA LETOŠNÍHO ROČNÍKU

- » Chyby v účetnictví – doporučení správných postupů v účetnictví, auditu a daních
- » Nové interpretace účetních předpisů Národní účetní rady
- » Evidence skutečných majitelů
- » Novinky v daních a účetnictví – pohled náměstka ministryně financí pro daně a cla

Problematiku přednesou a budou diskutovat odborníci a zástupci profesních organizací, akademické sféry a státní správy:

- » JUDr. Petr Čech, Ph.D. LL.M.
- » Ing. Mgr. Stanislav Kouba, Ph.D.
- » doc. Ing. Ladislav Mejzlík, Ph.D.
- » Ing. Jiří Pelák, Ph.D.
- » Ing. Petra Pospíšilová
- » doc. Ing. Jana Skálová, Ph.D.
- » Ing. Alice Šrámková
- » Ing. Zdeněk Urban
- » Ing. Libor Vašek, Ph.D.

NA SEMINÁŘ SE MŮŽETE PŘIHLÁSIT POUZE ON-LINE NA:
WWW.KDPCR.CZ/NUR

www.kdpcr.cz